

Натиҷаи гузаронидани арзёбии раванди рушди иҷтимоӣ – иқтисодии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он дар асоси маълумоти ҷамъбасти оид ба рушди иҷтимоӣю иқтисодии онҳо дар давраи ҳисоботи нӯҳ моҳи соли 2019 бо истифодаи “Шакли намунавии пешниҳоди маълумот”

1. Санадҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон

Нишондоди иҷрои ваколати раиси ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он бо нишондиҳандаи рушди иҷтимоӣю иқтисодӣ 1.1. Таъмини расмиёти ҳуқуқии санадҳо арзёбӣ гардиданд.

1.1. Таъмини расмиёти ҳуқуқии санадҳо

Дар давоми нӯҳ моҳи соли 2019 ба мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ дар маҷмӯъ 3390 ҳуҷҷат ворид гардидааст, ки 2119 адади он аз ҷониби раёсату кумитаҳо, идораву муассисаҳо, шӯъбаҳо ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилоят буда, боқимондаи он аниқтараш теъдоди 1271 ҳуҷҷат аз мақомоти марказӣ, аз ҷумла 12 адад Амр ва Фармони Президенти мамлакат, 4 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон, 1 Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 2 адад қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 49 қарор ва 3 фармоиши Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, 60 адад протоколҳои Маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, 76 адад супоришҳои Сарвазири Ҷумҳурии Тоҷикистон, 123 супоришҳои муовинони Сарвазири мамлакат, 335 адад супоришҳои Роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, 31 адад барқияҳои Ҳукумати ва 20 адад ҳуҷҷат аз Маҷлиси Олӣ, 555 адад аз вазорату кумитаҳо, ташкилотҳо ва шарикони рушд ворид гардидааст.

Аз ҷониби Раиси вилоят дар ин давра 8 адад амр ва 328 қарор, аз ҷумла 39 адади онҳо дар заминаи Фармон, Амри Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, 10 ададашон дар асоси Нақшаи чорабиниҳо оид ба иҷрои дастуру супоришҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба тасвиб расида, чиҳати маълумот, корбарӣ ва иҷрои саривақтии минбаъда ба воҳидҳои сохтории дахлдори вилоятӣ ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилоят ирсол гардида, чараёни амалишавии онҳо таҳти назорати ҳамарӯза қарор доранд.

2. Маълумот оид ба чараёни иҷрои тадбирҳои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти мақомоти идоракунӣ маҳаллӣ бо роҳи таъмини волоияти қонун

Нишондоди пешакии самаранокии фаъолияти мақомоти идоракунӣ маҳаллӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоӣю иқтисодӣ 2.1. (2.1.2.1.2) Риояи Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ», 2.1.1. Раванди амалишавии барномаи рушди иҷтимоӣю иқтисодии вилоят ва шаҳру ноҳияҳои он,

2.1.3. Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мурочиати шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ”, 2.2.(2.2.1) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон”, 2.3. Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд”, 2.4. (2.4.1) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим”, 2.5. Рафти иҷрои Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 июли соли 2017, №344 «Дар бораи Қоидаҳои ягона барои сомонаҳои расмӣ вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар шабакаи Интернет», 2.6.(2.6.1, 2.6.2) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ», арзёбӣ гардиданд.

2.1. (2.1.2) Риояи Қонуни конституцсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ»

(2.1, 2.1.2) Ҳолати ҳамкорӣ ва дастгирии мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, инчунин ҳаҷми кӯмаки молиявӣ ва иқтисодӣ аз ҳисоби буҷети маҳаллӣ ба мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот барои амалӣ намудани вазифаҳои онҳо бо дарҷи номгӯи вазифаҳои маблағгузоришаванда.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят тибқи талаботи Қонуни конституцсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ» ба тақмили шаклу услуби кор, сифат ва самаранокии корҳои сиёсӣ, ташкилию оммавӣ аҳамияти ҷиддӣ дода, бо назардошти масъалаҳои афзалиятноки соҳа нақшаи кории мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоятро таҳия ва тасдиқ намуд. Мутобиқи нақшаи мазкур дар давоми нӯҳ моҳи соли равон, иҷлосияи бисту якуми даъвати панҷуми Маҷлиси вакилони халқи вилоят, 6 машварати васеъ ва 6 машварати назоратии назди раиси вилоят гузаронида шудаанд, ки дар онҳо зиёда аз 20 масъалаи рӯзмарраи дорои аҳамияти иқтисодию иҷтимоидошта баррасӣ гардида, доир ба ин масъалаҳо қарорҳои дахлдор ба тасвиб расонида шудаанд.

Дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон 45 Ҷамоати деҳот, ки 397 деҳа ва 2 Ҷамоати шаҳраки шаҳри Хоруғ ба номи Ш. Шохтемур ва И. Сомонӣ, тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот” ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мақомоти худфаъолияти ҷамъиятӣ”, Низомнома ва оиннома кор ва фаъолият карда истодаанд.

Ҷиҳати риояи талаботи моддаи 6 Қонуни конституцсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ” оид ба расонидани кӯмакҳои молиявӣ ва иқтисодӣ, дар нӯҳ моҳи соли 2019 ба маблағи 347 ҳазор сомонӣ аз буҷети маҳаллии вилоят кӯмаки молиявӣ расонида шудааст.

Ин нишондиҳанда дар шаҳри Хоруғ ба 147,1 ҳазор сомонӣ, дар ноҳияҳои Рӯшон 8,8 ҳазор сомонӣ ва Ишкошим 13 ҳазор сомонӣ ҷудо гардидааст, ки барои иҷрои функцияҳои ҷамоатҳо шароити иқтисодӣ фароҳам оварда шудааст.

Оид ба риояи талаботи моддаи 6 Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ” оид ба расонидани кӯмакҳои молиявӣ ва иқтисодӣ аз ҳисоби пешниҳод нагардидани маълумот дар ҳисоботҳои боқимондаи ноҳияҳои вилоят гузаронидани арзёбӣ ғайриимкон гардидааст.

2.1.1. Раванди амалишавии барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии вилоят ва шаҳру ноҳияҳои он

Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон барои солҳои 2016-2020 109 лоиҳаро ба маблағи 4080,8 млн. сомонӣ дар бар гирифта, ба ҳолати 1 октябри соли 2019, 70 лоиҳа ба маблағи 1030,6 млн. сомонӣ ё 25,2% маблағгузорӣ гардида, аз он 27 лоиҳа ба маблағи 881,1 млн. сомонӣ пурра ба иҷро расонида шудаанд.

Дар давраи ҳисоботӣ нишондиҳандаи баланди азхудкунии маблағҳо барои амалигардонии лоиҳа чорабиниҳои Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодӣ дар шаҳру ноҳияҳои Хоруғ 88%, Дарвоз 60,3% ва Рӯшон 56,1% таъмин гардида, дар сатҳи муайян барои пешрафти иқтисодӣ ва баланд бардоштани сатҳи зиндагии аҳоли мусоидат намуда истодаанд.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Шугнон 33,9% ва Мурғоб 36,3% ташкил додааст.

Нишондиҳандаи пасти он дар ноҳияҳои Ванҷ 17,9%, ва Роштқалъа 13,3% ба назар расида, ҷоннок намудани ҳамкориҳои байни мақомоти марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, ҷалби соҳибкорон ва фаъолияти мақомоти идоракунӣ маҳаллиро талаб менамояд.

Дар ин давра шумораи лоиҳа - чорабиниҳое, ки бинобар дарёфт нагардидани маблағ корҳо оғоз нашудаанд, аз шумораи умумии нақша чорабиниҳои Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодӣ дар ноҳияҳои Роштқалъа 86,7% (шумораи лоиҳаи оғознагардида 68 лоиҳа), Ванҷ 82,1% (161 лоиҳа), Дарвоз 39,7% (110 лоиҳа), Мурғоб 63,7% (50 лоиҳа), Рӯшон 43,9% (47 лоиҳа), Шугнон 66,1% (52 лоиҳа), ва шаҳри Хоруғ 12% (39 лоиҳа) ташкил додааст, ки андешидани чораҳои иловагиро талаб менамояд.

Пешниҳод: Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои онро зарур аст, ки дар ҳамкорӣ бо Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ, барои баланд бардоштани дараҷаи амалигардонии лоиҳаҳо, аз ҷумла лоиҳаҳои манбаи маблағгузориашон номуайяни дар барномаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ пешбинӣ гардида, истифодаи натиҷаи мониторинг ва арзёбии барномаҳо дар татбиқи сиёсати соҳавии мақомоти иҷроияи марказии ҳокимияти давлатӣ мусоидат намоянд.

2.1.3. Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мурочиати шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ” (банди 59-и паём)

Дар нух моҳи соли 2019 шумораи умумии мурочиатҳои шаҳрвандон дар вилоят 1539 (936) нафарро ташкил дода, нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 603 нафар зиёд гардидаанд.

Дар давраи ҳисоботӣ дар шаҳру ноҳияҳои вилоят мурочиати умумии шаҳрвандон дар ноҳияҳои Рӯшон +221 (845) нафар, Ванҷ +216 (482) нафар, дар ноҳияҳои Роштқалъа +193 (596) нафар ва Шуғнон +56 (836) нафар буда, нисбати соли гузашта зиёд гардида, мавҷудияти мушкилотҳои иҷтимоию иқтисодии аҳолии ин шаҳру ноҳияҳоро инъикос менамояд.

Шумораи мурочиати умумии шаҳрвандон дар шаҳру ноҳияҳои Хоруғ - 317 (1688) адад, Ишкошим -170 (1033) адад, Дарвоз -101 (1249) адад, ва Мурғоб -13 (241) адад нисбати соли гузашта кам гардида, саривақт баррасӣ ва ҳал намудани мушкилотҳо дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо ба назар мерасад.

Ҳолати воқеии таҳлили таркибии мурочиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар шаҳру ноҳияҳо

Аз таҳлили мазкур бармеояд, ки аз шумораи умумии мурочиати шаҳрвандон дар ноҳияи Ишкошим 281 адад вобаста ба масъалаи замин ба қайд гирифта шуда, нисбати ҳамин давраи соли гузашта -136 адад кам гардида, дар ноҳияҳои Роштқалъа -29 (153) адад, Мурғоб -28 (67) адад, ва Дарвоз -10 (45) ададро ташкил медиҳад, ки аз беҳтар гардидани шароити зиндагии арзанда шаҳодат медиҳанд.

Зиёдшавии шумораи мурочиати шаҳрвандон оид ба қитъаи замини наздиҳавлигӣ нисбати ҳамин давраи соли гузашта дар вилоят +25 (252), шаҳри Хоруғ +20 (106) адад, Ванҷ +67 (73) адад, ноҳияҳои Рӯшон +5 (257) ва Шуғнон +1 (22) адад ба назар расида, дар доираи имкониятҳои мавҷудбудаи шаҳру ноҳияҳо барои беҳтар намудани таъминоти аҳолии бо манзили зист, андешидани чораҳои иловагиро талаб менамояд.

Дар нух моҳи соли 2019 дар микёси шаҳру ноҳияҳои вилоят шумораи мурочиати шаҳрвандон аз Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 80 ададро ташкил додааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта, 3 адад кам гардидааст.

Шумораи мурочиатҳои аз Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшуда нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар ноҳияҳои Ванҷ 0 (3), Ишкошим 0 (11) Рӯшон 0 (5) Мурғоб 0 (3) ва Роштқалъа +3 (5) ададро ташкил додааст.

Ҳамзамон, дар шаҳри Хоруғ -15 (7) ва ноҳияҳои Дарвоз -245 (267) адад, ва Шуғнон -1 (3) шумораи мурочиатҳо аз Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта кам гардидааст, ки самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо дар ҳалли саривақти масъалаҳо дар сатҳи зарурӣ таъмин карда шудааст.

2.2. (2.2.1) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон”

2.2.1. Натиҷаи фаъолияти комиссияҳо ва чорабиниҳои амалишуда дар асоси Протоколи Маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21.05.2016 с, №7 банди 4 (оид ба масъалаи номгузории анъанавӣ дар тамоми шаҳру ноҳияҳо)

Дар вилоят дар давоми нухмоҳаи соли равон ба комиссия оид ба номгузорӣ ва иваз намудани номи корхонаҳои давлатӣ, истгоҳҳои роҳи оҳан, фурудгоҳҳо, ташкилоту муассисаҳо, таълимгоҳҳо, инчунин объектҳои физикию ҷуғрофӣ ва масъалаҳои сохти марзию маъмурии мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят 8 адад мурочиатнома ва пешниҳод аз ҷониби Маҷлиси вакилони халқи шаҳру ноҳияҳои вилоят вобаста ба номгузорӣ намудани як қатор муассисаҳои иҷтимоию фарҳангӣ вобаста ба номгузорӣ намудани Ҷамоати деҳоти Сучони ноҳияи Шугнон ба номи Шофақир Ҷумъаев ва 5 адад вобаста ба тағйир додани номҳои ғайримеъёрии ҷуғрофӣ ворид гардиданд ва дар иҷлосияи навбатии Маҷлиси вакилони халқи вилоят баррасӣ гардиданд.

Дар ноҳияи Дарвоз як адад мурочиатнома аз ҷониби Маҷлиси Ҷамоати деҳоти Қалъаиҳум-ро вобаста ба номгузорӣ намудани беморхонаи марказии ноҳия ба номи Ниёзов Абдучамил ва мактаби мусиқии бахши фарҳанги ноҳия ба номи Зикрихудоёв Додихудоро барои баррасӣ ба Маҷлиси вакилони халқи ВМКБ пешниҳод намудааст.

Дар нух моҳи соли ҷорӣ аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ 3 адад номҳои маҳалла, 1 адад кӯча ва дар ноҳияи Рӯшон 2 адад хонаи фарҳанг ва варзишгоҳи деҳаи Дехрушон тибқи талаботҳои номгузорию забони тоҷикӣ тағйир ва иваз карда шудаанд.

Дар давраи ҳисоботӣ ба комиссияи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Ишкошим оид ба номгузорӣ ва дигар кардани номи корхонаи давлатӣ, истгоҳҳои роҳи оҳан, фурудгоҳҳо, ташкилоту муассисаҳо, таълимгоҳҳо, инчунин объектҳои ҷуғрофӣ ва масъалаҳои сохти марзию маъмурий, ягон адад мурочиат пешниҳод нагардидааст.

Дар ҳисоботҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Роштқалъа ва Мурғоб маълумот пешниҳод нагардидааст.

2.3. (2.3.1) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон

“Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд”

2.3.1. Натиҷаи фаъолияти комиссияҳо ва чорабиниҳои амалишуда, тамоюли ҷинояткорӣ байни ноболиғон (банди 50-аҷм).

Дар муассисаҳои таълимии шаҳру ноҳияҳои вилоят 105 кумитаи волидон ва ассотсиатсияи волидон ташкил карда шудааст.

Дар давоми нух моҳи соли 2019 5 - ҷаласаи Комиссия оид ба ҳукуки кӯдаки мақомоти иҷроияи маҳалли ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон гузаронида шуд. Дар шаҳру ноҳияҳои вилоят дар мактабҳои таҳсилоти умумӣ байни хонандагон оид ба Конвенсияи Созмони Миллалӣ Муттаҳид дар бораи «Ҳукуки кӯдак», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд», «Дар бораи ҳифзи ҳукукҳои кӯдак» зарари нашъамандӣ, сӯиқасд ба ҷони худ ва дар доираи дигар мавзӯҳо 255 адад вохӯриҳою сӯхбатҳо, аз ҷумла 200 адад дар мавзӯи «Баланд бардоштани масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд», гузаронида шудаанд.

Ҷиноятсодиркунӣ аз тарафи ноболиғон дар нух моҳи соли 2019, 3 адад ҷиноят бо иштироки 7-нафар ноболиғ ба қайд гирифта шуда, аз ҷиноятҳои

содиргардида 1 адад (одамкушӣ) ба шаҳри Хоруғ ва 2 адад ба ноҳияи Дарвоз рост меоянд, ки ташкили ҳамкорӣ байни мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлати ва сохторҳои кудратӣ, ҷамъиятӣ ва иҷроии функцияҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияи мазкур мутобиқи қонунгузори амалкунанда дар сатҳи лозима ба роҳ монда шавад.

Ҳамзамон, ҷаримабандӣ бо моддаи 90-и Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ 573-нафар волидон ба маблағи 36975 сомонӣ ва 57 нафар волидон бо дигар намуди ҳуқуқвайронкунӣ ба ҷавобгарии маъмурӣ кашида шудаанд.

Дар ноҳияи Ишкошим аз тарафи ноболиғон як ҷиноят ба қайд гирифта шудааст, аммо бо маълумоти ҷаъмбастии вилоят дар нух моҳи соли 2019 номутобиқатӣ ба назар мерасад.

Дар давраи ҳисоботӣ дар ноҳияҳои Мурғоб, Шугнон сатҳи ҷинояткорӣ аз тарафи ноболиғон ошкор карда нашудааст. Аз ноҳияи Рӯшон маълумот пешниҳод нагардидааст.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳои он фаъолияти кумитаи волидон ва ассотсиатсияи волидони вилоятӣ ва шаҳру ноҳияҳо, ҷиҳати таъмини риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» корҳои ташкилию тағриботиро пурзӯр намоянд.

2.4. (2.4.1) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим” (банди 59-и паём)

2.4.1. Шумораи маъракаҳои гузаронидашуда, ҳолатҳои қонуншиканиҳо, натиҷаи фаъолияти комиссияҳо ва ҷорабиниҳои амалишуда

Дар нух моҳи соли 2019 дар ҳудуди вилоят 1096 маъракаҳо гузаронида шудааст, ки нисбати соли гузашта 21 адад кам гардидааст. Харочотҳои умумӣ маъракаҳо дар ин давра 4557,8 ҳаз. сомониро ташкил додааст, ки нисбати соли гузашта 122,2 ҳаз. сомонӣ зиёд гардида, хароҷоти миёна ба ҳар як маърака маблағи 3901 сомонӣ рост меояд.

Хароҷоти миёнаи аз ҳама баланд дар шаҳри Хоруғ 4817 сомонӣ, ноҳияҳои Ишкошим 4914 сомонӣ, Ванҷ 3867 сомонӣ ва Дарвоз 4726 сомонӣ ба назар расида, дар ноҳияҳои Шугнон 3614 сомонӣ, Роштқалъа 2995 сомонӣ, Рӯшон 3307 сомонӣ ва Мурғоб 2552 сомониро ташкил дода, ки омӯзиши сабабҳои фарқияти каму зиёди хароҷотҳои маъракаро талаб менамояд.

Зиёдшавии ҳолати қонуншиканӣ нисбати соли гузашта дар шаҳри Хоруғ +2 ҳолат, дар ноҳияҳои Ванҷ +3 ҳолат, Роштқалъа +2 ҳолат, Ишкошим +1 ҳолат, Рӯшон +1 ҳолат, Шугнон +1 ҳолат, Дарвоз +1 ҳолат ва Мурғоб +1 ҳолат ба қайд гирифта шудааст, ки пурзӯр намудани ташвику тарғиботро ҷиҳати риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим” ба миён омадааст.

2.5. (2.5.1) Рафти иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 июли соли 2017, №344 "Дар бораи Қоидаҳои ягона барои сомонаҳои расмӣ вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар шабакаи Интернет"

2.5.1. Истифодаи технологияи иттилоотии коммуникатсионӣ дар фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо (сомона, почтаи электронӣ ва татбиқи унсурҳои «ҳукумати электронӣ»).

Дар давраи ҳисоботӣ нишондиҳандаи баланди дараҷаи корношоямии воситаҳои технологияи иттилоотию коммуникатсионӣ, компютерҳо дар дастгоҳи раиси шаҳру ноҳияҳо, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоатҳо) - и онҳо дар ноҳияҳои Роштқалъа 42,4% (ҳамагӣ 33 адад), Дарвоз 23,1% (43 адад), Мурғоб 22,4% (58 адад), Ванҷ 15,1% (86 адад) ба назар расида, дар ноҳияҳои Ишкошим 13,5% (81 адад), Шугнон 12,9% (54 адад) ва шаҳри Хоруғ 3,1% (65 адад) ташкил медиҳад, ки таъсири манфии худро ба самаранокии фаъолияти мақомоти идоракунии маҳаллӣ мерасонад.

Ҳамзамон, нишондиҳандаи баланди дараҷаи корношоямии воситаҳои технологияи иттилоотию коммуникатсионӣ дар муқоиса ба нимсолаи аввали соли 2019 дар ноҳияҳои Роштқалъа +15% ва Шугнон +1,8%, зиёд ва дар шаҳру ноҳияҳои Дарвоз 23,2% (43 адад), Мурғоб 22,4% (58 адад), Ишкошим 13,5% (81 адад) ва Хоруғ 3,1% (65 адад) бетағйир боқӣ мондааст, ки самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин ноҳияҳо беҳбудиро талаб менамояд.

Инчунин, нишондиҳандаи мазкур дар ноҳияи Рӯшон 0% (69 адад)-ро ташкил додааст, ки ба самаранокии фаъолияти мақомоти идоракунии маҳаллӣ мусоидати мусбӣ мерасонад.

Сомонаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят аз соли 2012 (www.badakhson.tj) фаъолият мекунад.

Дар шаҳри Хоруғ 13 нуқтаи дастрасӣ ба интернет дошта, 1 нуқтаи сомонаи расмӣ худро дорад, ки ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Рӯшон 6/1, Дарвоз 4/1, Шугнон 2/1 ва Роштқалъа 2/1 нуқтаро ташкил дода, нисбат ба аввали соли 2019 дар ин самт тағйирот дида намешавад.

Дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Ванҷ, Мурғоб ва Ишкошим вобаста ба масъалаи мазкур маълумоти муфассал дарҷ нагардидааст.

Натиҷаи таҳлил муайян намуд, ки рафти иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 июли соли 2017, №344 «Дар бораи Қоидаҳои ягона барои сомонаҳои расмӣ вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар шабакаи Интернет» дар шаҳру ноҳияҳои ВМКБ хусусан дар мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳоти он дар сатҳи нокифоя буда, пурзӯр намудани корҳо дар ин самт дар якҷоягӣ бо Хадамоти алоқаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон зарур мебошад.

2.6.(2.6.1, 2.6.2) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ»

2.6.1. Гузаронидани озмуни мансабҳои маъмурии хизмати давлатӣ (моддаи 18), аттестатсияи хизматчиёни давлатӣ (моддаи 20), бозомӯзӣ ва омода намудани хизматчиёни давлатӣ барои баланд бардоштани масъулияти онҳо.

Дар нух моҳи соли чорӣ чиҳати иҷрои талаботи моддаи 18-и Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ» ва тибқи муқаррароти банди 11-и Низомнома дар бораи тартиби гузаронидани озмун барои ишғоли мансабҳои холии маъмурии хизмати давлатӣ дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ 3 маротиба озмуни мансабҳои холии маъмурии хизмати давлатӣ барои 7 мансаб гузаронида шуда, барои баланд бардоштани самаранокии ҷаъолияти мақомоти идоракунии маҳаллӣ мусоидат намуда, амалигардонии Қонуни мазкур таъмин карда шудааст, ки 6 нафар мутахассисони болаёқат ва соҳибхитос тариқи шаффофият мансабҳои холии маъмурии хизмати давлатро ишғол намуданд.

Дар шаҳру ноҳияҳои ВМКБ бошад, 22 маротиба озмун гузаронида шуда, 59 нафар ба мансабҳои маъмурии хизмати давлатӣ таъин гардидаанд.

Дар натиҷаи таҳлили гузаронидашуда муайян карда шуд, ки аз ҷониби ноҳияҳои ВМКБ ҳисоботҳои пешниҳоднамуда ба талабот ҷавобгӯ набуда, маълумотҳо номукамал пешниҳод шудаанд. Инчунин, талаботи дастурамали намунавии коргузори дар мақомоти давлатӣ, муассиса, корхона ва дигар ташкилотҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 июли соли 2017, №358 тасдиқ шудааст дар ноҳияҳои Ванҷ ва Рушон риоя намегардад (бахусус сарҳати 2 банди 46 ҳуруфи Times New Roman Tj).

Дар давраи ҳисоботӣ дар ВМКБ аттестатсияи ғайринавбатии хизматчиёни давлатӣ (моддаи 20) гузаронида шуд. Тибқи маълумотҳои пешниҳодгардида дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ, шаҳри Хоруғ, ноҳияҳо, раёсатҳо, шӯъбаҳо, бахшҳо ва идораю муассисаҳо, 627 нафар ба аттестатсия фаро гирифта шуда, 109 нафар бо сабабҳои гуногун иштирок надоштанд. Айни замон дар ҳудуди ВМКБ 54 мансаби холи мавҷуд мебошад.

Ба 1 октябри соли 2019 аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои ВМКБ 42 нафар ба курси тақмили ихтисос фаро гирифта шудаанд.

Аз ҷониби ноҳияҳои Дарвоз, Ишкошим, Шӯғнон ва шаҳри Хоруғ хизматчиёни давлатӣ ба курсҳои тақмили ихтисос сафарбар карда нашудаанд.

Ҳамзамон, доир ба бозомӯзӣ ва омода намудани хизматчиёни давлатӣ барои баланд бардоштани масъулияти онҳо, тибқи қарори раиси вилоят аз 31 декабри соли 2018, №493 «Дар бораи Нақшаи машғулиятҳои идоравӣ барои хизматчиёни давлатии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистон Бадахшон дар соли 2019» дар шаҳру ноҳияҳои ВМКБ санадҳои дахлдор ба тасвиб расонида шуда, машғулиятҳо гузаронида мешаванд.

Дар ин давра аз ҷониби прокуратураи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон ва прокуратураи ноҳия дар ноҳияҳои Ишкошим 2 адад эътироз ва Мурғоб 3 адад эътироз дохил гардидааст, ки аз ҷониби масъулин сари вақт ба қонунҳои амалкунанда мутобиқ карда шуданд.

Ҳамзамон, аз ҷониби прокуратураи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон ва шаҳру ноҳияҳои Хоруғ, Шугнон, Рӯшон, Роштқалъа, Дарвоз ва Ванҷ эътироз дохил нагардидааст, ки риояи қонунҳои амалкунанда дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо таъмин карда шудааст.

Пешниҳод: Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои ВМКБ, дар ҳамкорӣ бо Агентии хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои баланд бардоштани маърифати ҳуқуқии хизматчиёни давлатӣ чихати иҷрои моддаи 33 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ» муносибати хизматчиӣ давлатӣ ба иҷрои фармон ва амрҳои ғайриқонунӣ ва моддаи 18 дар бораи тартиби гузаронидани озмун тадбирҳои зарурӣ роҳандозӣ намоянд. Ҳамзамон, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят дар ҷамъбаст ва пешниҳод намудани маълумотҳои шаҳру ноҳияҳо диққати махсус зоҳир намуда, масъулини вилоятро зарур аст, ки дар ҳамкорӣ бо мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилоят барои дуруст пешниҳод намудани маълумотҳо дар ҳисобот чораҳои зарурӣ роҳандозӣ намоянд.

3. Таъмини пешрафти устувори иқтисодӣ

Нишондоди пешакии таъмини пешрафти устувори иқтисодӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ 3.1. Даромади буҷет, 3.2. Ҳолати пардохти намуди андозҳо, 3.3. Бақияи қарзи андоз, 3.4. Қарзи музди меҳнат, 3.5. Музди миёнаи меҳнат, 3.6. Корҳои андешидашуда чихати ташаккул додани сарчашмаҳои иловагии буҷетҳои маҳаллӣ арзёбӣ гардиданд.

3.1. Даромади буҷет

Иҷрои нақшаи қисми даромади буҷети маҳаллии вилоят дар нӯҳ моҳи соли 2019 аз рӯи ҳаҷми умумӣ бо назардошти маблағҳои мақсадноки аз буҷети ҷумҳуриявӣ воридшуда, дар мачмӯъ дар вилоят нақша маблағи 203,7 млн. сомониро ташкил дода, иҷрои он ба маблағи 202,9 млн. сомонӣ ё ба андозаи 99,6% фоиз таъмин гардидааст.

Саҳми ноҳияҳои Ишкошим +2,6 млн. сомонӣ (113%), Рӯшон +2,3 млн. сомонӣ (112%), Роштқалъа +2,2 млн. сомонӣ (113,2%), Ванҷ +2,1 млн. сомонӣ (111,9%), Дарвоз +1,9 млн. сомонӣ (111,2%) ва Мурғоб +0,5 млн. сомонӣ (118%) нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта зиёд гардидани воридоти маблағ назаррас буда, барои рушди иҷтимоию иқтисодии онҳо шароит фароҳам оварда мешавад.

Нақшаи қисми даромади буҷети маҳаллии ноҳияи Шугнон -2,4 млн. сомонӣ (67,4%) иҷро нагардидааст, ки барои рушди иҷтимоию иқтисодии онҳо таъсири манфӣ мерасонад.

Дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ вобаста ба масъалаи мазкур маълумоти муфассал омода нагардидааст.

Қисми хароҷоти буҷети маҳаллии вилоят дар нӯҳ моҳи соли 2019 тибқи нақша 220,5 млн. сомони ро ташкил дода, ба андозаи 200,2 млн. сомонӣ ё 90,8 фоизи таъйинот ба иҷро расонида шуда, барои хароҷот равона карда шудааст.

Хароҷоти буҷет дар алоҳидагӣ дар шаҳру ноҳияҳои вилоят бошад, дар ноҳияи Ванҷ 99,4%, Мурғоб 97,8%, Дарвоз 94,4%, Ишкошим 94,4%, Роштқалъа 93%, Рӯшон 91,9%, Шугнон 80,9% ва шаҳри Хоруғ 70,2% ба иҷро расонида шудааст.

3.2. Ҳолати пардохти намуди андозҳо

Иҷрои сифатноки нақшаи қисми даромади буҷети маҳаллиро ноҳияи Дарвоз пурра таъмин намудааст, ки аз ҳамкориҳои дурусти байни мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳия ва мақомоти нозироти андоз дарак медиҳанд.

Дар вилоят иҷрои нақшаи қисми даромади буҷет аз рӯи андоз аз арзиши иловашуда (80,3%), аксизҳо (98,1%) ва роҷалтҳо (андоз аз истифодабарандагони қабри замин) (92,7%) таъмин нагардидааст.

Иҷрои буҷет:

– дар ноҳияи Ванҷ аз рӯи як намуди андоз - андоз аз даромади шахсони воқеӣ (96,1%);

– дар ноҳияи Рӯшон аз рӯи як намуди андоз - андози даромад аз шахсони воқеӣ (87,8%);

– дар ноҳияи Шугнон аз руи се намуди андоз-андоз аз истифодабарандагони роҳҳои автомобилгард (92,2%), андози низоми соддакардашуда (97,7%) ва бочи давлатӣ (92,7%);

– дар ноҳияи Роштқалъа аз рӯи як намуд - андози даромад аз шахсони воқеӣ (87,3%);

– дар ноҳияи Ишкошим аз рӯи як намуд –андоз аз воситаҳои нақлиёт (40,2%); ноҳияи Мурғоб аз рӯи ду намуди андоз -андози даромад аз шахсони воқеӣ (97,4%), андоз аз захираҳои табиӣ (44,9%);

– дар шаҳри Хоруғ аз рӯи як намуди андоз- андоз аз арзиши иловашуда (63,3%) ва буҷети худии вилоят аз руи се намуди андоз- андоз аз арзиши иловашуда (63,0%), андоз аз воситаҳои нақлиёт (51,4%) ва аксизҳо (66,7%) таъмин карда нашудааст.

Вобаста ба ҳолати бамиёномада мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои болозикрро зарур аст, ки ҳамкориҳо бо мақомоти нозироти андоз ва андозсупорандагон дуруст ба роҳ монанд.

3.3. Бақияи қарзи андоз

Ба ҳолати 1 октябри соли 2019 дар ВМКБ 2,1 млн. сомонӣ бақияпулиҳои андоз мавҷуд буда, нисбат ба 01.01.2019 с., -43,8 ҳазор сомонӣ кам гардидааст.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияи Дарвоз +159,6 ҳазор сомонӣ нисбат ба 01. 01. 2019 с. зиёд гардида, ба ҳолати давраи ҳисоботӣ 171,4 ҳазор сомонӣ мавҷуд мебошад, дар ноҳияҳои Ишкошим +44,6 ҳазор сомонӣ (81,6 ҳаз. сомонӣ), Шугнон +31,9 ҳазор сомонӣ (263,3 ҳазор сомонӣ), Мурғоб +3,9 ҳазор сомонӣ (85,5 ҳазор сомонӣ) ва шаҳри Хоруғ +1,2 ҳаз. сомонӣ (1660,7 ҳаз. сомонӣ) ташкил дода ташвишвар боқӣ мондааст. Аз ин лиҳоз, барои кам намудани он андешидани чораҳои иловагӣ ва пурзӯр намудани фаъолиятро дар якҷоягӣ бо нозироти андоз тақозо менамояд.

Дар давраи ҳисоботӣ дар ноҳияҳои Роштқалъа -240,4 ҳазор сомонӣ (41,1 ҳазор сомонӣ), Ванҷ -30,1 ҳазор сомонӣ (199,5 ҳазор сомонӣ) ва Рӯшон -2,8 ҳазор сомонӣ (61,2 ҳазор сомонӣ) бақияи андоз кам гардидааст, ки натиҷаи чораҳои саривақтии андешидани мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри ноҳияҳо ва нозироти андоз мебошад.

Нишондиҳандаи баланди бақияи қарзи андоз дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Дарвоз ва Ванҷ ба назар мерасад, ки барои кам намудани он андешидани чораҳои иловагӣ ва пурзӯр намудани фаъолиятро дар якҷоягӣ бо нозироти андоз тақозо менамояд.

3.4. Қарзи музди меҳнат

Дар вилоят қарздорӣ ба ҳолати 1 октябри соли 2019 458,3 ҳазор сомониро ташкил дода, нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта +59 ҳазор сомонӣ зиёд гардида, дар ноҳияи Дарвоз 344,4 ҳаз. сомонӣ мавҷуд мебошад.

Бояд тазакурр дод, ки ин нишондиҳанда нисбат ба нимсолаи аввали соли қорӣ дар вилоят -9,9 ҳазор сомонӣ кам гардидааст, ки ба сатҳи зиндагӣ таъсири мусбии худро расонидааст.

Мувофиқи маълумотҳои оморӣ қарздории музди меҳнат аз ҳисоби корхонаи саноатии Чамъияти дорои масъулиятш маҳдуди "Таком-голд" ба маблағи 333,6 сомониро ташкил медиҳад, ки ин нишондод дар нухмоҳаи соли 2018 292,3 ҳазор сомониро ташкил медод. Мутаассифона, ба ҳолати 1 октябри соли қорӣ пардохти музди меҳнат аз тарафи ҚДММ "Таком-голд" пардохт нашудааст.

Аз ин лиҳоз, баҳши Агентии меҳнат ва шуғли аҳолии ноҳия, иттифоқҳои касаба дар ҳамкорӣ бо мақомоти дахлдор масъалаи қарздории музди меҳнатро бо роҳбарияти корхонаи зикргардида баррасӣ намуда, барои бартараф намудани қарздории музди меҳнат, чораҷӯӣ намоянд.

3.5. Музди миёнаи меҳнат

Дар дар нӯҳ моҳи соли 2019 музди миёнаи меҳнат маблағи 1181,6 сомониро ташкил дода, ин нишондиҳанда нисбати ҳамин давраи соли гузашта ба андозаи 201,1 сомонӣ ё 20,5 фоиз афзоиш ёфтааст.

Зиёдшавии музди миёнаи меҳнат дар ноҳияҳои Роштқалъа +187 сомонӣ (740 сомонӣ), Мурғоб +126 сомонӣ (1111 сомонӣ), Дарвоз +108 сомонӣ (858 сомонӣ), Шугнон +101 сомонӣ (910 сомонӣ), Рӯшон +74 сомонӣ (833 сомонӣ), Ванҷ +50 сомонӣ (750 сомонӣ) Ишкошим +9 сомонӣ (658) ва шаҳри Хоруғ +40 сомонӣ (820 сомони)-ро ташкил додааст.

Зиёдшавии музди миёнаи меҳнат дар ноҳияҳои Роштқалъа, Мурғоб, Дарвоз, Шугнон, ва Рӯшон ба назар расида, барои беҳтар намудани ҳолати иҷтимоии аҳолии мусоидат намудааст.

3.6. Корҳои андешидашуда ҷиҳати ташаккул додани сарчашмаҳои иловагии буҷетҳои маҳаллӣ

Дар нӯҳ моҳи соли 2019 мувофиқи нақшаи кории Шӯбаи аудити дохилӣ ва назорати Сарраёсати молияи ВМКБ, баҳри хароҷоти мақсадноку шаффофи маблағҳои буҷетӣ ва риояи катъии интизоми молиявӣ дар ташкилоту муассисаҳои буҷетии ВМКБ аз тарафи мутахассисони шӯба дар 71 идораву муассисаҳои давлатии вилоят санҷишу таҳлилҳо гузаронида шуданд, ки дар натиҷа зарари молиявӣ ба маблағи 161,7 ҳаз. сомонӣ муайян гардида, аз он маблағи 55,7 ҳаз. сомонӣ аз ҳисоби пардохти музди меҳнат ва мукофотпулӣ, 5777 сомонӣ аз ҳисоби маблағҳои суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа, 15,8 ҳаз. сомонӣ аз ҳисоби сафархарҷӣ, 6334 сомонӣ аз ҳисоби аз меъёр хароҷоти зиёди сӯзишворӣ, 5625 сомонӣ аз ҳисоби дигар хароҷотҳои ғайриқонунӣ, 295 сомонӣ аз ҳисоби камомати воситаҳои пулӣ, 4035 сомонӣ аз ҳисоби камомати маводҳои арзишноқ, 26,3 ҳаз. сомонӣ талафи воситаҳои пулию молӣ ва 41,7 сомонӣ аз ҳисоби андозҳо ташкил медиҳанд.

Аз маблағҳои ошкоршудаи зарари молиявӣ ба ҳолати нӯҳмоҳаи соли 2019 ба андозаи 56,6 %, ё ки маблағи 91,5 ҳаз. сомонӣ барқарор карда шудааст.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Ванҷ ва Дарвоз дар якҷоягӣ бо комиссияҳои доимии Маҷлиси вакилони халқи ноҳияҳо, раёсати молия ва нозироти андоз ҷиҳати ташкил намудани сарчашмаҳои иловагии буҷети маҳаллӣ чораҳои зарурӣ андешида, мунтазам корҳо дар ин самт бурда мешаванд.

Кормандони нозироти андози ноҳияи Ишкошим бо мақсади ташаккул додани сарчашмаҳои иловагии буҷети маҳаллӣ дар нӯҳ моҳи соли ҷорӣ 23 адад санҷишҳо гузарониданд, аз ҷумла 1 санҷиши хронометражӣ, 3 санҷиши камериалӣ ва 19 санҷиши амалиётӣ мебошанд, ки дар натиҷа ба буҷети маҳаллии ноҳия маблағи зиёда аз 80,0 ҳазор сомонӣ ворид гардид. Илова ба ин кормандони нозироти андози ноҳия дар ин давраи ҳисоботӣ 23 адад ҳолатҳои ғайриқонуниро ошкор намуда, нисбати ин нафарон протоколҳои маъмурӣ тартиб дода, аз ин ҳисоб ба маблағи 10,3 ҳазор сомонӣ ба буҷет гузаронида шуд.

Ҳамзамон, идораи нозироти андози ноҳияи Роштқалъа нисбати 12 андозсупоранда санҷиши камериалӣ гузаронида, дар натиҷа ба маблағи 25543 сомонӣ маблағи иловагӣ дарёфт намуда, ба буҷет ворид кардааст.

Ҳамзамон, дар ноҳияи Рӯшон дар давраи ҳисоботӣ нозироти андози ноҳия мутобиқи талаботи Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон амал намуда, дар 71 корхонаҳою ташкилотҳо ва муассисаҳои давлатию ғайрдавлатии амалкунанда санҷиши дуруст ҳисоб намудани андозҳо, пурра ва сари вақт ворид намудани андозҳо ба буҷети маҳаллӣ гузаронидааст. Дар натиҷа маблағи 451,5 ҳазор сомонӣ ба буҷети маҳаллӣ ворид гардид.

Пешниҳод: Барои таъмини нақшаи даромади буҷети ноҳияҳои Ванҷ ва Шугнон, дарёфти сарчашмаҳои иловагии андоз, кам намудани бақияпулиҳои андоз дар ноҳияҳои Шугнон, Ванҷ, Дарвоз, Рӯшон ва Ишкошим баланд бардоштани чамъоварии андозҳо бо нозироти андоз фаъолияти кориашонро пурзӯр намоянд.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва ноҳияи Дарвоз дар ҳамкорӣ бо вазоратҳои молия, меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Федератсияи иттифоқҳои касабаи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои баргараф намудани қарзи музди меҳнат (дар ҶДММ "Таком-голд") чораҳои зарурӣ андешанд.

4. Таъмини беҳбудии фазои сармоягузорӣ, рушди бахши хусусӣ ва мусоидат ба рушди соҳибкорӣ (бандҳои 18, 20-и паём)

Нишондоди пешакии рушди соҳибкорӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ 4.1. (4.1) Тамоюли каму зиёдшави шумораи соҳибкорон ва ҳиссаи соҳибкорон дар ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти шаҳру ноҳияҳо, 4.2. Ҷалби сармоягузориҳои хориҷӣ ва мустақим, 4.3. (4.4) Беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ, 4.4. (4.5, 4.6) Дастрасии соҳибкорон бо қарзҳои бонкӣ ва сармоягузорӣ, 4.5. (4.7) Рафти ҷалби сармоя ва ташкили инфрасохтор дар минтақаҳои озоди иқтисодӣ ва сармоягузориҳои давлатӣ арзёбӣ гардиданд.

4.1. (4.1) Тамоюли каму зиёдшави шумораи соҳибкорон ва ҳиссаи соҳибкорон дар ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти шаҳру ноҳияҳо

Дар нӯҳ моҳи соли ҷорӣ шумораи умумии соҳибкорон дар вилоят 6242 нафарро ташкил додааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта (5727) +515 нафар ё ин ки 108,9% зиёд шудааст.

Ҳамзамон, ин нишондиҳанда нисбат ба нимсолаи аввали соли ҷорӣ +2347 нафар ё ин ки 60,2% зиёд гаштааст, ки аз дуруст ба роҳ мондани фазои мусоид чихати пешбурди самти мазкур дарак медиҳад.

Дар ин давра 267 соҳибкор, ки дар асоси патент ва 41 соҳибкор, ки бо шаҳодатнома фаъолият доштанд, фаъолиятшонро қатъ намуданд.

Тамоюли зиёдшавии шумораи соҳибкорон нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар шаҳри Хоруғ +200 (ҳамагӣ 1390) ва ноҳияҳои Ванҷ +125 (338) нафар, Рӯшон +124 (537) нафар, Шугнон +63 (323) нафар, Мурғоб +42 (441) нафар ва Дарвоз +36 (933) нафар ба назар расида, рафти таъмини беҳбудии фазои соҳибкории хурду миёнаро дар ин шаҳру ноҳияҳо инъикос менамояд.

Ҳамзамон, ин нишондиҳанда нисбат ба нимсолаи аввали соли ҷорӣ дар ноҳияҳои Рӯшон +29 нафар, Ванҷ +23 нафар, Мурғоб +16 нафар, Шугнон +8 нафар зиёд гашта, дар шаҳру ноҳияҳои Дарвоз -226 нафар ва Хоруғ -95 нафар кам гаштааст, ки омӯзиши сабабҳо ва андешидани чораҳои иловагиро тақозо менамояд.

Аз шумораи умумии соҳибкорон 2054 нафар соҳибкорзан мебошанд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта (1922 нафар) 132 нафар ё 106,8% зиёд буда, ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Дарвоз +67

(291 нафар), Ишкошим +26 (112 нафар), Рӯшон +17 (130 нафар), Мурғоб +6 (76 нафар), Ванҷ +6 (40 нафар), Шугнон +4 (89 нафар) ва Роштқалъа (14 нафар) ташкил додааст.

Инчунин, шумораи соҳибкорзанон дар шаҳри Хоруғ 258 нафарро ташкил медиҳад, ки нисбат ба соли гузашта +105 нафар зиёд гашта, ба 114,6% баробар мебошад.

Шумораи соҳибкорзанон дар давраи ҳисоботӣ нисбати нимсолаи аввали соли ҷорӣ дар ноҳияҳои Дарвоз +65 нафар, Рӯшон +10 нафар, Ишкошим +8 нафар, Шугнон +7 нафар зиёд гашта, дар шаҳри Хоруғ -194 нафар ва ноҳияҳои Роштқалъа -11 нафар, Ванҷ -2 нафар кам гашта, дар ноҳияҳои Мурғоб (76 нафар) ва Рӯшон (130 нафар) ва бетағйир боқӣ мондааст, ки корҳо дар самти дастгирии соҳибкорзанон аз ҷониби мақомоти дахлдор ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо беҳбудиро талаб менамояд.

4.2. (4.2) **Чалби сармоягузори хориҷӣ ва мустақим**

Дар давраи ҳисоботӣ ҷиҳати 11 лоиҳаҳои амалишаванда ҳаҷми маблағгузори чалбшуда маблағи 92161,6 ҳазор сомониро ташкил медиҳад, ки аз он сармояи хориҷӣ 68006,1 ҳазор сомонӣ (73,8%) сармояи дохилӣ маблағи 7769,2 ҳазор сомонӣ (8,4%) ва сармояи мустақил маблағи 16386,3 ҳазор сомонӣ (17,7%) мебошад.

Шумораи лоиҳаҳо ва ҳаҷми маблағгузори чалбшуда дар шаҳри Хоруғ 6 адад (130,5 млн. сомонӣ), ноҳияҳои Дарвоз 16 адад (27,2 млн. сомонӣ), Рӯшон 73 адад (21,2 млн. сомонӣ), Ванҷ 24 адад (9,1 млн. сомонӣ), Шугнон 3 адад (6,9 млн. сомонӣ), Мурғоб 3 адад (0,7 млн. сомонӣ) ва Ишкошим аз ҳисоби сармояи хориҷӣ ба маблағи 5,03 млн. сомонӣ амалӣ гардида истодааст.

Аз ҷониби масъулини мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Роштқалъа доир ба зербанди мазкур маълумот омода карда нашудааст, ки барои гузаронидани таҳлил мушкилӣ эҷод намуд.

4.3. (4.4) **Беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ**

4.4. Ташкил ва гузаронидани курсҳои омӯзишӣ бо мақсади баланд бардоштани сатҳи касбият, малакаи соҳибкорон ва сифати омода гардидани лоиҳаҳои сармоягузорӣ ва нақшаҳои тиҷоратӣ, аз ҷумла чалби ҷавонон ба фаъолияти соҳибкорӣ (банди 18, ҚХҚТ “Дар бораи натиҷаҳои рушди иҷтимоию иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2018 ва вазифаҳо барои соли 2019” аз 30.01.2019 с., №39, банди 15)

Айни замон дар шаҳри Хоруғ Фонди ҷамъиятии “Соҳибкорӣ ва рушд” (Акселератор) фаъолият дорад, ки дар баробари ташкили курсҳои омӯзишӣ, ҳамчунин ба соҳибкорони вилоят барои амалисозии лоиҳаҳои тиҷоратӣ қарзҳои имтиёзноро ҷудо менамояд.

Вобаста ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 декабри соли 2018, №624 “Дар бораи таъсис додани муассисаи давлатии “Ташаккул ва рушди соҳибкории Тоҷикистон” қарори раиси ВМКБ аз 2 апрели соли 2019, №101 ба тасвиб расид, ки мутобиқи он дар вилоят бахши муассисаи

давлатии "Ташаккул ва рушди соҳибкории Тоҷикистон" таъсис дода шудааст.

Дар ҳудуди ноҳияи Шугнон бизнес-инкубаторҳо ташкил карда нашудааст. Бояд қайд кард, ки ташкили курсҳои тақмили ихтисос барои соҳибкорон дар маркази шаҳри Хоруғи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон аз тарафи Фонди ҷамъиятии соҳибкорӣ ва рушди "АКСЕЛЕРЕЙТ" ташкил карда шуда, 12 нафар сокинони ноҳия аз курсҳои тақмили ихтисос соҳибкорон гузашта, аз тарафи фонди мазкур барои ба роҳ мондани фаъолияти соҳибкорӣ дастгирӣ шуданд. Инчунин зиёда 20 нафар сокинони ноҳия дар курсҳои таҳияи бизнес-лоиха аз тарафи Донишгоҳи Осиеӣ Марказӣ ширкат варзида истодаанд.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Дарвоз дар ҳамкорӣ бо мақомоти дахлдор бо соҳибкорон суҳбату вохӯриҳо доир намуда, ҷиҳати омода кардани нақшаҳои тичоратӣ ба онҳо дастурҳо дода, баҳри рушди соҳибкорӣ мусоидат менамояд.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Ишкошим ба мақсади баланд бардоштани сатҳи касбият, малакаи соҳибкорон, омода гардидани лоихаҳои сармоягузорӣ ва нақшаҳои тичоратӣ ҳамкориро бо ташкилотҳои ғайридавлатӣ ба роҳ монда, дар ин давраи ҳисоботӣ бо дастгирии Ташкилоти Ҷамъиятии Байналмилалии Хайриявии "Ҷовид" бо ҷалби соҳибкорон чор маротиба курсҳои омӯзишӣ доир намуда, дар ин курсҳо дар маҷмӯъ 180 нафар соҳибкорон ба омӯзиш фаро гирифта шуданд ва дар оянда низ ин иқдом идома дода мешавад. Пас аз хатми курсҳо ҳамаи шунавандагон бо сертификат таъмин гардиданд.

Дар ноҳияи Мурғоб барои рушди соҳибкории хурди миёна аз тарафи Донишгоҳи Осиеӣ Марказии шаҳри Хоруғ курси кӯтоҳмуддат оид ба рушди соҳибкории хурду миёна ва тайёркунии нақшаи тичорат ташкил шуда, ҳамагӣ 42 нафар ҷалб шудаанд.

Дар ноҳияи Роштқалъа бо мақсади баланд бардоштани сатҳи касбияти соҳибкорон ва омода намудани лоихаҳо дар ҳамкорӣ бо Маркази рушди соҳибкории Фонди Ҳазинаи Оғохон дар ВМКБ курсҳои омӯзишӣ бо ҷалби бештари ҷавонон дар маркази ҷамоатҳои дехот гузаронида шуданд. Дар баробари ин чунин курсҳо аз тарафи Фонди ҷамъиятии "Соҳибкорӣ ва рушд" дар шаҳри Хоруғ низ гузаронида шуда, соҳибкорони муваффақ баъди хатми чунин курсҳо сазовори қарзҳои имтиёзнок бо фоизҳои паст мешаванд.

4.4 (4.5) Дастрасии соҳибкорон ба қарзҳои бонкӣ ва сармоягузорӣ

Дар нух моҳи соли 2019 барои 320 соҳибкорон аз тарафи бонкҳои дар вилоят амалкунанда ба маблағи 12251,6 ҳазор сомонӣ қарз дода шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2018 ба маблағи 1915,6 ҳазор сомонӣ ё худ 18,5 фоиз зиёдтар мебошад.

Дастрасии соҳибкорон ба маблағи қарзи бонкӣ нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар ноҳияҳои Мурғоб +1379,9 ҳаз. сомонӣ (ҳамагӣ дар соли ҷорӣ 3314,2 ҳаз. сомонӣ), Шугнон +1376,9 ҳаз. сомонӣ (1664,7 ҳаз. сомонӣ), Ванҷ ++355 ҳаз. сомонӣ (730 ҳаз. сомонӣ), Дарвоз +41,5 ҳаз. сомонӣ (182,5

ҳаз. сомонӣ), Ишкошим +652,1 ҳаз. сомонӣ (1393,1 ҳаз. сомонӣ), Роштқалъа +174,5 ҳаз. сомонӣ (204,5 ҳаз. сомонӣ) ва Рӯшон +113,4 ҳаз. сомонӣ (3044,7 ҳаз. сомонӣ) зиёд гардидааст, ки аз пешрафти фаъолияти соҳаҳои мазкур дарак дода, дуруст ба роҳ мондани ҳамкории соҳибкорон ва марказҳои хизматрасонии бонкиро нишон медиҳанд.

Дар шаҳри Хоруғ ҳамагӣ дар соли ҷорӣ 110 ҳаз. сомонӣ қарзҳои бонкӣ ҷудо шудааст, новобаста ба ин ба масъалаи мазкур дигар маълумоти муфассал дарҷ нагардидааст.

4.4 (4.6) Ҳамкорӣ бо Муассисаи давлатии «Фонди дастгирии соҳибкорӣ»-и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти лоиҳаҳои пешниҳодгардида ва мавриди амал қарор додашуда

Дар нӯҳ моҳи соли 2019 аз тарафи Фонди дастгирии соҳибкорӣ»-и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мазкур се лоиҳаи самти истеҳсоли бо таъсиси 10 ҷойи корӣ ба маблағи 790,0 ҳазор сомонӣ дода шудааст, аз ҷумла ба соҳибкори шаҳри Хоруғ оид ба истеҳсоли маводи доруворӣ аз гиёҳҳои шифобахш ба маблағи 500 ҳазор сомонӣ дода шуда, дар ноҳияҳои Дарвоз 1 адад лоиҳа оид ба таъсиси сеҳи қаннодӣ ба маблағи 90 ҳазор сомонӣ ва Шугнон 1 адад лоиҳа барои таъсис додани корхонаи коркарди меваҳои сабзавот бо маблағи 200 ҳазор сомонӣ мавриди татбиқ қарор дорад.

Мавриди зикр аст, ки маълумотҳои пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилоят дар давраи ҳисоботи нисбати нимсолаи аввали соли ҷорӣ бетағйир боқӣ мондааст.

4.5. (4.7) Рафти ҷалби сармоя ва ташкили инфрасохтор дар минтақаҳои озоди иқтисодӣ ва сармоягузори давлатӣ

Ҷиҳати ҷалби сармоягузориҳо ба Минтақаи озоди иқтисодии "Ишкошим" ширкати ЧДММ "Ғаюрҷон" ба ҳайси субъекти минтақа расман ба қайд гирифта шуд. Самти асосии фаъолияти ширкати мазкур ин таъсиси маркази логистикӣ буда, тавассути минтақа интиқол додани молу маҳсулот, ки аз давлатҳои ҳамсоя мебошад. Айни замон ЧДММ "Ғаюрҷон" ба истеҳсоли сементблок машғул буда, дар давоми нӯҳ моҳи соли равон ба маблағи 28,0 ҳазор сомонӣ маҳсулоти сохтмонӣ истеҳсол намудааст. Бояд қайд кард, ширкати мазкур нақша дорад, ки маҳсулоти истеҳсолкардаашро ба Ҷумҳурии Ислонд Афғонистон содирот намояд. Вале ҷиҳати надоштани рамзи гумрукӣ ва воҳидҳои кории иловагӣ барои минтақаи озоди иқтисодии "Ишкошим" аз тарафи Хадамоти гумрукии вилоят иҷозат дода намешавад, ки маҳсулот ба содирот бароварда шавад. Оиди ин масъала ба унвони Раёсати Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ВМКБ мактуби расмӣ ирсол гардида, мутаасифона то ба имрӯз масъала ҳалли худро наёфтааст.

Инчунин, лоиҳаи сармоягузори ЧДММ "Суман", ки самти фаъолияти ин ширкат истеҳсоли сангҳои сохтмонӣ ва ороишӣ мебошад, расман ҳамчун субъекти минтақаи озоди иқтисодии "Ишкошим" ба қайд гирифта шудааст. То ба имруз аз тарафи ин ширкат ба маблағи 2088,0 ҳазор

сомонӣ таҷҳизотҳои истеҳсоли харидорӣ гардида, корҳои лоихакашии сохтмон идома доранд.

Дар доираи баргузорию Форуми сармоягузорию "Помир инвест", ки 6 августи соли равон дар маркази шаҳри Хоруғ доир гардида буд, панел дар мавзӯи "Минтақаҳои озоди иқтисодӣ ҳамчун омилҳои суръатбахшии саноаткунории Ҷумҳурии Тоҷикистон" баргузор гардида, барои сармоягузорию имкониятҳои пеш бурдани соҳибкорӣ дар шароити Минтақаи озоди иқтисодии "Ишкошим" муаррифӣ карда шуданд.

Самти асосии маъмурияти минтақа ин ҷалби сармоягузорию ва бақайдгирии субъектҳои нав арзёбӣ гардидааст. Соли ҷорӣ тавачҷӯҳи соҳибкорони маҳаллӣ ба минтақа бо назардошти таъсисдиҳии қитъаи алоҳидаи (субзона) дар шаҳраки Теми шаҳри Хоруғ афзудааст. Аллакай ба маъмурият се лоихаи мукаммали сармоягузорию барои амалигардонӣ дар ин субзона пешниҳод гардидаанд.

Пешниҳод: Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои онро зарур аст, ки дар ҳамкорӣ бо Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии сармоягузорию ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои амалишавии ваколатҳои онҳо дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи дастгирии давлатии соҳибкорӣ", таъмини ҷудо намудани қарзҳо ба лоихаҳои пешниҳод гардидаи соҳибкорон аз тарафи Муассисаи давлатии "Фонди дастгирии соҳибкорӣ" баланд бардоштани сатҳи касбият ва малакаи соҳибкорӣ мусоидат намуда, омӯзиши мушкilotи онҳо (пешниҳоди рамзи гумрукӣ ба ҚДММ "Ғаюрҷон"), ҳавасмандгардонии фаъолияти соҳибкорӣ ва ҷоннок намудани фаъолияти қори минтақаи озоди иқтисодии "Ишкошим" тақвият дода шавад.

Бонки миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати фароҳам овардани дастрасии соҳибкорон ба қарзҳои бонкӣ, паст намудани фоизи маблағи қарзҳои бонкии ҷудогардида ва дароз намудани муҳлати онҳо мавриди омӯзиш қарор дода, дастгирии мушаххас ба роҳ монда шавад.

Ҷиҳати баланд бардоштани имкониятҳои молиявии буҷети маҳаллии вилоят ва нигоҳдории сохтор ва воҳидҳои қори бахши муассисаи давлатии "Ташаккул ва рушди соҳибқорию Тоҷикистон" дар ВМКБ диққати Кумитаи давлатии сармоягузорию ва идораи амволи давлатӣ ҷалб карда шаванд.

5. Рушди соҳаи саноат (бандҳои 11, 12 ва 28-и паём)

Нишондоди пешакии рушди соҳаи саноат бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ 5.1. Суръати афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ, 5.2. Рафти амалигардонии барномаҳои соҳаи саноат ва сармоягузорию, 5.3. Ҷалби сармояи мустақим, бунёди корхонаҳои нав, ба қор андохтани корхонаҳои аз фаъолият бозмонда ва ташкили ҷойҳои нави қорӣ, 5.4. (5.5) Дарачаи қорқарди маҳсулоти кишоварзӣ, шир, меваю сабзавот ва нӯшоқиҳо, 5.6. Фаъолияти қорхонаҳои дастии атласу адрасбофӣ, қолинбофӣ ва сеҳҳои духти либосҳои мактабӣ, арзёбӣ

гардиданд.

5.1. Суръати афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ

Дар нӯҳ моҳи соли 2019 корхона ва коргоҳҳои саноатии вилоят ба маблағи 135,4 млн. сомонӣ маҳсулот ва хизматрасониро ба иҷро расониданд, ки нисбат ба ҳаҷми давраи соли 2018 -8,4 млн. сомонӣ кам гашта, ба 94,2% баробар мебошад.

Ҳиссаи маблағи истеҳсоли маҳсулоти саноатии шаҳру ноҳияҳо дар ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти саноатии вилоят дар шаҳру ноҳияҳои Шугнон 30,1%, Хоруғ 25,5%, Рӯшон 5%, Ванҷ 4,5%, Дарвоз 2,2%, Роштқалъа 1,9% ва Ишкошим 1,9% ташкил медиҳад.

Нишондиҳандаҳои баланди суръати афзоиширо ноҳияҳои Ишкошим 140% (2,6 млн. сомонӣ), Дарвоз 123,8% (3 млн. сомонӣ), Шугнон 115% (42,3 млн. сомонӣ), ва Рӯшон 108% (6,8 млн. сомонӣ) таъмин намудаанд, ки ба рушди устувори саноат замина гузошта шуда истодааст.

Дар давраи ҳисоботӣ ҳаҷми маҳсулоти истеҳсолшудаи корхонаҳо ва коргоҳҳои саноатӣ нисбат ба соли гузашта дар шаҳру ноҳияҳои Мурғоб 30,2% (ҳамагӣ 0,54 млн. сомонӣ), Ванҷ 77% (6,2 млн. сомонӣ), Роштқалъа 88,3% (2,6 млн. сомонӣ) ва Хоруғ 90,1% (34,3 млн. сомонӣ) кам мебошад, ки барои бартараф намудани ҳолати бамиёномада бояд чораҳои зарурӣ андешида шавад.

Дар нимсолаи аввали соли 2019 таносуби маблағи соҳаи саноат нисбат ба соҳаи кишоварзӣ дар ноҳияҳои Шугнон 834%-ро ташкил дода, барои таъмини рушди индустриалӣ аграрӣ замина гузошта шуда истодааст.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Дарвоз 90,9%, Роштқалъа 41,3%, Рӯшон 18%, Ванҷ 13% ва Ишкошим 7,6% рост омада, барои расидан ба ҳадафи стратегияи миллӣ, мушкilot бартараф карда шуда, ҷиҳати таъмини рушди индустриалӣ - аграрӣ аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳо ва Вазорати саноат ва технологияҳои нав тадбирҳо андешида шаванд.

5.2. Рафти амалигардонии барномаҳои соҳаи саноат ва сармоягузорӣ

Дар ҳудуди ноҳияи Роштқалъа сеҳи коркарди меваи Ҷамоатҳои деҳоти Тусиён ва ба номи Қ. Гадолиев фаъолият менамоянд, ки онҳо айни ҳол эҳтиёҷоти мардумро қонеъ мегардонанду ҳалос, барои содирот ва воридотивазкунанда имконият надоранд.

Ҳамчунин, 3 сеҳи коркарди тибит бо маблағгузориҳои МСДСП-ии Ҳазинаи Оғохон айни ҳол фаъолият намуда истодаанд. Ин сеҳҳо дар деҳаи Бидиз ва деҳаи Зануджи Ҷамоати деҳоти Барвоз, деҳаи Сежди Ҷамоати деҳоти Сежд фаъолият намуда истодаанд. Дар ин сеҳҳо асосан мӯинаи тибет аз мардум харид карда шуда, коркад карда мешавад ва аз он ҳар гуна маҳсулотҳо ба монанди чӯроб, жемпер, жакет, шарф ва ғайраҳо тайёр карда мешавад ва аз тарафи шаҳрвандони хориҷӣ харидорӣ карда мешаванд.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Дарвоз ва Мурғоб дар доираи иҷрои "Барномаи давлатии мусоидат ба содирот ва воридотивазкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020" чораҷӯӣ намуда, қарорҳои дахлдори раисони ноҳия ба тасвиб расонида,

баъри зиёд намудани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ, таъсиси ҷойҳои нави корӣ, истифодаи ашёи хоми маҳаллӣ ва истифодабарии иқтидорҳои бозистода, расидан ба ҳадафҳои асосии соҳа, яъне истеҳсоли маҳсулоти воридотивазкунанда ва ба содирот равонашуда ҷораҳои дахлдор андешида истодааст.

Дар ноҳияи Ишкошим аз сабаби ҷудо нагардидани маблағҳои зарурӣ барномаи болозикр сари вақт ва бо сифат таъмин нагардида истодаанд.

Дар ноҳияи Рӯшон барои амалигардонии барнома, гузаронидани корҳои инкишофию геологӣ дар зухуроти оҳани Борх ва дар қони Икар барои истихроҷи ангишт қорбарӣ дар назар дошта шуда, то ҳол ягон қори мушаххас анҷом дода нашудааст.

Ҳамзамон, вобаста ба амалигардонии барномаҳои соҳаи саноат дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Ванҷ ва шаҳри Хоруғ маълумот пешниҳод нагардидааст.

5.3. Ҷалби сармояи мустақим, бунёди корхонаҳои нав, ба қор андохтани корхонаҳои аз фаъолият бозмонда ва ташкили ҷойҳои нави қорӣ (банди 12 паём)

Дар вилоят ба ҳолати 9 моҳи соли ҷорӣ 254 адад қорхона ва қоргоҳҳои истеҳсоли мавҷуд буда, аз онҳо 41 адад ба таври расмӣ ва 213 ба тариқи тадқиқот ба қайд гирифта шудаанд.

Аз 41 адад қорхонаи ба таври расмӣ ба қайд гирифташуда, дар 9 моҳи соли 2019 дар вилоят бо сабабҳои объективӣ 7 қорхона ва қоргоҳи саноатӣ фаъолият надоштанд, инҳо дар шаҳри Хоруғ- ҚДММ "Зари Помир" ва ҚДММ "Асал", ноҳияи Дарвоз қорхонаи қорқарди ангишти "ВТИ - Помир", қорхонаи дӯзандагии "Ахтари меҳр", ноҳияи Ванҷ-ҚДММ "Мрамор Стоун" (сеҳи қорқарди санги мармар) ва заводи асфалтбарории ҚДММ "Истиклол", ноҳияи Рӯшон қоргоҳи истеҳсоли обҳои минералии ҚДММ "Помир асри 21". Сабаби асосии аз фаъолият бозмондани қорхонаҳо ва қоргоҳҳои мазкур ин надоштани иҷозатнома, фарсуда гардидани таҷҳизот, надоштани маблағи қардон, дастрас нагардидани ашёи хом, муфлис гардидани соҳибқор ва набудани бозори фурӯши маҳсулот арзёбӣ мегарданд.

Бо мақсади таъсис додани ҷойҳои нави қорӣ қарори раиси ВМКБ аз 31 декабри соли 2018, №486 дар бораи "Нақшаи амал оид ба таъсиси қорхона ва қоргоҳҳои нави саноатӣ дар ВМКБ барои соли 2019" ба тавсиб расида, дар асоси он дар соли 2019 бояд дар вилоят 16 адад қорхона ва қоргоҳ бо ҷалби 173 ҷойи қорӣ ба истифода дода шаванд.

Дар 9 моҳи соли 2019 дар вилоят 9 қоргоҳи истеҳсолӣ ба истифода дода шуданд, аз он ҷумла дар ноҳияҳои Дарвоз сеҳи истеҳсоли қуму шағал бо ҷалби 8 ҷойи қорӣ, Рӯшон сеҳи истеҳсоли масолеҳи сохтмонӣ дар деҳаи Ёмс бо ҷалби 2 ҷойи қорӣ, Шугнон дар Ҷамоати деҳоти Навобод сеҳи истеҳсоли дару тиреза аз тарафи соҳибқор Носиров Б. бо ҷалби 3 ҷойи қорӣ, дар Ҷамоати деҳоти Поршинев сеҳи қорқарди қуб, маҳсулоти масолеҳи рӯзгори мардум бо ҷалби 2 ҷойи қорӣ ва сеҳи мурғпарварӣ дар Ҷамоати деҳоти Сучон бо ҷалби 5 ҷойи қорӣ, Роштқалъа сеҳи қорқарди пашм

(Хоркашова Р.) бо ҷалби 4 ҷойи корӣ, Ишкошим коргоҳи коркарди асбобҳои мусиқӣ (соҳибкор Масанов М.) ва дар Мурғоб сеҳи дӯзандагии соҳибкор Носирова Гулнамо бо 3 ҷойи корӣ ташкил медиҳад.

5.4. (5.5) Дарачаи коркарди маҳсулоти кишоварзӣ шир, меваю сабзавот ва нӯшокҳо

5.5. Маълумот оид ба фаъолияти корхонаҳои коркарди маҳсулотҳои ширӣ, меваю сабзавот, нӯшокҳо ва ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот дар ин корхонаҳо (Нусха аз Протоколи маҷлиси ХҚТ аз 18.01.2018 с., №1 банди 16)

Дар вилоят корхонаи коркарди ширӣ ҚДММ «Ширӣ Кӯҳистон» фаъолият карда истода, 9 намуди маҳсулоти ширӣ истеҳсол ва пешкаши харидорон менамояд. Дар 9 моҳи соли 2019 маҳсулоти истеҳсолнамудаи корхонаи мазкур 95,6 ҳазор сомониро ташкил медиҳад, ки ин нисбати ҳаҷми давраи соли гузашта 6,9 фоиз зиёдтар мебошад.

Ҳамзамон, дар ноҳияи Дарвоз коргоҳи коркарди ширӣ (соҳибкор Қурбонова Гулнасо) аз тарафи Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон соҳиби гранти Президентӣ ба маблағи 10 ҳазор сомони ҷудо гардида, 2 сар гови зотиро харидорӣ намуда, аммо бо маблағи ҷудогардида сохтмони сеҳ ғайри имкон мебошад.

Дар ноҳияи Ванҷ Ҷамоати деҳоти М. Абдуллоев (соҳибкор Давлатова Мақсуда) коргоҳи коркарди ширӣ бо 3 ҷойи корӣ ва дар ноҳияи Шугнон сеҳи коркарди маҳсулоти ширӣ Ҷамоати деҳоти Вер (соҳибкор Фозилова С.) бо 5 ҷойи корӣ ҳам ба маблағи 20 ҳазор сомони аз ҷониби маблағҳои гранти Президентӣ дастгирӣ ёфта, маблағҳои ҷудогардида самаранок ҷиҳати таъминоти аҳоли бо маҳсулоти ширӣ хушсифат равона гардидааст.

Лоихаи сеҳи коркарди маҳсулоти ширӣ Ҷамоати деҳоти Пастхуфи ноҳияи Рӯшон барои дастгирӣ ба Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Кумитаи сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар ноҳияи Ишкошим лоҳаи корхонаи коркарди шир (соҳибкор Юсуфбеков П.) ба Муассисаи давлатии «Фонди дастгирии соҳибкорӣ»-и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Барномаи Ҷонибдорӣ Инкишофи Иҷтимоӣ Манотиқи Кӯҳистон дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон ва Нақшаи тижоратии сеҳи коркарди маҳсулоти ширӣ дар Ҷамоати деҳоти Қизил Работ (соҳибкор Оматов Тоқур) ба маблағи 134020 сомони соли 2018 ба Муассисаи давлатии «Фонди дастгирии соҳибкорӣ»-и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод гардида, то ҳоло дастгирӣ наёфтаанд. Ҳамзамон, маълумотҳои пешниҳодгардида дар ин давраи ҳисоботи нисбати шашмоҳаи аввали соли ҷорӣ бетағйир боқӣ мондаанд.

Ҳамзамон, аз тарафи соҳибкори ноҳияи Рӯшон сармояи хориҷӣ барои таҷҳизотии сеҳи коркарди маҳсулоти ширӣ ба маблағи 169 ҳазор сомони дарёфт шуда, таҷҳизот аз давлати Руссия харидорӣ гардида, рӯзҳои наздик дастрас ва насб карда мешавад.

Вобаста ба корхонаҳои коркарди меваю сабзавот қайд кардан зарур аст, ки дар ноҳияи Рӯшон ду корхонаи хурди коркарди меваи хушк фаъолият доранд. Корхонаи хурди коркарди меваи хушк ҚДММ «Нури

Умед» дар 9 моҳи соли чорӣ ба маблағи 13,3 ҳазор сомонӣ меваи хушкро банду баст карда, ба фурӯш баровардааст. Инчунин, дар ноҳияи Ванҷ ҚДММ “Зиёратшо” ба коркарди меваю сабзавот машғул буда, дар 9 моҳи соли 2019 ба маблағи 31,9 ҳазор сомонӣ маҳсулотро истеҳсол намудааст. Дар ноҳияи Шугнон корхонаи коркарди тути ҚДММ “Тути Помир” соли равон ба фаъолият шурӯъ намуда, дар 9 моҳи соли равон ба маблағи 143,3 ҳазор сомонӣ маҳсулот истеҳсол намудааст.

Дар шаҳри Хоруғ ҚДММ «Шири Кӯҳистон» маҳсулоти шириро дар 9 моҳи соли равон ба маблағи 95,6 ҳазор сомонӣ истеҳсол намуда, дар дохили вилоят ва берун аз он маҳсулоташонро пешкаши харидорон менамоянд. Иқтисодии коркарди истеҳсолии корхона дар як шабонарӯз аз 5 то 7 тонна маҳсулоти ширӣ мебошад, бинобар кам будани талабот айнаи замон корхона дар як шабонарӯз зиёда аз 300 литр маҳсулоти ширӣ истеҳсол менамояд.

Таҳлили иҷрои нишондиҳандаи дараҷаи коркарди маҳсулоти кишоварзӣ муайян намуд, ки дар шаҳру ноҳияҳои Хоруғ, Ванҷ, Шугнон ва Рӯшон иҷрои ваколати раиси ноҳия мувофиқи Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ” ҷиҳати таъмини супориши банди 16 Нусха аз Протоколи маҷлиси ХҚТ аз 18.01.2018 с., №1 дар сатҳи муайян таъмин карда шуда, боқимонда шаҳру ноҳияҳои вилоят барои иҷрои супориши протоколи мазкур фаъолияташонро бояд ҷоннок намуда, дар ҳамкорӣ бо вазорату идораҳои дахлдор ва соҳибкорон ҷиҳати таъсиси корхонаҳои нави истеҳсолии чораҳои зарурӣ роҳандозӣ намоянд.

5.6. Фаъолияти корхонаҳои дастии атласу адрасбофӣ, қолинбофӣ ва сеҳҳои духти либосҳои мактабӣ

Бояд қайд намуд, ки дар вилоят асосан ду корхона, корхонаи дӯзандагии Агентии таъминоти амволи махсуси назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳри Хоруғ ва корхонаи дӯзандагии «Кохи Бонувон» дар ноҳияи Дарвоз фаъолият доранд.

Қайд кардан ба маврид аст, ки дар вилоят 314 муассисаи таҳсилоти умумӣ мавҷуд буда, шумораи толибилмон 37708 нафар мебошад. Ҷиҳати иҷрои супориши мазкур аз тарафи шӯъбаи маорифи ноҳияи Дарвоз барои дӯхти либоси мактабӣ бо корхонаи дӯзандагии “Кохи бонувон” ба миқдори 3100 адад либоси мактабӣ шартнома баста, ба ҳолати 1 октябри соли 2019 2142 адад либоси мактабӣ ба маблағи 367 ҳазор сомонӣ дӯхта шудааст. Шӯъбаи маорифи шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят барои бастанӣ шартнома ҷиҳати дӯхти либоси мактабӣ барои соли хониши дарпешистода бо корхонаҳои дӯзандагии болозикр дастури роҳбарияти вилоятро гирифтаанд.

Барои бунёди корхона ва коргоҳҳои дӯзандагӣ дар соли 2018 аз ҳисоби гранти Президентӣ сеҳи дӯзандагии “Ҳангома”-и ноҳияи Ванҷ ба маблағи 40 ҳазор сомонӣ ва сеҳи дӯзандагии ноҳияи Мурғоб (соҳибкор Носиршоева Г.) ба маблағи 10,0 ҳазор сомонӣ ба фаъолият шурӯъ намуданд. Бинобар

сабаби надоштани мутахассисони касбӣ то ҳоло аз ҷониби ин коргоҳҳо дӯхти либоси мактабӣ ба роҳ монда нашудааст.

Сабаби асосии дар сатҳи паст қарор доштани фаъолияти коргоҳҳои дӯхти либосҳои мактабӣ ин нарасидани мутахассисони касбӣ дар вилоят мебошад. Таҳлил нишон медиҳад, ки баъд аз кушода шудани коргоҳҳои дӯзандагӣ дар вилоят маҳсулоти истеҳсолшаванда рақобатпазир набуда, бозори худро дар байни аҳоли пайдо намекунад. Коргоҳҳои амалкунанда бо таҷҳизотҳои кӯҳнаю фарсуда таҷҳизонида шуда, асосан ба дӯхти курпача, болишт ва либоси миллӣ машғул мебошанд.

Бояд қайд намуд, ки маълумотҳои пешниҳодгардидаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ, шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Мурғоб, Ишкошим, Рӯшон ва Дарвоз нисбати нимсолаи аввали соли 2019 бетағйир боқӣ мондааст, ки масъулини соҳаро зарур аст, ки вобаста ба масъалаи бамиёномада чораандешӣ намоянд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он дар ҳамкорӣ бо Вазорати саноат ва технологияҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, фаъолияти худро ҷиҳати ба қор андохтани 14 адад корхонаҳои аз фаъолият бозмонда, соҳтмони 16 адад корхонаҳои банақшагирифташуда, амалигардонии барномаҳои соҳаи саноат, лоиҳаҳои ба Муассисаи давлатии "Фонди дастгирии соҳибкорӣ" -и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳодгардида ва баланд бардоштани дараҷаи маҳсулоти кишоварзӣ пурзӯр намуда, ҷиҳати иҷрои супоришҳои Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон вобаста ба фаъолияти сеҳҳои дӯзандагӣ ва таъмини онҳо бо мутахассисони касбӣ чораҳои мушаххас андешида шавад.

Бо назардошти гуфтаҳои боло ҳамкориҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои ВМКБ бо Вазорати саноат ва технологияҳои нав, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ барои амалигардонии Барномаи давлатии мусоидат ба содирот ва воридотивазкунии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба фаъолият оғоз намудани корхонаҳои нави банақшагирифта ва ба қор андохтани корхонаҳои аз фаъолият бозмонда чораҳои зарурӣ андешанд.

6. Рушди соҳаи энергетика (банди 10-и паём)

Нишондоди пешакии рушди соҳаи энергетика, 6.1. Ҳаҷми қувваи барқи қабулгардида, 6.2. Шумораи насби ҳисобкунакҳои электронӣ, 6.3. Қарзи умумии истифодаи барқ, 6.4. Фоизи талафоти барқ, арзёбӣ гардиданд.

6.1. Ҳаҷми қувваи барқи қабулгардида

Дар нимсолаи аввали соли 2019 барои таъмин намудани аҳоли ва соҳаҳои иқтисодию иҷтимоии ВМКБ қувваи барқ дар ҳаҷми 137,1 млн. кВт/соат қувваи барқ истеҳсол карда шуд, ки ин назар ба ҳамин давраи

соли 2018 ба андозаи 9,6 млн. кВт-соат, ё 5,2 % зиёдтар аст.

Зиёдшавии ҳаҷми қувваи барқи истифодагардида нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар шаҳру ноҳияҳои Дарвоз +2,1 млн. кВт/с, Шугнон +0,9 млн. кВт/с, Рӯшон +0,7 млн. кВт/с, Ванҷ +0,56 млн. кВт/с, Роштқалъа +0,5 млн. кВт/с, Ишқошим +0,3 млн. кВт/с ва Хоруғ +0,2 млн. кВт/с-ро ташкил додааст.

Ҳаҷми истифодагардидаи қувваи барқ нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар ҳисоботи ноҳияи Мурғоб дарҷ нагардидааст.

Таҳлили ин нишондиҳанда муайян намуд, ки ҳаҷми истифодаи нерӯи барқ аз ҷониби соҳаҳои саноат 15,1%, кишоварзӣ 20,5% зиёд гардида, барои рушди соҳаҳои мазкур замина гузоштааст.

Дар вилоят 58 деҳа (2324 хоҷагӣ бо 11248 нафар аҳоли) дастрасӣ ба қувваи барқро надоранд, ки ин 4,7 фоизи аҳолии вилоятро ташкил мекунад, ки маълумоти пешниҳодгардида нисбати нимсолаи аввали соли ҷорӣ бетағйир мебошад.

6.2. Шумораи насби ҳисобкунакҳои электронӣ

Дар вилоят ба ҳолати 1 октябри соли 2019 таъминоти муштариёнро бо таҷҳизоти замонавии ченкунии сарфиёти барқ зерин назорати қатъӣ қарор дода, дар миқёси вилоят 35621 адад ҳисобкунакҳои нави электронӣ васл шудаанд, ки ин 100%-и шумораи умумии муштариёнро дар бар мегирад.

Боиси қайд аст, ки дар вилоят 100% муштариён, шаҳри Хоруғ 100%, ноҳияҳои Роштқалъа 100%, Дарвоз 100%, Шугнон 100%, Ванҷ 99% ва Рӯшон 90% бо ҳисобкунакҳои электронӣ таъмин мебошанд, ки дақиқ баҳисобгирии истифодаи қувваи барқ ба роҳ монда шудааст, ки заминаи таъмини нишондоди рушди энергетика гузошта шудааст.

6.3. Қарзи умумии истифодаи барқ

Ба ҳолати 1 октябри соли 2019 қарздории дебитории корхонаҳои буҷавӣ дар маҷмӯъ маблағи 1,2 млн. сомонӣ, аз ҷумла Раёсати Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ВМКБ – 270,3 ҳазор сомонӣ, қисмҳои ҳарбии сарҳадбонон дар ВМКБ – 258,6 ҳазор сомонӣ ва Вазорати мудофиаи Ҷумҳурии Тоҷикистон – 144,8 ҳазор сомонӣ, қарздории идораю муассисаҳои буҷаи маҳаллӣ - беморхонаи вилоятӣ – 325,0 ҳазор сомонӣ, беморхонаи дил – 52,3 ҳазор сомони ро ташкил медиҳад.

Қарздории ташкилотҳои тиҷоратӣ бошад дар маҷмӯъ 2,9 млн. сомонӣ, аз ҷумла Корхонаи фаръии об ва корези шаҳри Хоруғ – 1,9 млн. сомонӣ ва қарздории аҳоли ҳамагӣ 2,6 млн. сомони ро ташкил медиҳад.

Қарзи мавҷудбудаи истифодаи қувваи барқ ба ҳолати 1 октябри соли ҷорӣ дар шаҳри Хоруғ 5,9 млн. сомонӣ (+1,87 млн. сомонӣ) ва ноҳияҳои Шугнон 764,7 ҳаз. сомонӣ(+604 ҳаз. сомонӣ), Ванҷ 581,2 ҳаз. сомонӣ (+21 ҳаз. сомонӣ) ва Мурғоб 48,3 ҳаз. сомони ро ташкил додааст, ки нисбат ба аввали соли ҷорӣ зиёд гардида, пурзур намудани фаъолиятро дар ин самт талаб менамояд.

Ҳамзамон, қарзи мавҷудбудаи истифодаи қувваи барқ дар ноҳияи Дарвоз 497,5 ҳаз. сомони ро ташкил медиҳад, аммо нибат ба аввали соли

ҷорӣ (-153 ҳаз. сомонӣ) кам гаштааст, ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Ишкошим 73,7 ҳаз. сомонӣ (-2,2 млн. сомонӣ), Рӯшон 99,4 ҳаз. сомонӣ (-110,6 ҳаз. сомонӣ) ва Роштқалъа 93 ҳаз. сомонӣ (-3,8 млн. сомонӣ) ташкил медиҳанд.

Қарздорӣ калони маблағи истифодаи қувваи барқ дар шаҳру ноҳияҳои Хоруғ, Шугнон, Ванҷ ва Мурғоб мавҷуд буда, имконияти молиявии таъмини рушди соҳаи энергетикаро маҳдуд гардондааст.

6.4. Ҷоизи талафоти барқ

Дар давоми 9 моҳи соли 2019 талафоти қувваи барқ дар миқёси вилоят ба 10,1 % баробар шуд, ки ин назар ба ҳамин давраи соли 2018 (10,8%) ба андозаи 0,7% камтар мебошад.

Нишондиҳандаи талафоти барқ дар шаҳри Хоруғ 6,5% (-1,2% нисбат ба соли гузашта), дар ноҳияҳои Ванҷ 7,4% (-2,4%), Шугнон 8,3% (-1,5%), Роштқалъа 9,1% (-0,83%), Дарвоз 8,5% (-0,5%), Ишкошим 8,9% (-0,1 %) ва Рӯшон 8,3% (-0,2%) ташкил додааст, ки барои таъмини рушди энергетика шароит фароҳам оварда, самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо ба назар расида, нишондиҳандаи пешбиниамудаи Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои то соли 2030 таъмин карда шудааст.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Ванҷ 8,5% (+0,83% нисбат ба соли гузашта), Роштқалъа 11% (+0,8) зиёд гашта, дар ниҳияи Мурғоб 7%-ро ташкил дода, нисбати соли гузашта нишон дода нашудааст.

Пешниҳод: Вазоратҳои энергетика ва захираҳои об ва молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҚСП "Помир энержӣ" дар якҷоягӣ бо мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он ҷиҳати таъмин намудани аҳолии 58 деҳаҳои ҳудуди вилоят бо нерӯи барқ, кам намудани қарзҳои ҳаққи истифодаи нерӯи барқ, ҳалли масъалаҳои пардохти ҳаққи истифодаи қувваи барқ ва қарзи умумии он аз ҷониби сохторҳои қудратӣ, ташкилотҳои буҷетӣ ва шахсонӣ воқеӣ чораҳои мушаххас андешанд.

7. Ҷиғзи амнияти озуқаворӣ (банди 3, 10 паём)

Нишондоди пешакии ҷиғзи амнияти озуқаворӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоӣ иқтисодӣ, 7.1.(7.12) Суръати афзоиши истеҳсоли маҳсулоти соҳаи кишоварзӣ, 7.2. (7.8, 7.10) Истифодаи оқилонаи обу замин, 7.3. (7.4, 7.5, 7.7, 7.9) Таъмини заминаи содирот ва воридотивазкунии маҳсулоти кишоварзӣ, 7.4 (7.6.) Зиёд намудани шумораи сардхонаҳо барои нигоҳдории маҳсулоти кишварзӣ, 7.5 (7.11.) Ҷараёни кишти зироатҳои кишоварзӣ, аз ҷумла кишти такрорӣ, арзёбӣ гардиданд.

7.1. (7.12) Суръати афзоиши истеҳсоли маҳсулоти соҳаи кишоварзӣ

Дар 9 моҳи аввали соли 2019 дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ вилоят ҳаҷми умумии маҳсулоти кишоварзӣ ба маблағи 268948 ҳаз. сомонӣ расонида шудааст, ки ин нишондиҳанда нисбати соли гузашта 355055 ҳаз.

сомонӣ, -86107 хаз. сомонӣ (32 фоиз) кам буда, суръати афзоиш таъмин карда нашудааст.

Дар ин давра истехсоли гӯшт (бо вазни зинда) 4819 тонна, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта (-90 тонна) кам гардида, маҳсулоти шир 11604 тонна (+1251 тонна), тухм 27253 дона (-347,7 дона), пашм 172 тонна (-59 тонна) кам истехсол карда шудааст, ки ба суръати афзоиши истехсоли маҳсулоти соҳаи кишоварзӣ таъсири манфӣ расонидааст.

Дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ вилоят 110343 сар ҳайвони шохдори калон, ки аз он 39930 сарро модагов, 26089 сар қутос ташкил дода, 353292 сар бузу гӯсфанд, 100322 сар парранда, 301 сар асп, 6790 оилаи занбури асал мавҷуд мебошад. Дар хоҷагиҳои мазкур 27848 сар насли гӯсола ва 134812 сар насли барраю бузғола ба қайд гирифта шудааст.

Нишондиҳандаи баланди истехсоли маҳсулоти чорводорӣ дар ин давра дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар ноҳияҳои Ишкошим 111,8%, Ванҷ 107%, Дарвоз 101,4% ва Мурғоб 101%, таъмин гардидааст.

Нишондиҳандаҳои мазкур дар ноҳияҳои Рӯшон 98,6%, Роштқалъа 97,% ва Шугнон 81,1% нисбати ҳамин давраи соли гузашта кам гардидааст, ки чорводорони ин ноҳияҳоро водор месозад, ки сабабҳои таъмин нагардидани суръати афзоиширо мавриди омӯзиш қарор дода, ҷиҳати афзоиш додани маҷмӯи маҳсулоти кишоварзӣ бартараф намудани камбудихо чораҳои заруриро пешбинӣ намоянд.

7.2. (7.8, 7.10) Истифодаи оқилонаи обу замин

7.8. Ҳолати ҷамъоварии маблағҳои ҳаққи хизматрасонии истифодаи оби полезӣ ва ҳаҷми қарздорӣ аз пардохти он (банди 34 паём, ҚХҚТ "Дар бораи натиҷаҳои рушди иҷтимоию иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2018 ва вазифаҳо барои соли 2019" аз 30.01.2019 с., №39, банди 34);

Мувофиқи маълумотҳои дастрасгардида дар ин давра, дар ҳудуди шаҳру ноҳияҳои вилоят, азхудкунии заминҳои нав ва бекорхобида бо сабаби маблағгузорӣ нагардидани Барномаи азхудкунии заминҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2028 ягон қор ба анҷом расонида нашудааст.

Дар ноҳияи Дарвоз ба гардиши кишоварзӣ даровардани заминҳои бекорхобидаи ҳудуди ноҳия дар якҷоягӣ бо мақомотҳои дахлдор барои истифодаи заминҳои бекорхобида чораҷӯӣ намуда, соли гузашта дар Ҷамоати деҳоти Сағирдашт 110 га замини аз гардиши кишоварзӣ берунмондари бо ҷалби маблағҳои Агенсии беҳдошти замин ва обёрии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар масофаи 2350 метр бо маблағи 650 ҳазор сомонӣ обёрӣ намуда ба нақша гирифтанд, вале мутаассифона, қорҳо ба таври пурра дар ин мавзъ ба иҷро расонида нашудааст.

Дар давраи ҳисоботии ноҳияи Роштқалъа дар майдони 1355 гектар кишти зироати хоҷагии қишлоқ гузаронида шуда, аз ин 439 га ғалла ва лубиёгӣҳо, 272 га картошка, 72 га сабзавот, 504 га ба хӯроки чорво рост меояд. Соли равон аз ҳисоби заминҳои боир дар ҳудуди водии Ҷавшангоз аз тарафи алоҳида хоҷагии деҳқонӣ-фермерӣ 9 га замини боир обод гардонида чун заминҳои қорами обӣ ба гардиши кишоварзӣ ворид карда шуданд. Дар

ин давра кишоварзони ноҳия 1,5 га боғи нав ва 5 га боғҳои кухнаро аз нав барқарор карданд.

Дар ҳудуди ноҳияи Рӯшон 83 га заминҳои партов (боир), аз ҷумла 65 га замини обӣ ба қайд гирифта шудааст ва ба гардиши кишоварзӣ ворид намудани онҳо яке аз вазифаҳои асосии рушди соҳаи кишоварзӣ ба ҳисоб меравад. Дар деҳаи Спонҷ азхудкунии заминҳои нав дар масоҳати 26 га идома дорад.

Дар ноҳияи Шугнон ба гардиши кишоварзӣ ворид намудани заминҳои бекорхобида ва азхудкунии заминҳои нави обёришаванда дар мавзеи дашти Шитами Ҷамоати деҳоти Вер ба ҳолати 1 сентябри соли 2019 ба маблағи 240,0 ҳазор сомонӣ ба масоҳати 10 га барқарор карда шуд.

Дар ноҳияҳои Мурғоб ва Ишкошим дар давраи ҳисоботи ба гардиши кишоварзӣ ворид намудани заминҳои бекорхобида ва азхудкунии заминҳои нав ба қайд гирифта нашудааст.

Вобаста ба гардиши кишоварзӣ ворид намудани заминҳои бекорхобида ва азхудкунии заминҳои нав дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ маълумоти дарҷ нагардидааст.

Дар ҳудуди шаҳру ноҳияҳои вилоят 17 адад Ассотсиатсияи истифодабарандагони об ба таври расмӣ ба қайд гирифта шуда, фаъолият намуда истодаанд. Ҳамзамон, 8 адади дигар дар арафаи таъсисёбӣ қарор доранд. Вале мутаассифона дар баъзе шаҳру ноҳияҳо заминаи моддиву техникаи онҳо ба таври дахлдор ба роҳ монда нашудааст.

Дар мавсими соли ҷорӣ пардохти ҳақи истифодаи оби полезӣ мувофиқи шартномаи шӯъбаи беҳдошти замин ва обёрии вилоят бо хоҷагиҳои кишоварзӣ ба маблағи 187748 сомонӣ муайян шудааст ва дар давоми сол марҳила ба марҳила пардохт карда мешаванд. То ба имрӯз маблағи 6331 сомонӣ пардохт карда шудааст. Бояд қайд кард, ки аз ҳисоби пардохти ҳаққи хизматрасонии истифодаи оби полезӣ қарздорӣ мавҷуд набуда, маълумоти пешниҳодгардида нисбати шашмоҳаи аввали соли ҷорӣ бетағйир боқӣ мондааст.

7.3. (7.4, 7.5, 7.7, 7.9) Таъмини заминаи содирот ва воридотивазкунии маҳсулоти кишоварзӣ

7.3 Баланд бардоштани ҳосилнокии зироатҳо ва рушди соҳаи тухмипарварӣ (банди 29 паём)

Бояд тазаккур дод, ки мувофиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 июли соли 2009 №413 дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон се хоҷагии тухмипарварӣ ташкил карда шудааст. Дар ноҳияи Ванҷ хоҷагии деҳқонии «Ванҷ», ноҳияи Рӯшон хоҷагии деҳқонии «Рӯшон», ки самти истеҳсоли тухмии ғалладонагиҳо ва дар ноҳияи Шугнон хоҷагии деҳқонии «Дзержинский» самти истеҳсоли тухмии картошка фаъолият намуда истодаанд.

Қайд кардан зарур аст, ки тайи се соли охир хоҷагиҳои номбурда бо тухмии хушсифати картошка аз тарафи Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин нагардидаанд.

Барои мавсими кишту кори баҳорӣ соли 2019 тавассути БҶИИМК-и Ҳазинаи Оғохон ба миқдори 85 тонна тухмии картошка ба маблағи 285 ҳазор сомонӣ барои хочагиҳои ноҳияҳои вилоят дастрас гардид.

Ҷиҳати омодагӣ ба мавсими кишту кори баҳорӣ соли 2020 ба ҳолати 1 октябри соли 2019 дар ҳамаи шаклҳои хочагидорӣ вилоят 227 тонна ғалладонагиҳо ва 306 тонна картошка захира шудааст. Захиракунонии тухмии зироатҳо идома дорад.

Кишоварзони ноҳияи Ванҷ дар соли 2019 дар ҳамаи шаклҳои хочагидорӣ дар майдони 1488 га кишти зироатҳои кишоварзӣ, аз он ҷумла дар майдони 521 га кишти зироатҳои ғаллагӣ, 491 га кишти картошка, 189,5 га кишти сабзавот, дар майдони 2 га зироатҳои полезӣ ва дар майдони 284,5 га кишти зироатҳои хуроки чорво гузаронидаанд.

Дар ноҳияи Дарвоз соли ҷорӣ дар майдони 359 гектар кишти ғалладонагӣ, 150 гектар картошка, 74 гектар сабзавот ва майдони 854 гектар хӯроки чорво кишт гардидааст. Дар ин давом 697 (3738) тонна картошка ё ин, ки 18,6 фоиз, 480,0 (944,0) тонна сабзавот ё ин, ки 50,8 фоиз, 445 (2110) тонна ғалла, ки таносуб ба ҳамин давраи соли гузашта 21,1 фоизро ташкил медиҳад, ҳосил бардошта шудааст.

Дар ноҳияи Ишкошим дар нух моҳи соли 2019 кишти зироатҳои кишоварзӣ дар майдони 2512 га гузарониданд, ки аз он 1590 га ғалла ва лубиёгӣ, 353 га картошка, 39 га сабзавот ва боқимонда 530 га хӯроки чорворо ташкил медиҳад, ба ҳолати 1 октябри соли 2019 дарави майдони кишти ғалладонагиҳо пурра ба анҷом расонида шуда, 889,0 га хирманкубӣ гардид ва ҳосили умумӣ 14225 сентнерро ташкил дод, ки ин аз ҳар як га бо ҳисоби миёна 16,0 сентнерро ташкил медиҳад. Аз майдони умумии кишти картошка 100 гектари он ҷамъоварӣ гардида, ҳосили умумӣ 15000 сентнер ба даст омад, ки бо ҳисоби миёна ба ҳар як га 150,0 сентнер рост омада истодааст.

Бо қарори раиси ноҳияи Рӯшон аз 11 июни соли 2010, № 132 «Оид ба азнавташкилдиҳии хочагии деҳқонии «Рӯшон» мутобиқи Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2006, № 1775 «Дар бораи тадбирҳои иловагӣ оид ба азнавташкилдиҳӣ ва ислоҳоти ташкилотҳои кишоварзӣ» барҳам дода шуда, дар заминаи он 508 хочагии инфиродии оилавӣ ташкил ва қисми зиёди онҳо ба Ассоциатсияи хочагиҳои деҳқонии «Рӯшон» аъзо шуданд. Парваришгоҳҳо, қитъаҳои тухмиафзункунӣ аз сабаби дастрас нашудани тухмиҳои элитӣ, дар ин ҳоҷагӣ ташкил нашудаанд.

Дар ноҳияи шуъбаи картошкапарварии Стансияи таҷрибавии истеҳсолии «Помир»-и Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон фаъолият карда истодааст. Ин муассиса дар самти санҷиш, мутобиқкунӣ ва ноҳиякунонии тухмиҳои навҳои нави картошка, сабзавот ва ғалладонагиҳо корҳои илмӣ-тадқиқотӣ бурда истодааст. Стансия соли равон дар майдони 1,1 га кишти зироатҳои хочагии кишлоқро гузаронид. Дар майдони 0,10 га 9 намуди картошка, 0,01 га сабзи, 0,01 га пиёз барои мутобиқшавӣ ва таҷрибаомӯзӣ дар майдони 0,60 га замини худӣ ва 0,38 га майдони замини ба иҷора гирифташуда, картошкаи тухмии нав «Вомар»-ро кишт намуд.

Дар ҳисоботҳои шаҳру ноҳияҳои Хоруғ, Шугнон ва Роштқалъа маълумот вобаста ба масъалаи мазкур дарҷ нагардидааст.

Бояд зикр намуд, ки маълумотҳои пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят ва ноҳияи Рӯшон нисбати нимсолаи аввали соли ҷорӣ бетағйир боқӣ мондааст.

Дар самти рушди соҳаи тухмипарварӣ ҳамкориҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои ВМКБ бо Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон беҳбудиро талаб менамояд.

7.4. Зиёд намудани масоҳати гармхонаҳои доимоамалкунанда (банди 29 паём)

Дар ҳудуди шаҳру ноҳияҳои вилоят 45 адад гармхона дар масоҳати 0,34 гектар ташкил гардида, мавсимӣ буда, нисбати шашмоҳаи аввали соли ҷорӣ ин нишондод бетағйир мебошад. Дар онҳо парвариши кабӯдӣ ва тайёр намудани кӯчати барвақтии сабзавот ба роҳ монда шудааст.

Дар шаҳру ноҳияҳои Ванҷ 9 адад дар майдони 720 м² (0,08 га), Хоруғ дар майдони 250 м², ноҳияи Рӯшон 9 адад гармхона дар майдони 1160 м², ноҳияи Ишкошим 600 м², ноҳияи Роштқалъа 3 адад дар майдони 32 м², Шугнон дар майдони 60 м², ноҳияи Дарвоз 3 адад гармхонаҳо барои кишти сабзавоти барвақтӣ фаъолият мекунанд.

Дар ноҳияи Ишкошим тибқи нақша дар соли 2019 ташкил намудани гармхонаҳо дар назар дошта шудааст.

Фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои Ванҷ, Хоруғ, Ишкошим, Рӯшон ва Дарвоз барои таъмини аҳолии ноҳияҳо бо сабзавоти тару тоза дар сатҳи муайян ташкил карда шуда, дар боқимонда ноҳияҳо барои пешбурди самти мазкур тадбирҳои иловагиро роҳандозӣ намудан лозим аст.

Дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Мурғоб оид ба банди мазкур маълумот пешниҳод нагардидааст.

Бояд қайд намуд, ки маълумотҳои пешниҳоднамудаи шаҳру ноҳияҳои Ванҷ, Хоруғ, Ишкошим, Рӯшон ва Дарвоз вобаста ба банди мазкур нисбати 6 моҳаи соли ҷорӣ бетағйир мебошад.

7.5. Афзун намудани ҳаҷми содироти маҳсулоти кишварӣ (банди 29 паём)

Мувофиқи маълумоти пешниҳодгардида дар сарҳади давлатӣ ва нақлиёти вилоят тавассути нуқтаи назорати давлатии беҳатарии озуқаворӣ «Тем»-и шаҳри Хоруғ 1 сертификати фитосанитарӣ барои 73 тонна орди гандум тааллуқ ба корхонаи «Анҳор» ба давлати Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон содирот гардидааст, ки нисбати давраи гузашта ин нишондиҳанда 4 тонна кам гардидааст, фаъолияти босамари масъулини мақомоти болозикрро чиҳати пешбурди фаъолият талаб менамояд.

Дар асоси сертификати Кумитаи беҳатарии озуқаворӣ назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз тарафи ҶДММ «Тоҷик Интиқол» дар нух моҳи соли равон 48054 дона пӯсти коркардашудаи ҳайвони шохдори калон, тариқи нақлиёти автомобилӣ ба Ҷумҳурии Халқии Хитой, бо риояи

талаботҳои бойторию - санитарӣ, тавассути гузаргоҳи сарҳадии «Кулма»-и ноҳияи Мурғоб содирот карда шудааст.

Дар асоси сертификат ба соҳибкор Азизхоҷаев Ш. барои содирот намудани 70 оилаи занбури асал аз шаҳри Душанбе ва ба соҳибкор Давлатхоҷаев А. барои содирот намудани 165 оилаи замбури асал аз шаҳри Ваҳдат, Ҷамоати деҳоти Баҳор тавассути гузаргоҳи «Рузвай»-и ноҳияи Дарвоз ба Ҷумҳурии Исломии Афғонистон иҷозат дода шудааст.

Инчунин аз ҷониби ташкилоти Фонди Оғохон 182 оилаи занбӯри асал тавассути гузаргоҳи «Рузвай»-и ноҳияи Дарвоз, 54 оилаи занбӯри асал тавассути гузаргоҳи «Хумроғи»-и ноҳияи Ванҷ ва 81 оилаи занбӯри асал ба воситаи гузаргоҳи «Тем»-и шаҳри Хоруғ аз ноҳияи Файзободи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба Ҷумҳурии Исломии Афғонистон содирот карда шудааст.

Маҳсулотҳои кишоварзи ба ҳолати имруза ба бозорҳои марказии вилоят аз ноҳияи Дарвоз танҳо аз ҳисоби истеҳсоли картошкаи барвақтӣ 90 тонна картошка ва 12 тонна мева ва дигар намуди сабзавотҳо 8 тонна, ноҳияи Ишкошим 20 тонна картошка, содирот гардид.

7.7. Бунёди боғу тоқзор, аз ҷумла боғҳои интенсивӣ аз ҳисоби заминҳои бекорхобидаву доманакуҳҳо (банди 31 паём)

Бо мақсади иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 декабри соли 2015, №793 «Дар бораи Барномаи рушди соҳаи боғу тоқпарварӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020» дар давраи ҳисоботӣ, дар ҳамаи сохторҳои хоҷагидорӣ вилоят дар майдони 35,8 гектар боғҳои нав бунёд гардида, 11,7 гектар боғҳои кӯҳна аз нав барқарор гардидаанд. Аз майдони умумии боғҳои нав 1 гектар боғи интенсивӣ ташкил медиҳанд.

Дар ноҳияи Ванҷ 11,67 га боғҳои нав, 12,2 га боғҳои кӯҳна барқарор шуда, 1,87 га боғи интенсивӣ бунёд гаштанд, аз ҷумла дар ноҳияҳои Дарвоз 4 га боғи нав ва 9,0 га боғи кӯҳна барқарор, Ишкошим 7,6 га боғи нав ва 6 га боғҳои кӯҳна барқарор, Рӯшон 8,65 га боғи нав ва 10,1 га боғи кӯҳна барқарор ва дар Шуғнон бошад 4 га боғи нав бунёд ва 12 га боғи кӯҳна барқарор карда шудааст.

Инчунин, моҳи апрели соли 2019 дар маркази шаҳри Хоруғ ярмаркаи фурӯши ниҳол, гул, тухмии зироатҳои кишоварзӣ баргузор гардида, дар чорабинии мазкур ба миқдори 25,3 ҳазор бех ниҳолҳои мевадиханда ва ороишӣ, 30 намуди кучати гул, 10 намуди тухмии сабзавот, 10 тонна тухмии картошка аз тарафи хоҷагиҳои ниҳолпарварӣ вилоят ва алоҳида соҳибкорон ба фурӯш бароварда шудааст.

Бо дастгирии Вазорати кишоварзии мамлакат барои пешгирии ҳашаротҳои зараррасон ба миқдори 200 литр доруҳои захрхимикат дастрас гардида, ба ноҳияҳои вилоят тақсим карда шудааст.

Дар замимаи ҳисоботҳои пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Роштқалъа ва Мурғоб маълумоти муфассал дарҷ нагардидааст, маълумоти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳри Хоруғ нисбат нимсолаи аввали соли 2019 бетағйир боқӣ мондааст.

7.9. Рафти иҷрои барномаҳои давлатии қабулгардидаи соҳаҳои кишоварзӣ (банди 30 паём)

Дар ноҳияи Роштқалъа бо дастгирии дастгирии бо Барномаи ҷонибдорӣ инкишофи иҷтимоии манотиқи кухистони Хазинаи Фонди Оғохон 50 сар гусфандони маҳинпашм ба маблағи 63,0 ҳазор сомонӣ ва 24 сар бузҳои зоти кашмири ба маблағи 24,0 ҳазор сомонӣ дастраси сокинони ҷамоатҳои деҳоти Барвоз ва Сежд гардиданд.

Ҷиҳати дар амал татбиқ намудани барномаҳои соҳаҳои кишоварзӣ дар ноҳияҳои Ванҷ ва Дарвоз як қатор корҳои иҷро шуда бошанд ҳам, вале дигар барномаҳои соҳавӣ дар сатҳи зарурӣ иҷро нагардидаанд.

Дар ноҳияҳои Ишкошим, Шугнон ва Рӯшон аз сабаби саривақт ҷудо нагардидани маблағҳои пешбинишуда аз тарафи вазорату идораҳои дахлдор на ҳама вақт ба пуррагӣ ва мақсаднок амалӣ мегарданд.

Дар ҳисоботҳои пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ маълумоти муфассал дарҷ нагардида, маълумотҳои ноҳияҳои Дарвоз, Ванҷ, Ишкошим, Рӯшон ва Шугнон нисбати нимсолаи аввали соли ҷорӣ бетағйир боқӣ мондаанд.

Вобаста ба иҷроии банди 30 паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят маълумоти муфассал пешниҳод накардааст, ки дар ин раванд масъулияти шахсони масъули мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳр ва ноҳияҳо баланд бардошта шавад.

Бинобар ин ба ҳамроҳангсозӣ ва ҳамкории фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилоят ва Вазорати кишоварзӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон барои амалигардонӣ ва иҷрои босифати барномаҳои давлатии қабулгардидаи соҳаҳои кишоварзӣ чораҳои зарурӣ андешида шавад.

Тибқи маълумотҳои пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ доир ба корҳои анҷомдодашудаи Барномаҳои соҳавӣ ҳар нимсола ба мақомотҳои марказии ҳокимияти давлатӣ ахборот пешниҳод мегарданд.

7.4 (7.6.) Зиёд намудани шумораи сардхонаҳо барои нигоҳдории маҳсулоти кишварзӣ

7.6. Зиёд намудани шумораи сардхонаҳо барои нигоҳдории маҳсулоти кишварзӣ (банди 3, 29 паём);

Дар ҳудуди вилоят барои нигоҳдории маҳсулоти кишоварзӣ 26 анборхона бо иқтидори 1590 тонна ва 1 адад сардхонаи замонавӣ бо иқтидори 100 тонна мавҷуд буда, дар ҳолати коршоём қарор доранд, ки асосан барои захираи маҳсулоти кишоварзӣ баҳусус картошка, меваю сабзавот истифода бурда мешаванд. Ба ҳолати имруза дар ноҳияҳои Рӯшон 3 адад, Шугнон 1 адад ва Роштқалъа 1 адад, Ванҷ 1 адад ва шаҳри Хоруғ 1 адад сардхона ба қайд гирифта шудааст.

Аз тарафи Агентии захираҳои моддии давлатии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ВМКБ дар деҳаи Дерзуди Ҷамоати деҳоти

Назаршо Додихудоеви ноҳияи Рӯшон барои захираи маҳсулоти кишоварзӣ сохтмони 1 адад маркази логистикӣ идома дорад.

Дар ноҳияҳои Дарвоз, Мурғоб, ва Ишкошим ба ҳолати нуҳ моҳи соли 2019 сардхонаҳо барои нигоҳдории маҳсулоти кишоварзӣ ташкилу бунёд нагардидаанд.

7.5 (7.11.) Чараҳои кишти зироатҳои кишоварзӣ, аз ҷумла кишти такрорӣ

Дар мавсими соли 2019 дар майдони 10514 гектар кишти зироатҳои кишоварзӣ гузаронида шудааст, ки аз он зироатҳои ғалладонагӣ майдони 4443 гектар, картошка 1999,2 гектар, сабзавот 670 гектар, полезиҳо 2 гектар ва хӯроки чорво 3399,8 гектарро ташкил медиҳад.

Ин нишондиҳанда нисбати ҳамин давраи соли гузашта, аз ҷумла майдони кишти сабзавот +12 га зиёд гардида, майдони кишти зироатҳои кишоварзӣ -1329,5 га, зироатҳои ғалладонагӣ -948 га, картошка -664,3 га ва полезиҳо -5 га кам гардидааст, ки мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он дар ҳамкорӣ бо Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои таъмини истифодаи оқилонаи обу замин ва ба гардиши кишоварзӣ даровардани заминҳои бекорхобида тадбирҳои мушаххас андешанд.

Дар ҳамаи сохторҳои хоҷагидории вилоят дар маҷмӯъ 194 адад тракторҳои гуногунтама, 90 адад ядакҳои тракторӣ, 175 адад испорҳо, 28 адад култиваторҳо, 48 адад сихмола дар ҳолати дурусти техникӣ қарор дошта, барои мавсими кишти кори баҳорӣ зироатҳои кишоварзӣ омодаи кор мебошанд.

Бояд қайд намуд, ки маълумоти пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ нисбати шашмоҳаи аввали соли ҷорӣ бетағйир боқӣ мондааст.

Ҷиҳати гузоштани заминаи боэътимод барои мавсими соли 2020 ба ҳолати 1 октябри соли 2019 дар ҳамаи сохторҳои хоҷагидории вилоят дар майдони 37 гектар кишти тирамоҳӣ ва 857 гектар шудгори тирамоҳии зироатҳои кишоварзӣ гузаронида шуд. Кишт ва шудгори тирамоҳӣ дар хоҷагиҳои вилоят идома доранд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он дар ҳамкорӣ бо Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ташкилотҳои хоричӣ барои таъмини суръати афзоиши истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ, истифодаи оқилонаи обу замин ва ба гардиши кишоварзӣ даровардани заминҳои бекорхобида, таъминот бо тухмиҳои хушсифат, бунёди гармхонаҳои банақшагирифташуда дар соли ҷорӣ ва таъмини заминаи содирот ва воридотивазкунӣ, бунёди боғу тоқзор дар доманакӯҳҳо, амалигардонии барномаҳои давлатии қабулгардидаи соҳаи кишоварзӣ мусоидат намоянд.

8. Рушди соҳаи сохтмон ва меъморӣ (банди 87-и паём)

Нишондоди пешакии рушди соҳаи сохтмон бо нишондиҳандаҳои иҷтимоию иқтисодӣ, 8.1. (8.1, 8.2, 8.3, 8.4) Фароҳам овардани шароити бехтари зиндагӣ ба аҳоли, 8.2. Сохтмон ва таъмиру тармими манзилҳои истиқоматии шахсони яккаву танҳо, маъҷубон, пирони барҷомонда, ятимон ва оилаҳои камбизоат арзёби гардиданд.

**8.1. (8.1, 8.2, 8.3, 8.4) Фароҳам овардани шароити бехтари зиндагӣ ба аҳоли
8.1. Таъмин намудани марказҳои маъмурии шахру ноҳияҳо бо инфрасохтор ва иншооти муҳандисӣ бо дар назардошти рушди минбаъдаи онҳо аз ҳисоби
чалби сармоягузории дохилию хориҷӣ**

Мувофиқи маълумоти пешниҳодгардида дар шаҳри Хоруғ 31 ҳазор аҳоли истиқомат мекунанд ва ба ҳолати имруза 85%-и аҳоли бо оби ошомидани таъмин мебошанд. Системаи обтаъминкунӣ дар шаҳри Хоруғ аз се манбаъ ворид мешавад, ки ба ғайр аз ин дар шаҳри Хоруғ чоҳи амудӣ бо насоси обкаш, тавассути қубури диаметраш 120 мм амалӣ мегардад. Инчунин дар шаҳр чор обанбор мавҷуд буда, ҳаҷми об дар онҳо 8000 м³ ташкил медиҳад. Хати коррезӣ дар шаҳри Хоруғ ба масофаи 15 км вучуд дошта, бо қубурҳои диаметраш 500 мм амалӣ мегарданд.

Қорҳои сохтмонӣ дар хати оби нушокӣ аз маҳаллаи Дашти боло то маҳаллаи Хичордев ба масофаи 1800 метр бо қубурҳои диаметраш 160 мм аз тарафи ҶДММ «Помирэнергосервис» дар моҳи майи соли равон мавриди истифодабарӣ қарор дода шудааст.

Дар шаҳраки Ваҳдати ноҳияи Шугнон 2 чоҳи амудӣ сохта шудаанд, ки аз онҳо барои обтаъминкунии маркази ноҳия об тавассути қубурҳои диаметраш 150 мм ба масофаи 800 метр интиқол дода мешавад. Инчунин дар маркази маъмурии ноҳияи Шугнон шаҳраки Ваҳдат бо шабакаи муҳандисии беруна, яъне ҳавзи ахлотпартои муваққатии сохташуда пайваст шудааст, ки ба талаботи ҳозира ҷавобгӯ намебошад. Тибқи нақшаи тасдиқгардида ҳавзи ахлотпарто дар деҳаи Барчид ба нақша гирифта шудааст, ки масофаи зиёда аз 3 километрро ташкил медиҳад. Бо сабаби муайян нагардидани сарчашмаи маблағгузорӣ, айни ҳол сохтмони ҳавзи ахлотпарто оғоз нагардидааст.

Системаи обтаъминкунии маркази ноҳияи Рӯшон аз ду манбаъ иборат мебошад. Манбаи якум аз сойи Вомардара бо қубури диаметраш 250 мм ва манбаи дуюм аз оби чашмаи Вомардара бо қубури диаметраш 160 мм ба ҳавзи обтаъминкунӣ ҷорӣ мешавад.

Дар ноҳияи Ванҷ шабакаи оби маркази ноҳия аз ду обанбор бо ҳаҷми 500 м³ бо ду адад хати оби нӯшокӣ диаметраш 200 мм, ду адад хати оби нӯшокӣ диаметраш 150 мм ва 1 адад хати оби нӯшокӣ диаметраш 100 мм иборат мебошад.

Дар маркази ноҳияи Дарвоз 2 ҳавзи обтаъминкунӣ бо ҳаҷми 70 м³ вучуд доранд, ки барои обтаъминкунии маркази ноҳия сохта шудаанд. Об тавассути қубурҳои диаметраш 100 мм ҷорӣ мешавад ва сарчашмаи он аз деҳаи Хушарвак буда, дарозии он 4,5 километрро ташкил медиҳад. Айни замон аз дарёи Хумбов дар масофаи 6 км барои маркази ноҳия ва деҳаи

Даштак хатти оби нушокӣ аз тарафи БҶМИИК-и Хазинаи Оғохон бо маблағи 740 ҳазор сомонӣ бо қутри 75 мм корҳои сохтмонӣ пурра ба иҷро расонида шуда, мавриди истифодабарӣ қарор дода шудааст.

Дар асоси Нақшаи генералии маркази ноҳияи Ишкошим зичии аҳолии марказ дар дурнамо 8 ҳазор нафар ба нақша гирифта шуда, айни замон аҳолии маркази ноҳия зиёда аз 3,5 ҳазор нафарро ташкил медиҳад. Шабакаҳои муҳандисӣ дар маркази ноҳия ба талаботҳо ҷавобгӯ набуда, хати коррезӣ (канализатсия) умуман вучуд надорад ва хати обтаъминкунӣ дар даврони собиқ иттиҳоди шуравӣ сохта шудааст. Бояд қайд намуд, ки айни ҳол обанборҳои асосӣ ва ҳавзҳои обтозакунии маркази ноҳия дар ҳолати садамавӣ қарор дошта, дар сурати баланд шудани сатҳи об дар маҳаллаҳои маркази ноҳия ба тариқи реча об таъмин карда мешавад.

Айни замон корҳои лоиҳакашии хати коррезӣ (канализатсия) ва хати обтаъминкунии ноҳияи Ишкошим аз тарафи ҶСК «Коррезлоиҳа» оғоз гардидаанд. Корҳои аксбардорӣ ва топографӣ ба анҷом расидаанд.

Системаи обтаъминкунии маркази ноҳияи Роштқалъа аз мавзеи Чагинс тавассути кубури диаметри 200 мм оғоз гардида, ба масофаи 1,5 км то маркази ноҳия давом мекунад. Бояд қайд намуд, ки мувофиқи Нақшаи генералӣ сохтмони хати коррезӣ ба масофаи 4 ҳазору 350 метр ба нақша гирифта шудааст.

Мутаасифона, ки маркази ноҳияҳои Рӯшон, Ванҷ, Дарвоз, Роштқалъа ва Мурғоб шабакаи умумии коррезӣ ва обсофкунӣ надоранд.

Бояд қайд намуд, ки маълумотҳои пешниҳоднамудаи мақмоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Ванҷ, Рӯшон, Дарвоз, Ишкошим ва Роштқалъа нисбати нимсолаи аввали соли 2019 бетағйир боқӣ мондааст.

8.2. Ба истифодадихии манзилҳои истиқоматӣ ва афзоиши манзили зист ба як сари аҳоли

Оид ба истифодадихии манзилҳои истиқоматӣ ва афзоиши манзили зист ба ҳар сари аҳоли дар нух моҳи соли 2019 қайд кардан зарур аст, ки дар ноҳияи Ванҷ 6 адад ба маблағи 461,0 ҳазор сомонӣ, Рӯшон 6 адад ба маблағи 300,0 ҳазор сомонӣ ва ноҳияи Шуғнон 41 адад ба маблағи 2997,0 ҳазор сомонӣ, ноҳияи Ишкошим 8 адад ба маблағи 450,0 ҳазор сомонӣ, ноҳияи Роштқалъа 9 адад ба маблағи 425, 0 ҳазор сомонӣ, ноҳияи Дарвоз 19 адад ба маблағи 665,0 ҳазор сомонӣ ва шаҳри Хоруғ 140 адад ба маблағи 7019,0 ҳазор сомонӣ манзилҳои зист ба истифода дода шудаанд.

Ба қор андохтани фондҳои асосӣ, аз ҷумла хонаҳои истиқоматӣ дар ноҳияҳои Мурғоб 720 ҳаз.м² ва Ишкошим 8,6 ҳаз.м² ташкил дода, барои таъмини аҳоли бо манзили зист шароити мусоид фароҳам оварда шудааст.

Ба истифодадихии манзилҳои истиқоматӣ ва афзоиши манзили зист ба як сари аҳоли дар ноҳияи Роштқалъа 9,2 м² ё ин ки нисбати соли гузашта ба 106,9%-ро ташкил додааст, ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Ишкошим 8,6м² (100% нисбати соли гузашта), Мурғоб 0,36 м² (100% нисбати соли гузашта), Дарвоз 20 м² (7% нисбати соли гузашта) ва шаҳри Хоруғ 12 м² баробар мебошад, ки барои расидан ба нишондиҳанди пешбиниамудаи Стратегияи

миллии рушди Ҷумурии Тоҷикистон барои то давраи то соли 2030 замина гузошта шуда истодааст.

Нишондиҳандаи болозикр дар замимаи ҳисоботҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва ноҳияҳои Ванҷ, Рӯшон ва Шугнон дарҷ нагардидааст.

8.3. Вобаста ба чашни 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон рафти бунёди иншооти чашнӣ (банди 65 паём);

Аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон бо мақсади иҷрои Амри Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22 майи соли 2018, №АП-1059” ҷиҳати омодагии ҳамаҷониба ба таҷлили чашни 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарори раиси вилоят аз 8 июни соли 2018, №173 ва Нақшаи чорабиниҳо иборат аз 399 банд бо арзиши умумии 243226,8 ҳазор сомонӣ таҳия ва тасдиқ гардида, ба ҳолати нух моҳи соли ҷорӣ аз бандҳои умумӣ (177 банд) ба маблағи 98,5 млн. сомонӣ пурра иҷро гардида, дар 151 банд корҳо идома ёфта истодааст.

Дар шаҳру ноҳияҳои вилоят сохтмони 26 адад бинову иншоотҳо аз ҷониби вазоратҳо, кумитаҳо ва дигар идораҳои ҷумҳуриявӣ ба маблағи 63,1 млн. сомонӣ ба нақша гирифта шуда, то ин давра корҳо ба маблағи 33,3 млн. сомонӣ ба анҷом расидааст, ки 5,2 фоизро ташкил медиҳад.

Ҳамзамон, сохтмони 227 адад бинову иншоотҳо аз тарафи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ, шаҳру ноҳияҳои он, дигар сармоягузoron ва соҳибкорону шахсони эҳсонкор ба маблағи 243,2 млн. сомонӣ ба нақша гирифта шуда, айни замон 151 банди он ба маблағи 35,4 млн. сомонӣ иҷро гардидааст, ки дар 206 банди боқимонда корҳо идома доранд.

Мувофиқи маълумотҳои шаҳру ноҳияҳои вилоят дар шаҳру ноҳияҳои Рӯшон 114, Дарвоз 96 адад, Ванҷ 81 адад, Ишкошим 70 адад, Хоруғ 67 адад, Роштқалъа 61 адад, Мурғоб 38 адад ва Шугнон 30 адад иншоот ба нақша гирифта шудааст.

8.4. Вазъи таъминоти аҳоли бо қитъаи замини наздиҳавлигӣ, дараҷаи қонеъ гардонии мурочиати шаҳрвандон бо қитъаи замини наздиҳавлигӣ

Дар вилоят шумораи мурочиати шаҳрвандон оид ба ҷудо намудани қитъаи замин дар 9 моҳи соли 2019, 622 ададро ташкил дода, шумораи дархостҳои қонеъкардашуда 220 (174) адад ё 0,79% ва қитъаи замини ҷудокардашуда 9,92 гектарро ташкил медиҳад.

Вобаста ба вазъи таъминоти аҳоли бо қитъаи замини наздиҳавлигӣ, дараҷаи қонеъгардонии мурочиати шаҳрвандон бо қитъаи замини наздиҳавлигӣ аз тарафи шаҳру ноҳияҳо маълумот пешниҳод карда нашудааст.

Ҳамзамон, маълум гардид, ки мурочиати шаҳрвандон оид ба ҷудо намудани қитъаи замини наздиҳавлигӣ дар ноҳияи Ишкошим +120 (281) адад нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта зиёд мебошад, ки ин нишондод

дар шахру ноҳияҳои Ванҷ +100 (173) адад, Хоруғ +75(145) адад ва Рӯшон +70 (249) ададро ташкил додааст.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Дарвоз -6 (111) адад, кам ба қайд гирифта шудааст.

Дар ноҳияи Рӯшон дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 01.03.12, №109 барои 417 хоҷагӣ майдони 24,6 га замин барои сохтмони манзили истиқоматӣ ба оилаҳои эҳтиҷманд ҷудо гардидааст. Дар давраи ҳисоботи ба 398 оила, 23,0 га қитъаи замин аз тариқи қуръапартӣ тақсим карда шудааст, ки нисбати шашмоҳаи аввали соли 2019 бетағйир боқӣ мондааст.

Дар ноҳияи Шугнон 34,7 га замин барои сохтмони хонаҳои истиқоматӣ ба оилаҳои эҳтиҷманд ҷудо гардид.

Дар ноҳияи Роштқалъа 17,86 га заминҳо ба 345 оилаҳои эҳтиҷманд барои сохтмони хонаҳои истиқоматӣ ҷудо гардид, ки аз онҳо 117 оилаҳои эҳтиҷманд ба сохтмон шуруъ намудаанд.

Инчунин, дар ноҳияи Мурғоб барои сохтмони хонаи истиқоматӣ майдони 2,11 га замин ҷудо шудааст, ки майдони 0,19 га қитъаи замин вобаст карда шудааст.

Дар боқимонда шахру ноҳияҳои вилоят вобаста ба таъмин намудани аҳолии ноҳия бо қитъаи замини наздиҳавлигӣ низ чораҳои дахлдор андешида шуда, ҳангоми баррасии аризаҳо оид ба замин дар доираи талаботҳои қонунҳои амалкунанда арзу муроҷиатҳоро дида баромада, талаботи шахрвандон қонеъ карда мешаванд.

8.2. (8.5) Сохтмон ва таъмиру тармими манзилҳои истиқоматии шахсони яккаву танҳо, маъюбон, пирони барҷомонда, ятимон ва оилаҳои камбизоат
8.5. Сохтмон ва таъмиру тармими манзилҳои истиқоматии шахсони яккаву танҳо, маъюбон, пирони барҷомонда, ятимон ва оилаҳои камбизоат (Нусха аз Протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29.11.2018 с., №12 банди 19);

Дар нух моҳи соли 2019 дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон шумораи оилаҳои ба сохтмони манзилҳои истиқоматӣ ниёзманд 368 нафар буда, барои иҷрои корҳои сохтмонӣ маблағи 4518,5 ҳазор сомонӣ ҷудо гардидааст. Шумораи оилаҳои ба таъмири манзил ниёзманд 409 нафар буда, барои корҳои таъмирӣ маблағи 51,3 ҳазор сомонӣ ҷудо гардидааст.

Ин нишондод дар шахру ноҳияҳои Хоруғ 145 нафар ба сохтмони манзилҳои истиқоматӣ ниёзманд, дар ноҳияҳои Ванҷ 445 нафар, Ишкошим 112 нафар, Мурғоб 54 нафар, Шугнон 40 нафар, Дарвоз 16 нафар ва Рӯшон 8 нафарро ташкил дода, масъалаи дастгирии оилаҳои ниёзманд зери назорати доимӣ қарор дорад.

Ҳаҷми маблағҳои ҷудогардида барои дастгирӣ ба оилаҳои ниёзманд дар ноҳияи Дарвоз 138,4 ҳазор сомониро ташкил додааст.

Дар шахру ноҳияҳои Хоруғ, Ишкошим, Мурғоб ва Шугнон дар самти сохтмон ва таъмиру тармими манзилҳои истиқоматии шахсони яккаву танҳо, маъюбон, пирони барҷомонда, ятимон ва оилаҳои камбизоат дар ин

давраи ҳисоботӣ корҳо амалӣ нагардидаанд, ки барои дастгирии оилаҳои ниёзманд ва ҷалби шахсони саховатпеша фаъолиятро пурзур намоянд.

Пешниҳод: Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои вилоят ҷиҳати бартараф намудани камбудҳои аз қабili надоштани лоиҳаи бино ва аз ташхиси давлатӣ нагузаштани онҳо, бе қарори раисони шаҳру ноҳияҳо оғоз намудан ба корҳои сохтмонӣ, дар шаҳри Хоруғ бе иҷозати мақомотҳои дахлдор ҷойгир кардани дуконҳо дар қади роҳҳо, ки намуди зоҳирии шаҳрро коста мегардонанд ва назорати сусти сармеъмори шаҳр ва ноҳияҳо аз иншоотҳои сохташаванда дар 264 иншоотҳои ҷашнӣ, чораҳои таъхирнопазир андешанд.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳоро мебояд, ки ҳамкориро бо Кумитаи меъмори ва сохтмони назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дастрас намудани нақшаи муфассали тарҳрезии (ПДП) Нақшаи генералии маркази шаҳру ноҳияҳо, марказҳои ҷамоатҳои деҳот бо як тартиби муайян тарзи ҷобачогузори бинову иншоотҳои маъмуриву ҷамъиятӣ ва хизматрасонӣ ба роҳ монанд.

9. Рушди инфрасохтор ва нақлиёт (бандҳои 26 ва 14-и паём)

Нишондоди пешакии рушди соҳаи сохтмон бо нишондиҳандаҳои иҷтимоию иқтисодӣ, 9.1.(9.1) Масофаи таъмири роҳҳо, 9.2.(9.3, 9.4) Дастрасии аҳоли ба хизмати нақлиёти ҷамъиятӣ/хусусӣ дар ҳудуди шаҳру ноҳия, шаҳраку деҳот, 9.3.(9.5) Ҳаҷми мусофиркашонӣ ва боркашонӣ арзёби гардиданд.

9.1. (9.1) Масофаи таъмири роҳҳо

9.1 Таъмиру таҷдиди роҳҳои маҳаллӣ бо истифода аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳо

Мувофиқи нақшаи пешбинишуда барои таъмиру нигоҳдории роҳҳои вилоят дар нӯҳ моҳи соли 2019 бо назардошти маблағгузори мутамарказ ва нигоҳдории кормандон маблағи 9526,9 ҳазор сомонӣ равона карда шудааст.

Барои таъмир ва нигоҳдории роҳҳои маҳаллии вилоят маблағи 2658,3 ҳазор сомонӣ нақшабандӣ шуда, иҷроиши корҳои таъмир ва нигоҳдории роҳҳо ба маблағи 2658,3 ҳазор сомонӣ иҷро гардид.

Ҳаҷми маблағи ҷудогардида дар давраи ҳисоботӣ барои таъмир аз худ карда шудааст, дар ноҳияҳои Рӯшон 766,6 ҳазор сомонӣ, Мурғоб 652,0 ҳазор сомонӣ, Шугнон 272,4 ҳазор сомонӣ, Дарвоз 336,6 ҳазор сомонӣ, Ванҷ 52,849 ҳазор сомонӣ, Рошқалъа 279,2 ҳазор сомонӣ ва Ишкошим 248,7 ҳазор сомониро ташкил додааст.

Маълумот вобаста ба нишондоди мазкур дар замимаи ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ дарҷ нагардидааст.

Бояд зикр намуд, ки масофаи роҳҳои таъмир ва барқароркардашуда дар вилоят 1751,9 км роҳҳои дохилро дар бар мегирад.

Ин нишондод дар ноҳияҳои Дарвоз 73 км роҳҳои дохилӣ, Ишкошим 1,5км роҳҳои дохилӣ, Мурғоб 16 км роҳҳои дохилӣ, Роштқалъа 15,5 км роҳҳои дохилӣ ва шаҳри Хоруғ 1 км роҳҳои дохилиро ташкил додааст.

Нишондиҳандаи болозикр дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Ванҷ, Рӯшон ва Шуғнон дарҷ нагардидааст.

Дар нух моҳи соли 2019 аз тарафи Муассисаи давлатии нигоҳдории роҳҳои автомобилгарди ноҳияи Ишкошим дар масофаи 1576 м² мумфарш карда шудааст, ки маблағи 403,0 ҳазор сомониро ташкил додааст.

9.2. (9.3, 9.4) **Дастрасии аҳоли ба хизмати нақлиёти ҷамиятӣ/хусусӣ дар ҳудуди шаҳру ноҳия, шаҳраку деҳот**

9.3. **Дастрасии аҳоли ба хизмати нақлиёти ҷамиятӣ/хусусӣ дар ҳудуди шаҳру ноҳия, шаҳраку деҳот (Нақша - чорабиниҳо бахшида ба солҳои 2019-2021 "Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ")**

Дар ҳудуди вилоят 62 хатсайри мусофиркашонӣ фаъолият намуда, дар тамоми шаҳру ноҳияҳо, терминалҳо ва ҷамъиятҳо ташкил карда шуда, мусофиронро бо нақлиёт таъмин менамоянд, ки нисбати шашмоҳаи аввали соли ҷорӣ нишондиҳандаи хатсайрҳо бетағйир боқӣ мондааст.

Дар нух моҳи соли 2019 оид ба иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолият" аз ҷониби Раёсати Хадамоти давлатии назорат ва танзим дар соҳаи нақлиёт 8 маротиба ҷаласаи комиссияи иҷозатномадиҳӣ гузаронида шуда, дар асоси қарор ба 64 нафар соҳибкорони инфиродӣ иҷозатнома дода шудааст, ки аз ҳисоби иҷозатномаҳо маблағи 21,9 ҳазор сомонӣ ба бучет ворид карда шуд. Шумораи варақаҳои назоратӣ дар ин давра 1067 ададро ташкил додааст.

Баҳри иҷрои Кодекси Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ" нисбати 565 нафар шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ протоколҳои ҳуқуқвайронкунӣ тартиб дода шуда, маблағи 188,3 ҳазор сомонӣ ба бучаи давлат ворид гардидааст. Дар маҷмӯъ аз ҳисоби иҷозатномадиҳӣ ва ҷаримаситонӣ ба буча маблағи 210,2 ҳазор сомонӣ ворид гардидааст.

Дар ҳудуди вилоят ду адад гузаргоҳи сарҳадӣ фаъолият мекунанд, ки ин гузаргоҳи сарҳадии Кулма бо Ҷумҳурии халқии Хитой ва гузаргоҳи сарҳадии Қизил Арт бо Ҷумҳурии Қирғизистон мебошанд. Дар нух моҳи соли ҷорӣ тавассути ин дидбонгоҳҳои Кулма ба вилоят 78 адад (+21 адад нисбати шашмоҳаи аввали соли ҷорӣ) воситаҳои нақлиёти хориҷӣ бо ҳаҷми 1401 (+362 тонна нисбати шашмоҳаи аввали соли ҷорӣ) тонна бор ва воситаҳои нақлиёти ватанӣ 3101 адад (+1825 адад нисбати шашмоҳаи аввали соли ҷорӣ) бо ҳаҷми 74881 тонна (+44292 тонна нисбати шашмоҳаи аввали соли ҷорӣ) бор ба вилоят ворид гардидааст, ки аз рушди соҳа ва баланд бардоштани хизматрасонии нақлиёти гувоҳӣ медиҳад.

Дар ин давра, дар ноҳияҳои Ванҷ, Дарвоз, Ишкошим, Мурғоб, Роштқалъа ва Шуғнон бунёди терминалҳои наздисарҳадӣ ва марказҳои логистикӣ ба қайд гирифта нашудааст. Дар деҳаи Барзуди Ҷамоати деҳоти Назаршо Додхудоеви ноҳияи Рӯшон маркази хизматрасонии техникӣ дар

масоҳати 1 гектар аз тарафи соҳибкори маҳаллӣ бо арзиши лоиҳавии 390,0 ҳазор сомонӣ ба қайд гирифта шудааст ва корҳои сохтмонӣ идома доранд.

9.3. (9.5) Ҳаҷми мусофиркашонӣ ва боркашонӣ

9.5. Ҳаҷми мусофиркашонӣ ва боркашонӣ (банди 14 паём)

Дар нӯҳ моҳи соли 2019 ҳаҷми боркашонӣ тавассути нақлиёти автомобилӣ 414,4 ҳазор тонна ва мусофиркашонӣ 5910,5 ҳазор мусофирро ташкил дода, нисбати ҳамин давраи соли гузашта ҳаҷми боркашонӣ 94,3% ва мусофиркашонӣ 93,5% зиёд гардидааст.

Ин нишондиҳандаҳо дар шаҳр Хоруғ 138% бокашонӣ ва мусофирашонӣ 93,8%, ноҳияҳои Ишкошим боркашонӣ 115,2% мусофиркашонӣ 59,3%, Мурғоб 53,8% ва 106,7%, Дарвоз 106,3% ва 107,0%, Роштқалъа 101% ва 101,2%, Рӯшон 102,7% ва 119,6% ва Шугнон 104,4% ва 101,6% ташкил додааст.

Ҳамзамон, ин нишондиҳанда нисбати шаш моҳи аввали соли 2019 дар шаҳру ноҳияҳои Ишкошим боркашонӣ -4%, мусофиркашонӣ -38,9%, Хоруғ боркашонӣ бетағйир ва -10,2%, Мурғоб +5,8% ва -13,3%, Дарвоз -43,7 ва -74%, Роштқалъа -10,6% ва -0,6%, Рӯшон -22,3% ва +15,6% ва Шугнон -8,6% ва +0,9% ташкил додааст.

Ҷиҳати тақвият бахшидан ба нишондиҳандаи мусофиркашонӣ дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияи Ишкошим ва баланд бардоштани сатҳи боркашонӣ дар ноҳияи Мурғоб мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои зикргардида тадбирҳои зарурӣ роҳандозӣ намоянд.

Нишондиҳандаи баланди боркашонӣ ва мусофиркашонӣ дар шаҳру ноҳияҳои Хоруғ, Дарвоз ва Рӯшон ба назар мерасад, ки афзоиши суръати гардиши савдо таъмин шуда, ба рушди иқтисодӣ мусоидат намудааст.

Нишондиҳандаи дастрасӣ ба хизматрасонии нақлиёти мусофиркашонӣ дар сатҳи муайян таъмин карда шуда, хизматрасонии нақлиёти ҳавоӣ қаноатбахш набуда, беҳбудиро талаб менамояд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он бо ҷалби соҳибкорон ҷиҳати таъмири азнавсозии роҳҳои дохилии шаҳру ноҳияҳо чораҳо андешида, бо Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои беҳтар намудани таъминоти муассасаҳои хоҷагиҳои роҳи вилоят бо техникаҳои роҳсозӣ ва дастрасии аҳоли ба хизматрасонии нақлиётӣ ва афзоиши ҳаҷми мусофиркашонӣ, боркашонӣ ҳамкорихоро зичтар намоянд.

10. Рушди соҳаи алоқа ва технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ

Нишондоди пешакии рушди соҳаи алоқа ва технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ аз нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ
10.1.(10.1, 10.2) **Дастрасии аҳоли (нафар ва %-и аз аҳолии умумӣ) ба Интернет,** 10.2. **Ҳолати амалишавии шакли электронии дафтари хоҷагидорӣ арзёбӣ ағрдиданд.**

10.1.(10.1, 10.2) **Дастрасии аҳоли (нафар ва %-и аз аҳолии умумӣ) ба Интернет**

10.1. Корҳои анҷомдода барои баланд бардоштани дастрасии аҳоли ба истифодабарии алоқаи мобилӣ ва Интернет, аз ҷумла шумораи истифодабарандагони алоқаи мобилӣ ва Интернет

Дар миқёси вилоят 4 ширкатҳои хусусӣ ба монанди «Тсел», МЛТ, «Билайн», «Вавилон» ва «Телеком-Технолоҷӣ» фаъолияти кории худро вусъат дода, аксарияти хизматрасонии алоқаро дар вилоят расонида истодаанд. Шумораи умумии истифодабарандагони алоқаи мобилӣ аз руи маълумоти намоёндагии Хадамоти назорат ва танзим дар соҳаи алоқа 194920 муштариро ташкил дода, ҳаҷми хизматрасонии алоқа ба аҳоли 278,0 ҳазор сомонӣ мебошад, ки нисбати нимсолаи аввали соли 2019 бетағйир боқӣ мондааст.

Ҷиҳати дастрасии аҳоли ба алоқаи мобилӣ ва интернет низ аз тарафи ширкатҳои амалкунанда тадбирҳо андешида шуда, имрӯзҳо дар марказҳои шаҳру ноҳияҳои вилоят 3G (интернети босуръат) аз тарафи ширкатҳои мобилии Мегафон, Вавилон ва Tcell фаъол буда, дастрасии аҳоли мебошанд.

Дар ноҳияҳои Ванҷ 97% аҳолии ноҳия, Дарвоз 97%, Рӯшон 90,7%, Мурғоб 60%, аҳолии ноҳия ба хизматрасонии алоқаи мобилӣ ва интернет дастрас мебошанд.

Дар ноҳияи Дарвоз 556 нуқтаи телефонӣ аз тарафи минтақаи №12-и китъаи техникӣ ноҳия ба аҳоли ва 161 адади дигар ба идораю муассисаҳо пайваست гардида, нисбати шашмоҳаи аввали соли ҷорӣ бетағйир буда, мавриди истифода қарор доранд.

Дар ноҳияи Роштқалъа асосан аз хизматрасонии алоқаи мобилии ширкатҳои хусусӣ ба монанди «Тсел», МЛТ, «Билайн», «Вавилон» истифода бурда, шумораи истифодабарандагони алоқаи мобилӣ 14000 нафар, ин нишондиҳанда дар шаҳри Хоруғ 21 ҳаз. нафар ва Рӯшон 18 ҳаз. нафарро ташкил медиҳанд.

Дар ноҳияи Шугнон набудани дастрасӣ ба интернет дар деҳаҳо, мутахассисони баланддараҷа барои омодакунӣ ва дизайни рӯзнома ва паҳши барномаҳои телевизионии “Бадахшон” дар маркази ноҳия шаҳраки Ваҳдат бархурдор нестанд.

Дар шаҳри Хоруғ аз тарафи одамони ҷинойтпеша симҳои телефон дар қисми маҳаллаҳои шаҳр, ба хотири фурӯши метали ранга, бурида шуда, идораи Тоҷиктелекоми вилоят қудрати барқароркунии симҳоро ва мутаносибан алоқаро надорад. Аз ин рӯ, қисми аҳолии шаҳр дастрасӣ ба алоқаи телефониро надоранд.

Қисми зиёди сокини шаҳр соҳиби телефонҳои мобилӣ мебошанд, ки аз ин сабаб ба барқароркунии ноқилҳои хати алоқаи телефонӣ тавачҷуҳи дахлдор зоҳир карда намешавад.

Ҳамзамон, пешниҳод нагардидани маълумот ба мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ дар бораи шумораи истифодабарандагони алоқаи мобилӣ ва Интернет аз ҷониби масъулини соҳа ба назар расидааст, ки дар оянда, дар доираи қонунҳои амалкунанда ҳамкорӣ ба роҳ монда шавад.

Бояд қайд намуд, ки дар ҳисоботҳои ҷамъбасти нӯҳмоҳаи соли 2019 аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Ванҷ, Дарвоз, Ишкошим ва Мурғоб маълумотҳо бетағйир аз

нимсолаи аввали соли чорӣ пешниҳод шудаанд, ки барои таҳлили банди мазкур мушкilot ба миён меоварад.

Дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Роштқалъа вобаста ба масъалаи мазкур маълумот пешниҳод нагардидааст.

10.2. Ҳолати амалишавии шакли электронии дафтари хочагидорӣ

Дар ноҳияи Ишкошим шумора ва номгӯи хизматрасониҳои давлатие, ки дар шакли электронӣ пешкаш карда мешаванд, аз сабаби пайвасти набудани ноҳия ба шабакаи интернет дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монда нашуда, бо ҳамин сабаб шумораи истифодабарандагони фаъол низ хело кам мебошанд, ки ин ҳолат дар чамъбасти нимсолаи аввали соли чорӣ низ ба назар мерасид.

Айни ҳол хизматрасонии давлатӣ, аз ҷумла истифодаи шакли электронӣ дафтари хочагӣ дар ҷамоатҳои деҳоти ноҳия чорӣ карда нашуда, дар ин самт корҳо идома доранд.

Дар баҳши омили ноҳияи Роштқалъа зиёда аз 10 намуди ҳисоботҳо дар шакли электронӣ пешкаш гардида истодаанд. Инчунин андозги ғайриманқул низ ба тариқи электронӣ пеш бурда мешавад. Мушкilotи асосии соҳаи мазкур айни замон ин аз сабаби канда шудани кабели наҳи нурии телефонҳои байнишаҳрӣ муддати зиёда аз 6 моҳ кор накарда истодаанд, ки масъулини соҳаро зарур аст, ки вобаста ба мушкilotи бамиёномада дар ҳамкорӣ бо масъулини мақомоти марказии ҳокимияти давлатии дахлдор чораҳои зарурӣ андешанд.

Ҳамзамон, нозироти андоз, раёсати молия, бонк ва баҳши Агентии омили ноҳияи Шуғнон, бо шабакаи Интернет тариқи модем пайвасти мебошанд.

Дар ҳисоботҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳои Хоруғ, Ванҷ, Мурғоб, Рӯшон ва Дарвоз вобаста ба масъалаи мазкур маълумот пешниҳод нагардидааст ва аз сабаби номукамал пешниҳод намудани маълумотҳо аз ҷониби масъулини ноҳияҳои боқимонда барои арзёбии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ мушкilot ба миён омадааст.

Инчунин, мавриди зикр мебошад, ки маълумотҳои банди мазкур дар ҳисоботҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳои болозикр нисбат ба чамъбасти нимсолаи аввали соли 2019 бетағйир боқӣ мондааст.

Илова бар ин банди Нақша чорабиниҳо баҳшида ба солҳои 2019-2021 «Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва хунаҳои мардумӣ» вобаста ба ҳолати амалишавии шакли электронии дафтари хочагидорӣ аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилоят мавриди иҷро қарор дода нашудааст, ки мушкilotи мазкур дар нимсолаи аввали соли чарӣ низ ба назар мерасид.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он дар якҷоягӣ бо Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Хадамоти алоқаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии

Тоҷикистон ҷиҳати таъмини дастрасии аҳолии ноҳияҳои Шугнон ва Роштқалъа ба шабакаи интернет, ҷиҳати ҷорӣ намудани пешбурди шакли электронии дафтари хоҷагидорӣ дар ҷамоатҳои деҳоти шаҳру ноҳияҳо ҷорачӯӣ намоянд.

11. Вусъати шуғли пурмахсул

Арзёбии раванди рушди иҷтимоию иқтисодии вилоят ва шаҳру ноҳияҳо бо таъмини вусъати шуғли пурмахсул бо нишондиҳандаҳои 11.1.(11.2) Таъмини шаҳрвандони корчӯӣ ва бекор бо ҷойи кори доимӣ, 11.2. (11.3) Фаъолияти марказҳои таълимии калонсолон ба касбомӯзӣ фаро гирифтани калонсолон, гурӯҳҳои осебпазир, аз ҷумла занону ҷавонон ва таъмини шуғлнокии онҳо, 11.3. (11.4) Рафти таъсиси ҷойҳои корӣ, таъсиси марказҳои рушди ҳунарҳои мардум ва равнақи таъмини “усто – шогирд” ба омӯзиши касбу ҳунарҳои мардумӣ ҷалб намудани занону духтарон ва шаҳрвандони бешуғл дар деҳоти кишвар, арзёбӣ гардиданд.

11.1.(11.2) Таъмини шаҳрвандони корчӯӣ ва бекор бо ҷойи кори доимӣ, 11.1. Ҳолати бозори меҳнат ва муҳочирати меҳнатӣ ва баргузор намудани ярмаркаҳои ҷойҳои корӣ

Дар нух моҳи соли 2019 дар қайди шуъбаҳои Агентии меҳнат ва шуғли аҳолии шаҳру ноҳияҳои вилоят 7616 нафар буда, ба 4657 нафар мақоми бекорӣ дода шудааст, ки аз он 3098 нафарро занҳо ташкил медиҳанд.

Дар давраи ҳисоботӣ шумораи бекорони расман ба қайдгирифта, нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар шаҳру ноҳияҳои вилоят Ишкошим +156 нафар (533 нафар) ва Шугнон +44 нафар (487 нафар) зиёд гаштааст, ки андешидани ҷораҳоро барои паст намудани сатҳи бекорӣ тақозо менамояд.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Роштқалъа -212 нафар (384 нафар) Рӯшон -143 нафар (189 нафар), Мурғоб -72 нафар (1151 нафар) ва Ванҷ -31 нафар (167 нафар ҳамагӣ шумораи бекорон), кам гардидаст, ки дар сатҳи зарурӣ ба роҳ мондани фаъолияти мақомотҳои дахлдор дар таъмини бекорон бо ҷойҳои корӣ дарак медиҳад.

Вазъи қиёсии шумораи муҳочирони меҳнати ба қайд гирифташуда нисбат ба аҳолии қобилияти меҳнатӣ дошта дар шаҳру ноҳияҳои вилоят ноҳияи Роштқалъа 60% (ҳамагӣ 6654 нафар дар муҳочирати меҳнати қарордоранд), Рӯшон 43,1% (7959 нафар), Ишкошим 33,1% (4466 нафар), Шугнон 27,6% (7916 нафар), Мурғоб 26,6% (1143 нафар), Ванҷ 24% (4488 нафар) ва Дарвоз 12,7% (1397 нафар)-ро ташкил медиҳад.

Вазъи қиёсии баланди шумораи муҳочирони меҳнати нисбат ба аҳолии қобилияти меҳнатӣ дар шаҳру ноҳияҳои Роштқалъа, Рӯшон ва Шугнон ба назар расида, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо зарур аст, ки дар таъсиси ҷойҳои нави корӣ ва беҳтар намудани вазъи рушди иҷтимоию иқтисодӣ ҷораҳои иловагӣ андешанд.

11.2. Баргузор намудани ярмаркаҳои ҷойҳои корӣ барои коҳиш додани сатҳи бекорӣ ва муҳочирати меҳнатӣ, пешниҳоди ҷойҳои кории ҳолӣ дар

ярмаркаҳо аз ҷониби ташкилотҳо ва бо ҷойи кори доимӣ таъмин гардидани бекорон

Дар давраи ҳисоботӣ шуъба ва бахшҳои Агении меҳнат ва шуғли аҳоли дар шаҳру ноҳияҳои вилоят 42 маротиба ярмаркаҳои ҷойҳои кори бо пешниҳоди 410 адад ҷойҳои кори ҳолӣ гузаронида, дар онҳо 147 корхона ва 2168 нафар иштирок намуданд. Дар ярмаркаҳо 1242 нафар ба ҷойи кор роҳхат гирифта, 200 нафар бо кор таъмин шуданд, ки аз он 31 нафар ҷавонон ва 41 нафар занон буда, 723 нафар ба касбомӯзӣ ва 319 нафар ба корҳои ҷамъиятӣ сафарбар шудаанд.

Гузaronидани ярмаркаҳои ҷойҳои кори нисбати шаш моҳи соли 2019 аз ҷониби шуъба ва бахшҳои Агении меҳнат ва шуғли аҳоли дар шаҳру ноҳияҳои вилоят +12 маротиба (ҳамагӣ 42 маротиба) зиёд гардида, теъдоди пешниҳоди ҷойҳои кори ҳолӣ +134 ададро (ҳамагӣ 410 адад) ташкил додааст.

Ҳамзамон, нисбати шаш моҳи аввали соли ҷорӣ +33 нафар (ҳамагӣ 200 нафар) бо кор таъмин шудаанд, ки 119,7 %-ро ташкил дода, ҷиҳати кам кардани шумораи бекорон заминаи мусоид гузошта шуда истодааст.

Дар нух моҳи соли 2019 аз ҷониби бахши Агении меҳнат ва шуғли аҳоли дар ноҳияҳои Дарвоз 157 адад ҷойи кори ҳолӣ, Ванҷ 101 адад ҷойи кори ҳолӣ, Роштқалъа 23 адад ҷойи кори ҳолӣ, ки аз онҳо 16 нафар бо кор таъмин шуда, 49 нафар бо ҷойи кор дар соҳаҳои гуногун, 51 нафар дар соҳаҳои хоҷагии халқ ва 30 нафар ба корҳои ҷамъиятӣ, ноҳияи Шуғнон 37 нафар ба корҳои ҷамъиятӣ ва 3 нафар дар соҳаи маориф бо ҷои кори доимӣ таъмин шудаанд.

Шумораи ҷойҳои кори нисбати шаш моҳи аввали соли ҷорӣ дар ноҳияҳои Дарвоз +125 адад ва Ванҷ +80 адад зиёд гардидааст, ки самаранокии фаъолияти ин ноҳияҳо ба назар мерасанд.

Дар натиҷаи ярмаркаҳои ҷойҳои нави кори гузаронидашуда, дар ноҳияи Ванҷ 57 нафар корҷуён ба касбомӯзӣ аз руи 22 ихтисос фаро гирифта, дар ноҳияи Дарвоз 74 нафар соҳиби роҳхат гардиданд, дар ноҳияи Ишкошим 89 нафар, дар ноҳияи Мурғоб 30 нафар ба касбомӯзӣ ва 329 нафар бо ҷои кор таъмин, дар ноҳияи Роштқалъа 140 нафар ба касбомӯзӣ, дар ноҳияи Рӯшон 122 нафар бо ҷойи ҷойи кор таъмин гардиданд ва дар шаҳри Хоруғ 195 нафар барои касбомӯзӣ фаро гирифта шуданд.

Дар ярмаркаҳои гузаронидашуда дар шаҳри Хоруғ аз 409 нафар бекорон расман ба қайд гирифта шуда, 393 нафар ё 96% бо ҷойи кори доимӣ таъмин гардидаанд.

Ин нишондиҳанда дар шаҳру ноҳияҳои Роштқалъа 384 нафар ё 86,8%, Ишкошим 89 нафар ё 21,1%, Мурғоб 206 нафар ё 17,4%, Рӯшон 37 нафар 11,1%, Шуғнон 20 нафар ё 4,1%, Ванҷ 2 нафар ё 1,1% ва Дарвоз 43 нафар бо ҷойи кори доимӣ таъмин гардидаанд.

Самаранокии гузаронидани ярмаркаҳои ҷойи корҳои ҳолӣ ва таъмини бекорон бо ҷойи кор дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияи Роштқалъа дар сатҳи хуб таъмин карда шуда, дар боқимонда шаҳру ноҳияҳо ҷиҳати баланд бардоштани самаранокии ярмаркаҳо тадбирҳо судманд саривақт андешида шаванд.

11.3. (11.4) Фаъолияти марказҳои таълимии калонсолон ба касбомӯзӣ фаро гирифтани калонсолон, гурӯҳҳои осебпазир, аз ҷумла занону ҷавонон ва таъмини шуғлнокии онҳо

11.4. Рафти таъсиси ҷойҳои корӣ, таъсиси марказҳои рушди ҳунариҳои мардум ва раванқи таъмини “усто – шогирд” ба омӯзиши касбу ҳунариҳои мардумӣ ҷалб намудани занону духтарон ва шаҳрвандони бешуғл дар деҳоти кишвар (Нусха аз Протколи маҷлиси ХҚТ аз 21.01.2019 с., №1 банди 27);

Дар шаҳру ноҳияҳои ВМКБ вобаста ба иҷрои супориши мазкур дар ин давра дар самти ҳунариҳои мардумӣ тибқи “Барномаи давлатии мусоидат ба шуғли аҳоли” ва тариқи худмаблағгузорӣ 1182 нафар шаҳрвандони шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят ба касбомӯзии касбҳои гуногун фаро гирифта шудаанд.

Ба ғайр аз ин, ба бекорони дар қайдбуда, ки дар рушди соҳаи ҳунариҳои мардумӣ хоҳиши фаъолият кардан доранд, дар ин муддат ба 135 нафар 342650 сомонӣ маблағ қарзҳои имтиёзнок дода шуд.

Тибқи Амри Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 13.12.2018, № АП-1140 “Дар бораи ҷадвали баргузориҳои Фестивал, намоиш, ид ва озмунҳои анъана ва ҳунариҳои мардумӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2019-2021” фестивалҳои ҷумҳуриявии ҳунариҳои мардумӣ таҳти унвони “Ҳунар беҳтар аз зар бувад”, “Оҳангарӣ ва заргарӣ” ташкил ва гузаронида шудааст.

Бо мақсади эҳё намудани ҳунариҳои мардумӣ ва раванқ додани ҳунариҳои дастии аҷдодӣ, инчунин ташкил намудани раванди “усто -шогирд” дар шаҳри Хоруғ ташкилоти ҷамъиятии “Ҳаёт” фаъолият дорад, ки муассиси он беш аз 50 нафар ҷавондухтарон ҳунари бофандагӣю дӯзандагӣ, кӯроқдӯзию мӯҳрабофӣ, мурабботайёркунию дигар намуди ҳунариҳои мардумиро таълим медиҳад ва дар ҳамаи намоишҳои ҳунариҳои мардумӣ ба маърази тамошо гузошта мешаванд.

Дар ноҳияҳои Дарвоз ва Ванҷ вобаста ба таъсис додани рушди ҳунариҳои мардумӣ аз тарафи Барномаи филиали Муассисаи давлатии Маркази таълимии калонсолони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар якҷоягӣ бо занони ҷирадаст марказҳои омӯзиши ҳунариҳои мардумӣ аз қабилӣ; қаннод, гулдуз, қуроқдӯз ва ғайраҳо ташкил карда шудааст.

Инчунин, дар деҳаи Ушхарви Ҷамоати деҳоти Нулванди ноҳияи Дарвоз сеҳи дӯхти либосҳои мардумӣ бо анъанаҳои миллӣ ташкил карда шуда, занони хонанишин ба шуғл ҷалб карда шуда, дар дигар деҳотҳо низ корҳои ба шуғл ҷалб намудани занон идома дорад. Ҷамзамон аз ҳисоби Маркази таҳсилоти иловагӣ маҳфили “Дастони моҳир” дар маркази ноҳия бо ҷалби 44 нафар шогирд дар 4 гуруҳ, дар деҳаи Сайдон муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №30 бо ҷалби 22 нафар шогирд дар 2 гуруҳ ва дар деҳаи Ҷорф муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №10 бо ҷалби 22 нафар шогирд дар 2 гуруҳ ташкил карда шудааст.

Дар ноҳияи Ишкошим ташкили курсҳои бозомӯзии касбӣ, рафти таъсиси ҷойҳои нави корӣ, таъсиси марказҳои рушди ҳунариҳои мардум яке аз масъалаҳои ҳаётан муҳим ба шумор рафта, вобаста ба эълон гардидани солҳои 2019 -2021 “Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунариҳои мардумӣ” дар

ҷамоатҳои деҳоти ҳудуди ноҳия 11 адад курсҳои касбомӯзӣ ташкилу гузаронида шудаанд, ки дар ин курсҳо 11 нафар устодон ба 165 нафар шогирдон таълим додаанд.

Бояд қайд кард, ки дар нӯҳ моҳи соли 2019 дар ноҳияи Роштқалъа мағозаи ҳунарҳои мардумӣ ташкил карда шуда, 1 усто ба 15 шогирд малакаи касби ресандагӣ ва коркарди муинаро таълим доданд. Дар баробари ин 9 нафар омузгор дар асоси шартнома ва барои гузарондани дарсҳои иловагӣ 27 омӯзгор аз тарафи маркази таълимӣ бо шугл таъмин шудаанд.

Дар Литсейи касбии техникии № 77 Ҷамоати деҳоти Навободи ноҳияи Шугнон устохонаҳои коркарди меҳел, дузандагӣ, бофандагӣ корҳои амалӣ аз автомобил ва электротехника, адрасбофӣ ва қолинбофӣ фаъолият карда истодааст.

Дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Мурғоб вобаста ба масъалаи мазкур маълумот пешниҳод карда нашудааст.

Пешниҳод: Ба мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он зарур аст, ки дар ҳамкорӣ бо Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шугли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, барои баланд бардоштани дараҷаи бо ҷойи кор таъмин намудани шаҳрвандони корҷӯй ва бекор, таъмини самаранокии гузаронидани ярмаркаҳои ҷойи қорӣ ҳолӣ, васеъ намудани фарогирии шаҳрвандон ба омӯзиши касбу ҳунарҳо ва вусъат додани ҳунарҳои мардумӣ, аз ҷумла бо роҳи “усто-шогирд” тадбирҳои мушаххас андешанд.

12. Рушди сармояи инсонӣ (маориф) **(бандҳои 38, 50-и паём)**

Нишондоди пешакии рушди маориф бо нишондиҳандаҳои иҷтимоию иқтисодӣ, 12.1.(12.1) Бехтар намудани ҳолати муассисаҳои таълимӣ, таъминот бо китобҳои дарсӣ, 12.2. (12.2) Фарогирии қудакони то синни мактабӣ бо таҳсилоти то мактабӣ, 12.3. (12.3) Устувор гардонидани пояҳои моддию техникии муассисаҳои таълимӣ, 12.4. (12.4, 12.6) Баланд бардоштани сифати таълим, 12.5. Сатҳи таъминоти хонандагон бо либосҳои мактабии истеҳсоли ватанӣ арзёби гардиданд.

12.1.(12.1) Бехтар намудани ҳолати муассисаҳои таълимӣ, таъминот бо китобҳои дарсӣ

12.1. Бунёди мактабҳои нав, сохтмони синфхонаҳои иловагӣ, рафти таъсиси муассисаҳои томактабӣ ва барқарорсозии муассисаҳои таълимии садамавӣ ва инфрасохтори муассисаҳои таълимӣ хусусан дар деҳоти дурдаст

Дар вилоят 314 муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ мавҷуд аст, ки аз онҳо 67 муассисаи таълимӣ ибтидоӣ, 42 муассисаи таълимӣ асосӣ, 205 муассисаи таълимии миёнаи умумӣ дар ВМКБ қору фаъолият намуда истодаанд, ки нишондиҳандаи мазкур нисбати нимсолаи аввали соли ҷорӣ бетағйир боқӣ мондааст.

Аз тарафи Дирексияи сохтмони иншоотҳои Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳри Хоруғ сохтмони иловагӣ дар

назди кӯдакистони №1, дар ноҳияи Шугнон кӯдакистони №2, дар ноҳияи Рӯшон сохтмони муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №7 бо 20 адад синфхона барои 480 ҷой ва сохтмони муассисаи таълимии №9 бо 25 адад синфхона барои 640 ҷой, аз тарафи Дирексияи сохтмони Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ноҳияи Шугнон толори варзишӣ дар муассисаи таълимии №28 бо маблағи 800,0 ҳазор сомонӣ, аз тарафи Ташкилотҳои ғайридавлатӣ дар ноҳияи Ванҷ сохтмони муассисаи таҳсилоти асосии №29 бо 4 адад синфхонаи иловагӣ барои 96 ҷой ва дар ноҳияи Роштқалъа кӯдакистони №1 бо 30 ҷой ба маблағи 856,0 ҳазор сомонӣ корҳо анҷом дода шудаанд.

Дар ин давра норасоии китобҳои дарсӣ дар Муассисаҳои ВМКБ 58971 адад буда, ин нишондиҳанда дар шаҳру ноҳияҳои Ишкошим 15261 адад, Шугнон 15083 адад, Ванҷ 15520 адад, Дарвоз 7000 адад, Мурғоб 2302 адад, Роштқалъа 3300 адад ва Рӯшон 1900 адад мавҷуд мебошад, ки барои баланд бардоштани савияи дониши талабагон таъсири манфӣ мерасонад.

Норасоии китобҳои дарсӣ фарқият нисбат ба 6 моҳи аввали соли 2019 дар ноҳияҳои Ванҷ +10601 адад ва Дарвоз +588 адад, Роштқалъа +900 зиёд гашта, дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияи Рӯшон нишондиҳандаи мазкур нисбати 6 моҳи аввали соли 2019 бетағйир боқӣ мондааст, ки маъулини соҳаро зарур мебошад чораҳои мушаххас андешанд.

Ҳамзамон, ин дар ноҳияи Ишкошим -5975 адад, Мурғоб -4321 адад ва Шугнон-1238 кам гашта, самаранокии фаъолияти Вазорати маориф ва илм ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои инъикос менамояд.

Ҳамзамон, дар шаҳру ноҳияҳои Ванҷ 15 адад, Роштқалъа 12 адад, Ишкошим 9 адад, Дарвоз 5 адад ва Хоруғ 4 адад мактабҳои дар ҳолати садамавӣ қарордошта ҳамчун омили боздорандаи рушди соҳа маҳсуб ёфта, барои бартараф намудани он чораҳои дахлдор андешида шаванд.

Ҳамзамон, сохтмони 12 муассисаи таълимӣ, 6 адад синфхонаҳои иловагӣ дар иншоотҳои ҷашнӣ бахшида ба 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нақша гирифта шудааст.

12.2. (12.2) Фарогирии кудакони то синни мактабӣ бо таҳсилоти то мактабӣ

12.2. Фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти томактабии кӯдакон ва васеъ намудани ғоизи фарогирии онҳо, ба роҳ мондани таҳсилоти ғайрианъанавӣ ва алтернативии омода намудани кӯдакон

Дар вилоят 37708 кӯдаки синни то 5-сола мавҷуд буда, аз ин теъдод 2079 нафар кӯдак ба кӯдакистон ва 5244 нафар кӯдак ба Маркази рушди барвақтии кӯдак фаро гирифта шудааст, дараҷаи фароғирӣ 19,4% ташкил додааст.

Дар ноҳияи Рӯшон шумораи умумии кудакон 315 нафарро ташкил дода, (нисбати соли гузашта +6 нафар зиёд гашта, фарогирии кӯдакон дар Муассисаҳои томактаби 100%), ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Ишкошим шумораи умумии кӯдакон 312 нафар (-2 нафар, фароғирӣ 99%), Мурғоб шумораи умумии кӯдакон 140 нафар (-8 нафар, фароғирӣ 0%) ва Роштқалъа

шумораи умумии кӯдакон 60 нафар (+15 нафар, фарогирӣ 100%) ташкил додааст, ки аз самаранокии фаъолияти соҳаи мазкур шаҳодат медиҳад.

Мавриди зикр аст, ки вобаста ба нишондиҳандаҳои мазкур дар замимаи ҳисоботҳои шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Ванҷ, Дарвоз ва Шугнон маълумот дарҷ нагардидааст.

Дар ноҳия ҳамагӣ 6 муассисаҳои таълимии томактабӣ ва 14 маркази инкишофи барвақтии кӯдакон қору фаъолият дошта, 416 нафар кӯдакон фаро гирифта шудааст.

Дар ноҳияи Рӯшон 3 кӯдакестон бо фарогирии 315 кӯдак (аз он ҷумла 169 духтар), 45 маркази инкишофи кӯдак бо фарогирии 870 кӯдак машғул буда, ба таълими онҳо 28 мураббӣ дар муассисаҳои томактабӣ ва 81 мураббӣ дар марказҳои инкишофи кӯдак машғули таълиму тарбия мебошанд. ки дар нух моҳи соли равон кӯдакони аз 1 то 6 сола 2643 нафарро ташкил дода, аз онҳо 1240 нафар ба муассисаҳои томактабӣ фаро гирифта шуданд, ки ин 46,9 фоизро ташкил медиҳад.

Дар ноҳияи Роштқалъа 1 адад боғчаи бачагона бо фарогирии 60 нафар тифлакони (34 нафар духтар) дар 4 гурӯҳ аз 1 то 6 сола фаъолият намуда, бинои иловагии боғчаи бачагона бо иштироки раиси ВМКБ ва муовини аввали Вазири энергетика ва захираҳои об ба истифода дода шуд.

Дар назди 41 муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва 8 деҳа, деҳаҳои Бидеч (Ҷамоати деҳоти Барвоз), Ричез, Ҷарачан, Барчид (Ҷамоати деҳоти Сежд), Дашт (Ҷамоати деҳоти М. Миршакар), Зигур ва Бармев (Ҷамоати деҳоти Тусиён) Дирум, Ҷарачанд, Барчид ва Ричез (Ҷамоати деҳоти Сежд) марказҳои инкишофи кӯдакони синни томактабӣ фаъолият намуда истодаанд, ки ин марказҳо бо фарогирии 898 нафар ё худ 82% (493 духтар) кӯдакони 3-5 сола амал карда истодаанд.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Шугнон дар ҳамкорӣ бо барномаҳои АКФ ва ташкилотҳои деҳотӣ, дар назди муассисаҳои таълимии ноҳия 31 адад Марказҳои инкишофи кӯдакони синни то мактабӣ, бо барномаи ЮНИСЕФ 20 – “Гурӯҳи омодагӣ ба муассисаҳои таълимӣ” ташкил карда шудаанд. Дар ин марказҳо ба тарбияи 1183 – нафар кӯдакон ва 86 – мураббӣ вобаст карда шуда, фаъолият доранд.

Айни ҳол дар ноҳияи Ванҷ аз тарафи Дирексияи сохтмони иншоотҳои назди Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон сохтмони боғчаи бачагона барои 200 нафар кӯдак оғоз гардидааст.

Инчунин, дар ноҳияи Дарвоз 1 боғчаи бачагона бо фарогирии 96 нафар тифлакони ва 27 адад марказҳои инкишофи кӯдакони синни томактабӣ бо фарогирии 531 нафар, дар назди муассисаҳои таълимӣ амал карда истодааст. Дар онҳо 41 нафар муррабиён; 4 нафар маълумоти олий, 4 нафар маълумоти олии нопурра, 14 нафар маълумоти миёнаи касбӣ ва 14 нафар бо маълумоти миёна қору фаъолият доранд.

Ҳамзамон барои соли хониши 2019-2020 дар назди муассисаҳои таълимӣ 6 адад марказҳои инкишофи кӯдакони синни томактабӣ ба нақша гирифта шуда, аз ҳисоби Ҳазинаи Оғохон маблағи 5000 долари ИМА таъмин карда мешаванд.

Дар шаҳри Хоруғ 21 маркази инкишофи кӯдакон бо фарогирии 908 кӯдак фаъолият менамояд, ки 11 адади онҳо дар назди муассисаҳои таълимии шаҳри Хоруғ қарор доранд ва ба ин шумора кӯдакон 70 нафар мураббийён таълим дода истодаанд. Айни замон сохтмони бинои иловагии кӯдакистони №1 идома дорад, ки бо ин омил мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳр чораандешӣ намуда истодааст, ки кӯдакони дар навбат қарордоштаро пурра ба тарбия фаро гиранд, ки ин нишондод нисбати шашмоҳаи аввали соли чорӣ бетағйир боқӣ мондааст.

Инчунин, сохтмони 1 адад кӯдакистон, 3 адад маркази инкишофи барвақтии кӯдакон дар иншоотҳои ҷашнӣ бахшида ба 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нақша гирифта шудааст.

12.3. (12.3) Устувор гардонидани пояҳои моддию техникаии муассисаҳои таълимӣ

12.3. Фароҳам овардани шароити муосир барои устувор гардонидани пояҳои моддию техникаии муассисаҳои таълимӣ (компютер, тахтаи электронӣ) ва ҷалби васеи истеъдодҳои ҷавонон ба омӯзиши технологияҳои муосир ва корҳои эҷодиву техникаӣ, сатҳи фаъолияти марказҳои дарёфт ва рушди истеъдодҳои технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ

Дар муассисаҳои таълимии вилоят 2933 адад компютер ва 741 адад принтер мавҷуд мебошад. Дар маҷмӯъ шумораи умумии компютерҳо дар шӯъбаи маориф ва муассисаҳои таълимии вилоят 3094-адад компютер ва 831 адад принтерро ташкил медиҳад, ки ба сари 7 хонандаи синфҳои 5-11, 1 адад компютер рост меояд.

Дар 246 адад муассисаҳои таълимии асосӣ ва миёнаи умумӣ кабинетҳои информатика ташкил карда шуда, нисбати нимсолаи аввали соли 2019 бетағйир буда, мувофиқи шароит бо аёниятҳои зарурӣ ҷиҳозонида шудаанд.

Дар маҷмӯъ 69 адад муассисаҳои таълимӣ вилоят ва 6 шӯъбаи маориф ба шабакаи Интернет (бо модем), ду адад мактабҳои шаҳри Хоруғ ба тариқи Wi-MAX, Wi-Fi пайваст мебошанд. Аз сабаби набудани алоқаи доимӣ бо шабакаи Интернет бо шӯъбаҳои маориф алоқаи мунтазам бурда намешавад.

Дар муддати нӯҳ моҳи соли чорӣ ба муассисаҳои таълимии вилоят аз ҳисоби маблағҳои муассисаҳои таълимӣ 115 адад компютер, 17 принтер, 57 тахтаи электронӣ ва 37 –адад видеопроекторҳо харидорӣ шудаанд.

Дар шаҳру ноҳияҳои вилоят маркази технологияи информатсионӣ ва коммуникатсияи назди шӯъбаи маориф ташкил карда шуда, дар ноҳияи Роштқалъа бошад утоқи корӣ надошта, ба ғайр аз як компютер дигар бо ягон намуди техникаи иттилоотӣ мучаҳҳаз гардонидани нашудааст.

Дар муассисаҳои таълимии ноҳияи Давроз 433 компютер мавҷуд аст, ки ба сари 9 хонанда як компютер рост меояд. Инчунин, 8 тахтаи электронӣ мавҷуд аст, ки хонандагон аз онҳо истифода мебаранд.

Дар ноҳияи Мурғоб то ҳол марказҳои технологияи информатсионӣ ва коммуникатсия ташкил нашудаанд.

Дар давраи ҳисоботӣ шумораи компютерҳо дар муассисаҳои таълимӣ нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар шаҳру ноҳияҳои Ванҷ +11 адад

(ҳамагӣ 360 адад), Ишкошим +6 адад (323 адад), Мурғоб +1 адад (221 адад) Рӯшон +1 адад (353) зиёд гардида, самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин ноҳияҳо таъмин гардида, дар шаҳри Хоруғ (453 адад) ва ноҳияҳои Дарвоз (433 адад) ва Рӯшон (353 адад) дар сатҳи соли гузашта истодааст.

Дар ноҳияи Роштқалъа шумораи компютерҳо нисбат ба соли гузашта - 58 адад (284 адад) кам гардида, аз нишондиҳандаи устувор гардонидани пояҳои моддию техникаи муассисаҳои таълимӣ таъмин карда нашудааст.

Дар давраи ҳисоботи шумораи тахтаҳои электронӣ дар муассисаҳои таълимӣ дар шаҳру ноҳияҳои Хоруғ 10 адад, Роштқалъа 10 адад, Дарвоз 8 адад, Ишкошим 15, Ванҷ 15 адад ва Рӯшон 5 ададро ташкил медиҳад, ки барои таъмини нишондиҳандаи устувор гардонидани пояҳои моддию техникаи муассисаҳои таълимӣ замина гузошта шуда истодааст.

12.4. (12.4, 12.6) Баланд бардоштани сифати таълим

12.4. Корҳои анҷомдода барои баланд бардоштани сифати таълим дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот (кабинетҳои фаннӣ) ва баргараф намудани норасоӣ кадрҳои омӯзгорӣ, гузаронидани тақмили ихтисоси омӯзгорон, ҳавасмандгардонии омӯзгорони ҷавон

Дар муассисаҳои таълимии вилоят 50 адад синфхона бо равияҳои ҷамъиятӣ- гуманитарӣ, табиӣ - риёзи мутобиқ ба талаботи замон ташкил карда шудаанд.

Тибқи ҳисоботи ММТ-ии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нишон дод, ки аз 2745 нафар хатмкунандагони соли ҷорӣ 2691 нафар, ки аз ин теъдод 1571 нафар духтар ва 565 нафар хатмкардагони солҳои пешин ба қайд гирифта шудаанд. Теъдоди 1711 нафар хатмкунандагони муассисаҳои таълимии шаҳр ва ноҳияҳои вилоят тариқи Маркази миллии тестӣ ба муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ дохил шуданд.

Дохилшавии хатмкунандагони муассисаҳои таълимии вилоят ба донишгоҳҳо ва донишкадаҳои миёна ва олии касбии хориҷи кишвар низ назаррас мебошад, ки ин теъдод 267 нафарро ташкил медиҳад.

Шумораи 244 нафар тариқи квотаи Президентӣ дохил гардиданд, ки дар маҷмӯъ зиёда аз 81 % хатмкунандагони муассисаҳои таълимии вилоят ба донишгоҳҳо ва донишкадаҳои дохил ва хориҷи кишвар дохил гардиданд.

Барои соли таҳсили 2019 - 2020 тибқи нақшаи Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон барои муассисаҳои таълимии вилоят 244 адад квотаи Президентӣ ҷудо гардидааст, ки ин теъдод нисбати ноҳияҳо чунин аст: Дарвоз 41 адад, Ванҷ 35 адад, Рӯшон 30 адад, Шугнон 26 адад, Роштқалъа 40 адад, Ишкошим 37 адад, 4-адад шаҳри Хоруғ ва Мурғоб 31 ададро ташкил медиҳад. Аз 6-ум то 16 июни соли ҷорӣ сӯҳбат бо довталабони квотаи Президентӣ дар шаҳру ноҳияҳои вилоят гузаронида шуда, 244-нафар соҳиби квотаи Президентӣ гардиданд.

Мутобиқи супориши Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон 70 квотаи иловагӣ ба хонандагони шаҳру ноҳияҳои Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, ҷиҳати ба таҳсил фаро гирифтани онҳо аз рӯи ихтисоси "Кори

табобатӣ" дар Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуали ибни Сино пурра таъмин карда шуд. Дар маҷмӯъ дар вилоят тибқи квотаи Президентӣ барои дохил шудан ба Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон 94 квота ҷудо карда шуда, ҳамаи квотаҳо таъмин ва азхуд карда шуданд.

Бо мақсади баланд бардоштани маҳорати касбии омӯзгорон аз теъдоди 5689 нафар омӯзгор дар давоми нӯх моҳи соли 2019 973 нафари омӯзгорони фанҳои мухталиф аз курсу семинарҳо гузаронида шудаанд.

Дар давраи ҳисоботӣ шумораи кабинетҳои фанӣ дар муассисаҳои таълимӣ дар шаҳру ноҳияҳои Ванҷ 67 адад, Роштқалъа 58 адад, Ишкошим 55 адад, Рӯшон 53 адад, Дарвоз 21 адад, Хоруғ 20 адад ва Мурғоб 17 ададро ташкил медиҳад, ки барои баланд бардоштани сатҳу сифати таълим мусоидат намудааст.

Дар муддати нӯх моҳи соли 2019 норасоии кадрҳои омӯзгорӣ дар вилоят 133 нафарро ташкил дода, аз ин теъдод 26 нафар омузгорони забонҳои хориҷӣ ва 107 нафар омузгорони фанҳои дақиқ мебошанд.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Дарвоз 46 нафар (21 нафар омузгорони фанҳои забони хориҷӣ ва 25 нафар омузгорони фанҳои дақиқ), Рӯшон 24 нафар (17 нафар омузгори фанни забони хориҷӣ, 7 нафар фанҳои дақиқ), Шӯғнон 18 нафар (1 нафар омузгори фанни забони хориҷӣ, 2 нафар фанҳои дақиқ), Роштқалъа 14 нафар (8 нафар омузгори фанни забони хориҷӣ, 6 нафар фанҳои дақиқ) нисбати нимсолаи аввали соли ҷорӣ бетағйир буда, дар ноҳияҳои Мурғоб 7 нафар (2 нафар омузгорони фанни забони англисӣ ва 5 нафар омузгори фанҳои дақиқ) ва Ванҷ ҳамагӣ 7 нафар омузгор (2 нафар омузгори фанҳои забони хориҷӣ ва 5 нафар омузгорони фанҳои дақиқ) ташкил дода, ба сатҳу сифати таълим таъсири манфӣ мерасонад.

Шумораи аз ҳама зиёди норасоии омӯзгорон дар ноҳияҳои Дарвоз, Рӯшон, Шӯғнон ва Роштқалъа ба назар расида, барои бартараф намудани он пурзур намудани ҳамкориҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳо бо Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон зарур мебошад.

12.6. Тадбирҳои андешидашуда ҷиҳати боло бурдани сатҳу сифати омӯзиши илмҳои муосир ва забонҳои хориҷӣ: русӣ, англисӣ ва ғайра арзби гардиданд.

Дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии вилоят ба таълими фанни забони русӣ 504 нафар омӯзгорон машғул мебошанд, ки 466 нафарашон дорои маълумоти олий, 13 нафар олии нопурра, 25 нафар миёнаи махсуси педагогӣ ва 26 нафар ғайрихтисос мебошанд.

Таълими забони англисиро 383 нафар омӯзгор ба уҳда доранд, ки аз онҳо 306 нафар бо маълумоти олий, 8 нафар бо маълумоти олии нопурра, 54 нафар бо маълумоти миёнаи педагогӣ, 14 нафар маълумоти миёна ва 11 нафар ғайрихтисос қору фаъолият карда истодаанд.

Тибқи квотаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маркази миллии тестӣ ва донишгоҳҳои хориҷи кишвар дар 5-соли охир аз соли 2015 то 2019 миқдори 320 нафар хонанда ба факултаи забони русӣ, 470- нафар ба

факултаи забони англисии донишгоҳҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва хориҷи кишвар қабул гардида, таҳсил карда истодаанд.

Дар 5-соли охир ба Донишгоҳи давлатии шаҳри Хоруғ тариқи таҳсили бучҷавӣ ба факултаи забони русӣ 195, забони англисӣ 185 нафар ва шартномавӣ (пулакӣ) забони русӣ 19 нафар ва бо ихтисоси забони англисӣ 195 нафар дохил гардида, таҳсил намуда истодаанд.

Айни ҳол дар муассисаҳои таълимии вилоят 44 иттиҳодияи методии омӯзгорони фанни забони англисӣ ва 51 иттиҳодияи фанни забони русӣ амал карда истодаанд, ки ҳар кадомашон аз 3 то 5 муассисаи ҷамоатро фаро гирифта, бо онҳо моҳе як маротиба машғулиятҳо гузаронида мешавад. Зиеда аз 107 муассисаи таълимии вилоят маркази маводҳои таълимӣ ташкил шудаанд, ки ҳамаи омӯзгорони ин фанҳо аз онҳо самаранок истифода мебаранд.

Новобаста аз пешравиҳо дар омӯзиш ва таълиму тақмили ин фанҳо норасогиҳо низ вучуд доранд.

Дар шаҳру ноҳияҳои Хоруғ, Ванҷ, Дарвоз, Роштқалъа, Мурғоб ва Рӯшон дар муассисаҳои таълимӣ барои баланд бардоштани сатҳи дониш аз забонҳои хориҷӣ, русӣ, англисӣ ва ғайра курсҳои иловагӣ ташкил карда шуда, барои баланд бардоштани сатҳу сифати омӯзиши илмҳои муосир заминаи мусоид гузошта шуда истодааст.

12.5. Сатҳи таъминоти хонандагон бо либосҳои мактабии истеҳсоли ватанӣ

Дар шаҳру ноҳияҳои вилоят Хоруғ 100% хонандагон бо либоси мактабии истеҳсоли ватанӣ, дар ноҳияи Роштқалъа 98% хонандагон, дар ноҳияи Дарвоз 90% хонандагон, дар ноҳияи Ванҷ 80% хонандагон, дар ноҳияи Мурғоб 70% хонандагон, дар ноҳияи Рӯшон 65% хонандагон ва дар ноҳияи Ишкошим 61% хонандагон таъмин карда шуда, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Мурғоб, Ишкошим ва Рӯшон барои баланд бардоштани сатҳи таъминоти хонандагон бо либоси мактабии истеҳсоли ватанӣ дар солҳои 2019-2020 тадбирҳои заруриро пешбинӣ намоянд.

Шуъбаи маорифи шаҳри Хоруғ бо Агентии таъминоти махсуси назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳри Хоруғ, шуъбаҳои маорифи ноҳияҳои Дарвоз ва Ишкошим бо ҶДММ «Кохи Бонувон»-и ноҳияи Дарвоз, шуъбаи маорифи ноҳияи Ванҷ бо сеҳи дузандагии «Ҳангома» ва сеҳи дӯзандагии «Меҳри модар» –и ноҳияи Дарвоз, шуъбаи маорифи ноҳияи Шугнон бо корхонаи «Ҳаёти нав»-и ноҳияи номбурда, шуъбаи маорифи ноҳияи Роштқалъа бо ҶДММ «Кохи Бонувон»-и ноҳияи Дарвоз шартнома ба имзо расонида шудааст.

Инчунин, шуъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои Ванҷ ба миқдори 1641 ҷуфт, Дарвоз 1296 ҷуфт, Рӯшон 1148 ҷуфт, Хоруғ 571 ҷуфт, Шугнон 536 ҷуфт, Ишкошим 505 ҷуфт, Мурғоб 269 ҷуфт ва Роштқалъа 249 ҷуфт ҷамъ ба миқдори 6188 адад бо сеҳи дӯзандагии «Меҳри Модар» – и ноҳияи Дарвоз шартномаро ба имзо расонида, таъмини хонандагон бо либоси мактабӣ идома дорад.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он, дар ҳамкорӣ бо Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати саноат ва технологияҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, барои таъмиру таҷдиди муассисаҳои таҳсилоти садамавӣ, бартараф намудани норасоии омӯзгорон ва китобҳои дарсӣ, васеъ намудани фарогирии кудакон ба муассисаҳои томактабӣ ва иштироки омӯзгорон дар семинару конференсияҳои илмӣ – назариявии ҷумҳуриявӣ, баланд бардоштани дараҷаи таъминоти хонандагон бо либосҳои мактабии ватанӣ чораҷӯӣ намоянд.

13. Рушди соҳаи тандурустӣ

Нишондоди пешакии рушди соҳаи алоқа ва технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ аз нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ, 13.1. (13.1) Сатҳи хизматрасонии тиббӣ ба аҳоли, 13.2. Ҷараёни пешгирии ҳолатҳои сироятии ВНМО/ВНМБ ва сил, аз ҷумла дигар касалиҳои сироятӣ;

13.1. (13.1) Сатҳи хизматрасонии тиббӣ ба аҳоли

13.1. Бунёди беморхонаву марказҳои саломатӣ ва дигар иншооти тандурустӣ дар шаҳру ноҳияҳо, шаҳрак ва деҳот ва ҳалли масъалаҳои норасоии кадрҳои тиббӣ дар маҳалҳо ва деҳоти дурдаст.

Дар вилоят 35 адад шифохонаҳо, 58 адад марказҳои саломатӣ ва 169 адад бунгоҳҳои тиббӣ фаъолият намуда, дар онҳо ба аҳолии шаҳру ноҳияҳо хизматрасонии тиббӣ ба роҳ монда шуда, шумораи онҳо дар сатҳи нимсолаи аввали соли ҷорӣ бетағйир боқӣ мондааст.

Дар муассисаҳои табобатӣ- профилактикии вилоят 491 нафар духтур ва 1971 нафар корманди миёнаи тиббӣ машғули кор мебошанд, ки шумораи онҳо нисбати шашмоҳаи аввали соли ҷорӣ бетағйир боқӣ мондааст.

Аз шумораи умумии табибони ҳамаи ихтисосҳо дар вилоят дараҷаи табибони дорой тахассуси олий дар вилоят 49,8%, дар шаҳру ноҳияҳои Ванҷ 59,4%, Рӯшон 54,5%, Хоруғ 44,1%, Ишкошим 42,4% ташкил дода, дар ноҳияҳои Роштқалъа 33,3%, Шугнон 32,4%, Дарвоз 27,0% ва Мурғоб 18,1% мебошад, ки аз ин ҳисоб хизматрасонии сифатноки тиббӣ ба аҳоли расонида намешавад.

Ин нишондод дар шаҳру ноҳияҳои вилоят нисбати шаш моҳи соли ҷорӣ бетағйир боқӣ мондааст.

Дар як вақт норасоии табибон дар шаҳру ноҳияҳои Мурғоб 22 нафар, Роштқалъа 6 нафар, Шугнон 9 нафар, Рӯшон 11 нафар, Ишкошим 7 нафар, Ванҷ 12 нафар ба назар мерасад, ки барои бартараф намудани он андешидани чораҳои заруриро ба миён омадааст.

Фарқияти нишондиҳандаи мазкур нисбати шаш моҳи соли ҷорӣ дар ноҳияҳои Шугнон -8 нафар ва Ишкошим -2 нафар кам гардидааст.

Ин нишондод дар вилоят ва ноҳияҳои Роштқалъа, Ванҷ, Рӯшон, фарқият нисбати шаш моҳи соли ҷорӣ бетағйир боқӣ мондааст.

Таркиби сифатии норасоии мутахассисони дорои маълумоти олии тиббӣ дар муассисаҳои таълимӣ – профилактикии вилоят, хусусан дар ноҳияҳои Дарвоз - табиби оилавӣ, эҳёгар, асабшинос, нарколог, Рошткалба-табиби оилавӣ, сироятшинос, асабшинос, силшинос, рентгенолог, дандонпизишки кӯдакона, ноҳияи Шуғнон-табиби оилавӣ, эҳёгар, кардиолог, сироятшинос, рентгенолог, табиби пушт, неонотолог, нарколог, Ишкошим-табиби тиббӣ оилавӣ, эҳёгар, сироятшинос, рентгенолог, неонотолог, Мурғоб– табиби оилавӣ, эҳёгар, осебшинос, рентгенолог ва мутахассисони соҳаи санитария – эпидемиологӣ дар Марказҳои назорати давлатии санитарӣ-эпидемиологии вилоят, шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят ташкил медиҳад.

Дар ноҳияи Дарвоз дар нӯҳ моҳи соли 2019 барои аз таъмири ҷорӣ баровардани хучраю шуъбаҳо ва гирду атрофи беморхона бо маблағи 3400 сомонӣ масраф гардидааст.

Дар ин давом 57 адад таҷҳизотҳои навъи муосири тиббӣ ба маблағи 40548 сомонӣ аз тарафи Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз шумораи дар боло зикргардида, 34 адад номгӯй ба беморхонаи марказӣ, 4 адад номгӯй ба тариқи ройгон ва 5 адад кати беморон ба маблағи 3750 сомонӣ ба беморхонаи минтақавии Нулванд, беморхонаи минтақавии Сағирдашт ба миқдори 15 адад номгӯй ба тариқи ройгон ва 5 кати беморон ба маблағи 3670 сомонӣ барои кӯмаки аввалияи тиббӣ 8 намуд номгӯи ройгон барои тамизкунӣ асбобҳои дандонпизишк ва ба миқдори 1 адад таҷҳизоти тамизкуниро ба маблағи 22000, инчунин аз ҳисоби хазинаи Оғохон барои таваллудхонаи беморхонаи марказӣ 20-номгӯи таҷҳизотҳо ба маблағи 343367 сомонӣ таъмин карда шуда дар истифода мебошанд. Ҳамзамон, аз тарафи Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон таҷҳизотҳои тиббӣ ба монанди: оксигенератор, кислород, ба миқдори 10 намуд, атсос ба миқдори 5 намуд, аппарат ковиден ба миқдори 1 адад ба беморхонаҳои марказии ноҳия дастрас карда шудаанд. Инчунин, аз ҳисоби Хазинаи Оғохон ва барномаи тиббӣ оилавӣ бунгоҳҳои тиббии деҳаҳои Дуробак, Чухкак ва Рузвай сохта шуда, аз таъмири асосӣ бароварда шудаанд.

Барои шуъбаи таваллудхонаи марказии ноҳия бошад, аз тарафи ташкилоти ЮНИСЕФ 20 номгӯи таҷҳизотҳо ба маблағи 343367 сомонӣ даромад карда шуда, дар истифода мебошанд.

Моҳи сентябри соли ҷорӣ дар Ҷамоати Ғ.Бердибаев марказҳои саломатӣ аз нав сохта, ба истифода дода шуд. Дар ноҳияи Мурғоб 12 нафар кадрҳои тиббӣ намерасанд. Бо ташаббуси Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон барои Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон аз ҷумла ноҳияи Мурғоб барои соли 2019, 9 адад квотаи тиббӣ ҷудо гардид. Айни ҳол 23 нафар дар соҳаи тиббӣ таҳсил доранд ва дар оянда мушкилоти кадрӣ дар соҳаи тиб ҳалли ҳудро хоҳад ёфт.

13.2. Чараёни пешгирии ҳолатҳои сироятии ВНМО/ВНМБ ва сил, аз ҷумла дигар касалиҳои сироятӣ

Сил

Мувофиқи маълумотҳои пешниҳоднамудаи вилоят дар нух моҳи соли қорӣ, гирифтори бемории сил 779 нафарро ташкил дода, номутобикати бо маълумотҳои шаҳру ноҳияҳо (213 нафар) ба назар мерасад.

Дар давраи ҳисоботӣ шумораи беморони касалии сил дар шаҳри Хоруғ 46 нафар, ноҳияҳои Шуғнон 36 нафар, Ванҷ 29 нафар, Роштқалъа 33 нафар, Рӯшон 23 нафар, Ишкошим 33 нафар, Дарвоз 11 нафар ва Мурғоб 2 нафарро ташкил додааст.

Зиёдшавии ин нишондиҳанда нисбати 6 моҳи аввали соли 2019 дар шаҳру ноҳияҳои Хоруғ +35 нафар, Ишкошим +22 нафар, Роштқалъа +4 нафар, Дарвоз +5 нафар, Мурғоб +1 нафар ва Шуғнон +1 нафарро ташкил дода, ҷиҳати пешгирии бемории мазкур мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои болозикр фаъолиятро пурзӯр намуда, ҳамкориро бо Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли ҷоннок намоянд.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияи Рӯшон -7 нафар кам гаштааст, ки самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияро инъикос менамояд.

ВНМО

Мувофиқи ҳисоботи вилоят сироятёфтагони бемории ВНМО–БПНМ 673 нафар ба қайд гирифта шуда, номутобикати бо маълумотҳои шаҳру ноҳия (263 нафар) мушоҳида мегардад.

Ин нишондиҳанда дар давраи ҳисоботӣ дар шаҳри Хоруғ 357 нафар, ноҳияҳои Шуғнон 124 нафар, Рӯшон 74 нафар, Роштқалъа 34 нафар, Ишкошим 84 нафар, Ванҷ 15 нафар, Дарвоз 11 нафар ва Мурғоб 4 нафарро ташкил медиҳад.

Зиёдшавии ин нишондиҳанда нисбати 6 моҳи аввали соли 2019 дар шаҳру ноҳияҳои Хоруғ +21 нафар, Рӯшон +31 нафар, Ишкошим +78 нафар, Ванҷ +1 нафар, Роштқалъа +4 нафар ва Шуғнон +3 нафарро ташкил дода, бетағйир боқӣ монда аст, ки ҷиҳати пешгирии бемории мазкур мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо тадбирҳои саривақтӣ роҳандозӣ намоянд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он, Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли барои пешгирии касалиҳои сироятӣ (хусусан сил ва ВНМО) чораҳои иловагӣ андешида, ҷиҳати баланд бардоштани сатҳи хизматрасонии тиббӣ бо роҳи бартараф намудани норасоии табибони дорой тахассуси дараҷанокӣ, дастрасии табибон ба аҳоли, бунёд ва таъмири иншоотҳои тиббӣ дар маҳалҳо мусоидат намоянд.

Соҳаи ҳифзи иҷтимоии аҳоли

13.5.(13.5,13.6,13.7) **Хизматрасониҳои иҷтимоӣ ба шаҳрвандони дар ҳолати душвор қарор дошта (гурӯҳи осебпазир) арзёби мегардад.**

13.5.(13.6, 13.7) Хизматрасониҳои иҷтимоӣ ба шахрвандони дар ҳолати душвор қарор дошта (гуруҳи осебпазир),

13.5. Қорҳои анҷомдода ҷиҳати ҳалли масъалаҳои иҷтимоӣ гуруҳҳои осебпазири аҳолии, дар навбати аввал ятимону маъҷубон шахсони бесарубонмондаву эҳтиҷманд ва нафақахӯрону собиқадорон (банди 48 паём, Нусха аз Протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29.11.2018 с., №12 банди 19);

Дар нух моҳи соли 2019 725 – адад воситаҳои техникии тавонбахшӣ ба маъҷубони шахру ноҳияҳои вилоят тақсими карда шуда, аз ҷумла 8 адад аробачаи маъҷубӣ, 114 адад асо, 29 адад асои нобино, 47 адад асобағал, 8 адад асои то оринҷ, 9 адад роҳрав (ҳадунок), 49 адад аппарати шунавоӣ, ба 359 нафар маъҷуб пойафзол дода шудааст.

Ҳамзамон, 8 нафар маъҷуб барои гирифтани протези пой ва ортез ба Қорхонаи давлатии “Заводи протезию ортопедии шаҳри Душанбе” фиристода шуданд.

Дар ин давра аз ҷониби мутахассисони “Маркази Нур” ба 166 нафар қудакони имконияташон маҳдуд хизмати иҷтимоӣ, аз ин ба 146 - нафар онҳо хизматрасонии тиббӣ - равонӣ, ба 20 нафар хизматрасонии машваратӣ - ҳуқуқӣ ва ба 20 нафар хизматрасонии иҷтимоӣ дар ҳона расонида шуд.

Бо мақсади саривақт ва босамар амалии гаштани ҳуқуқ ва манфиатҳои маъҷубону пиронсолон дар айни ҳол дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят 8 шӯъбаи хизматрасонии иҷтимоӣ дар ҳона амал мекунанд, ки 59 нафар қормандони ин шӯъбаҳо ба 624- нафар (Дарвоз 60 нафар, Ванҷ 69 нафар, Рӯшон 54 нафар, Шугнон 64 нафар, Роштқала 86 нафар, Ишкошим 70 нафар, Мурғоб 156 нафар, шаҳри Хоруғ 65 нафар) шахсони якқаву танҳо, пиронсолону маъҷубон ва эҳтиҷмандон 10 намуди хизматрасониҳои иҷтимоӣ, аз ҷумла: иҷтимоию - равонӣ, иҷтимоӣ - тиббӣ, иҷтимоӣ - ҳуқуқӣ, санитарию - гигиенӣ ва хизматрасонии маслиҳатӣ дар ҳонаҳояшон ба ҷо меоранд.

Дар нух моҳи соли 2019 аз ҷониби қормандони иҷтимоии шӯъбаҳои хизматрасонии иҷтимоӣ дар шахру ноҳияҳо ба 624-нафар шахсони якқаву танҳо, пиронсолону маъҷубон 6179- адад хизматҳои- маишӣ, 3398-адад хизматҳои тиббӣ-равонӣ, 574-адад хизматҳои ҳуқуқӣ, 1061- адад хизматҳои педогогӣ ва 2140 адад дигар хизматҳо дар маҷмӯъ 13352 - адад хизматҳои иҷтимоӣ расонида шуд. Инчунин ба 640-нафар шахсони якқаву танҳои шахру ноҳияҳо 129698 сомонӣ қумакҳои хайриявӣ расонида шуд.

Ҷиҳати амалии намудани қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 майи соли 2010 №232 “Дар бораи тасдиқи Тартиби таъин ва пардохти қумакпулии давлатӣ ба қудакони то синни 16-сола, ки мубталои вирусии норасоии масъунияти одам ва бемории пайдошудаи норасоии масъунияти мебошанд” ҷораҳои амалии андешида мешавад. Дар ноҳияи Ишкошим 1 нафар, шаҳри Хоруғ 2 нафар қудакони хурдсола, ки мубталои вирусии норасоии масъунияти одам ва бемории пайдошудаи норасоии масъунияти мебошанд дар қайди бахшҳо буда, дархост барои гирифтани қумакпулии давлатӣ ба Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии

Тоҷикистон ирсол гардидааст, ки нисбати нимсолаи аввали соли чорӣ бетағйир боқӣ мондааст.

Шумораи оилаҳои камбизоат дар ҳудуди шаҳру ноҳияҳои вилоят 5543 нафарро ташкил медиҳад, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 371 нафар кам гардидаанд.

Дар шаҳри Хоруғ шумораи оилаҳои камбизоат +90 нафар (671 нафар) нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта зиёд ба қайд гирифта шуда, ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Мурғоб +91 нафар (656 нафар) ва Дарвоз +21 нафар (371) нафарро ташкил дода, барои бартараф намудани тамоюли манфӣ тадбирҳои иловагӣ андешида шаванд.

Камшавии шумораи оилаҳои камбизоат дар ноҳияҳои Шуғнон -206 нафар (1188 нафар), Ишкошим -71 нафар (975 нафар), Рӯшон -129 нафар (926 нафар), Ванҷ -61 нафар (628 нафар) ва Роштқалъа -106 нафар (712 нафар) ба назар расида, аз беҳтар гардидани ҳолати иҷтимоии сокинони ин ноҳияҳо шаҳодат медиҳад.

13.5 (13.6) Чараёни пардохти кӯмакпулиҳои иҷтимоию унвонӣ ва васеъ намудани хизматрасониҳои иҷтимоӣ ба шаҳрвандони дар ҳолати душвор қарор дошта

Дар давраи ҳисоботӣ ба бонкҳои шаҳру ноҳияҳои вилоят маблағи 1289800 сомонӣ ворид гардида, аз ин маблағ аз тарафи филиалҳои бонки БДА "Амонатбанк" 1260,7 ҳаз. сомонӣ ба оилаҳои камбизоат кумакпулӣ пардохт гардид. Аз маблағҳои мазкур ба ҳолати 1 октябри соли 2019 маблағи 41700 сомонӣ бақия мондааст, ки мувофиқи маълумотҳои рӯзҳои наздик пурра пардохт карда мешавад.

Дар доираи Барномаи кумаки унвонии иҷтимоӣ, дар нӯҳ моҳи соли 2019 дар вилоят ба 4066 – оилаҳои ниёзманд мақоми камбизоатӣ (аз ҷумла: дар ноҳияҳои Дарвоз 275 оила, Ванҷ 470 оила, Рӯшон 633 оила, Ишкошим 607 оила, Роштқалъа 424 оила, Шуғнон 622 оила, Мурғоб 364 оила ва шаҳри Хоруғ 671 оила) дода шуд, ки барои таъмини нишондиҳандаи хизматрасониҳои иҷтимоӣ ба шаҳрвандони дар ҳолати душвор қарордошта мусоидат менамояд.

Қобили зикр аст, ки ҳамагӣ дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон (аз давраи 1 октябри соли 2018 то 1 октябри соли 2019) 5543 оила ҳамчун оилаи камбизоат эътироф гардида, аз пардохти кумакпулиҳои унвонии иҷтимоӣ бархурдор мебошанд.

Бо мақсади иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 июли соли 2013 №293 "Дар бораи Тартиб ва шартҳои пардохти кумакпулӣ барои дафн ба аъзои оилаи камбизоат" аз ҷониби бахшҳои ҳифзи иҷтимоии аҳолии шаҳру ноҳияҳо ба 26-нафар шаҳрвандон аз оилаҳои камбизоат маълумотномаи камбизоатӣ барои пардохти маблағи маросими дафн дода шуд.

Дар нӯҳ моҳи соли чорӣ шумораи умумии нафақахӯрон, дар миқёси шаҳру ноҳияҳои вилоят 27933 нафарро ташкил медиҳад, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 476 нафар зиёд гардидааст.

Нисбат ба нимсолаи аввали соли 2018 шумораи умумии нафакахӯрон дар шаҳри Хоруғ +79 (3824) ноҳияҳои Мурғоб +114 нафар (2894 нафар), Ванҷ +86 нафар (3494 нафар), Рӯшон + 85 нафар (3352 нафар), Шуғнон +81 нафар (5009 нафар), Ишкошим +67 нафар (3358 нафар), Дарвоз +45 нафар (2454 нафар) ва Роштқалъа +36 нафар (3309 нафар) зиёд гардидааст, ки андешидани чораҳои заруриро барои назорати таъмини пардохти саривақтии нафақаи онҳо тақозо менамояд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳои он, Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати таъмини шуъбаи хизматрасонии ноҳияи Роштқалъа бо бинои корӣ, ташкили филиали ташкилоти ҷамъиятии “Маркази Нур” дар ноҳияҳои Ишкошим ва Мурғоб мусоидат намуда, барои кам намудани шумораи оилаҳои камбизоат чораҳои мушаххас роҳандозӣ намоянд.

14. Рушди соҳаи фарҳанг (банди 36-и паём)

Нишондоди пешакии рушди соҳаи фарҳанг бо нишондиҳандаҳои иҷтимоию иқтисодӣ 14.1. (14.1, 14.2) Сохтмон ва таҳкими заминаи моддию техникии муассисаҳои фарҳангӣ ва ёдгориҳои таърихи арзёбӣ гардиданд.

Дар шаҳру ноҳияҳои вилоят 4 театр, 53 қаср ва хонаи фарҳанг, 10 мактаби мусиқӣ, 58 клуб, 180 китобхона, 10 осорхона, 1 боғи фарҳангӣ фароғатӣ мавҷуд мебошанд, ки аз онҳо 49 адад дар ҳолати садамавӣ ва 97 адад таъмирталаб буда, 16 адад муассисаҳои фарҳангии вилоят таъмир карда шудааст.

Дар вилоят дар 10 адад муассисаҳои таълимӣ фарҳангӣ теъдоди 1655 нафар хонандагон ба таҳсил фаро гирифта шуда, ба онҳо 204 нафар омӯзгорон ҷаъолият намуда истодаанд.

Бояд қайд намуд, ки нишондиҳандаҳои пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо дар замимаи зербанди мазкур бо нишондиҳандаи умумии вилоят мутобиқат намекунанд, аз ин лиҳоз масъулини соҳаро зарур аст, ки ҷиҳати бартараф намудани номутобиқати тадбирҳо андешанд.

Ҳамзамон, сохтмони 4 хонаи фарҳанг, 1 адад боғи фарҳангӣ фароғатӣ, ва 1 адад гулгашт дар иншоотҳои ҷашнӣ бахшида ба 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нақша гирифта шудааст. Инчунин, сохтмони театри замонавӣ дар шаҳри Хоруғ идома дорад.

Мувофиқи ҳисоботи вилоят, мактаби мусиқии бачагона 10 адад буда аз ин шумора 3 адад таъмирталаб мебошад ва ин нишондод нисбат ба шашмоҳаи аввали соли 2019 бетағйир аст. Инчунин, номутобиқати бо маълумотҳои шаҳру ноҳияҳо (9 адад Ҳамагӣ, аз ин 6 адад таъмирталаб) ба назар мерасад, ки мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят ҷиҳати ислоҳ намудани номутобиқатии нишондиҳандаҳо чораҳои зарурӣ андешанд.

14.2. Таъмиру тачдиди ёдгориҳои таърихиву фарҳангӣ дар шаҳру ноҳияҳо, бо ҷалби соҳибкорону сармоғузорон бунёд намудани инфрасохтори сайёҳӣ дар гирду атрофи онҳо (банди 36 паём);

Мутобиқи маълумоти пешниҳоднамудаи вилоят дар давраи ҳисоботи ягон муассисаи фарҳангӣ азнавсозӣ карда нашуда, аз таъмири асосӣ бароварда нашудааст. Сохтмони театри замонавӣ дар маркази вилоят шаҳри Хоруғ идома дорад.

Дар ҳудуди ноҳияи Дарвоз, ки яке аз ёдгориҳои таърихӣ қалъаи "Карон" дар деҳаи Рузвай ҷойгир буда, бо ҷалби соҳибкорону сармоғузорон қисман таъмиру тачдид карда шуда, дар ин мавзӯ инфрасохтори сайёҳӣ сохта нашудааст.

Дар ҳудуди ноҳияи Ишкошим теъдоди ёдгориҳои таърихиву фарҳангӣ ба 103 адад мерасанд, ки аксарияти онҳо ба таъмиру тачдид ниёз доранд, аммо новобаста ба ин мушкилот дар ноҳия аз ҷониби соҳибкорон инфрасохтори гирду атрофи ёдгориҳои таърихиву фарҳангӣ мавзӯҳои қалъаи Намадгут, қалъаи Ямчун, маъбади Буддой ва қалъаи Абрешим бунёд ва азнавсозӣ карда шудааст.

Дар ноҳияи Рӯшон бо мақсади азнавбарқароркунии Қалъаи мазкур дар доираи тасдиқи Барномаи ҳифзи мероси таърихӣ фарҳангӣ барои солҳои 2012-2020 аз ҷониби Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2008 ба маблағи 130,0 ҳазор сомонӣ ҷудо гардида, аз ҷониби ширкати сохтмони «Акмал» қисми деворҳои харобгаштаи он азнавсозӣ ва барқарор карда шудаанд.

Дар ноҳияи Рӯшон яке аз ёдгориҳои таърихӣ Мазори Шоҳтолиби Сармаст соли равон аз ҷониби БҶИИМК-и хазинаи Оғохон аз таъмири ҷорӣ ба маблағи 37 ҳазор сомонӣ бароварда шудааст.

Дар шаҳри Хоруғ бо ибтикори соҳибкорони маҳаллӣ дар шаҳр баҳри таъмини инфрасохтори сайёҳӣ марказҳои ҳунарҳои мардумӣ аз ҷумла "Де-Памирӣ", "Помир-Лодҷ", "Бадахшон-Тревел" ва меҳмонхонаҳои замонавӣ "Серена", "Лаъл", "Кивекас" ва "Памир Палас" бунёд гардидаанд, ки ин омилҳо барои ҷалби бештари сайёҳон ба шаҳр ва муаррифии ҳунарҳои мардумии тоҷикони Бадахшон мусоидат менамоянд.

Маълумотҳои шаҳру ноҳияҳои болозикр вобаста ба банди мазкур нисбати нимсолаи аввали соли ҷорӣ бетайир мебошад.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он, дар якҷоягӣ бо Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи рушди сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон омӯзиши мушкилотҳои соҳаи фарҳанги шаҳру ноҳияҳои вилоятро ташкил намуда, ҷиҳати ҳалли онҳо ва беҳтар намудани ҳолати муассисаҳои фарҳангии дар ҳолати садамавӣ ва таъмирталаб қарор дошта, бунёди инфрасохтори сайёҳӣ дар қалъаи "Карон"-и ноҳияи Дарвоз ҷораандешӣ намоянд.

**15. Маълумот оид ба таъмини аҳоли бо оби тоза, беҳдошт
ва дастрасӣ ба хизматрасониҳои коммуналӣ:
(банди 2, 32-и паём)**

Нишондоди пешакии рушди соҳаи алоқа ва технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ аз нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ, 15.1. (15.1, 15.2) Дарачаи таъминоти аҳоли бо оби тоза, 15.2. (15.3) Таъмини иҷрои Барномаи ислоҳоти соҳаи об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020, 15.3 (15.4) Гузаронидани чорабиниҳо вобаста ба Даҳсолаи байналмилалӣ “Об барои рушди устувор, 2018-2028” дар маҳал чихати чалби сармоягузoron арзёбӣ гардиданд.

15.1. (15.1, 15.2) Дарачаи таъминоти аҳоли бо оби тоза,

15.1. Нишондиҳандаҳои таъмини аҳоли бо оби тоза (ҳиссаи дастрасии аҳоли ба оби ошомиданӣ дар сатҳи ҷамоатҳо ва маҳаллаҳои аҳолинишин дар муқоиса ба нишондиҳандаҳои ҳамин давраи соли гузашта ва бо фоиз нисбат ба шумораи умумии аҳоли рафти пардохти ҳаққи истифодаи оби ошомиданӣ ва бақияи қарзи он),

Дар давраи ҳисоботӣ мутобиқи маълумоти пешниҳоднамудаи вилоят шумораи аҳоли 226,1 ҳазор нафар буда, аз он 188,1 нафари аҳоли бо оби ошомиданӣ таъмин буда, дар вилоят 83,1%-ро ташкил додааст.

Нишондиҳандаи баланди дарачаи таъминоти аҳоли бо оби тоза дар шаҳри Хоруғ 83,2%, ноҳияҳои Дарвоз 76,5%, Ванҷ 76,0%, Роштқалъа 75,9%, Рӯшон 74,3%, Шугнон 73,3%, Ишкошим 71,0%, ва Мурғоб 62,1% ба назар расида, чихати дастрасии аҳоли ба оби тозаи ошомиданӣ замина гузошта шудааст.

Қарздории ҳаққи истифодаи оби нӯшоки дар шаҳри Хоруғ 30,1 ҳазор сомонӣ (811,1 ҳазор сомонӣ), дар ноҳияҳои Ишкошим 11,7 ҳазор сомонӣ (7,8 ҳаз. сомонӣ) мавҷуд мебошад, вазъияти молиявии “ХМК”-и шаҳру ноҳияҳоро маҳдуд гардонидааст ва нисбати маълумотҳои ҷамъбастии соли 2018 рақамҳо бетағйир мондаанд.

Дар шаҳри Хоруғ ҳолати вазнини молиявии корхонаи фаръии об ва канализатсияи шаҳр ба назар мерасад, ки қарзи кредиторҳои корхона 4,4 млн. сомони ро ташкил медиҳад, аз он ҷумла дар назди “Помир Энерҷӣ” 1 млн. 925 ҳазор сомонӣ, андозҳо 506,8 ҳазор сомонӣ, аз ҳисоби 8%-и шартнома бо КВД “ХМК”-и ҷумҳуриявӣ 567,0 ҳазор сомонӣ қарздор буда, қарзи дебиторҳои КФОТ-и шаҳр маблағи 886,8 ҳазор сомони ро ташкил медиҳад, ки аз он ҷумла корхонаҳои бучавӣ 355,4 ҳазор сомонӣ, аз ҳисоби корхонаҳои тичоратӣ 81,7 ҳазор сомонӣ, 30,1 ҳазор сомонӣ аз ҳисоби аҳоли ва 419,4 ҳазор сомонӣ аз ҳисоби шахсони имтиёздорро дар бар мегирад.

Бояд қайд намуд, ки дар вилоят дар 64 деҳа (26787 нафар) ба оби нӯшоки дастрасӣ надошта, дар 97 деҳа (33487 нафар) қисман ба оби нӯшоки дастрасӣ доранд, аз ҷумла, дар ноҳияи Дарвоз дар 17 деҳа (6598 нафар), ноҳияи Ванҷ дар 6 деҳа (2840 нафар), ноҳияи Рӯшон дар 16 деҳа (5489 нафар), ноҳияи Шугнон дар 2 деҳа (534 нафар), ноҳияи Роштқалъа дар 9 деҳа (1298 нафар), ноҳияи Ишкошим дар 22 деҳа (13553 нафар), ноҳияи Мурғоб 5 деҳа (395 нафар) ва дар шаҳри Хоруғ 4 маҳаллаи аҳолинишин

(2678 нафар) ба оби нӯшокӣ дастрасӣ надошта, ин нишондод нисбати нимсолаи аввали соли қорӣ бетағйир буда, КВД "Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ" дар ҳамкорӣ бо мақомоти марказӣ ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳоро зарур аст, ки нисбати мушкилоти бамиёномада чораҳои таъхирнопазир роҳандозӣ намоянд.

15.2. Корҳои анҷомдодашуда, ҷиҳати баланд бардоштани дастрасии аҳоли бо оби ошомиданӣ

Ба давраи ҳисоботии соли 2019 барои сохтмони хати обгузари маҳаллаи навбунёди Ваҳдат, маблағи 216,0 ҳазор сомонӣ ва барқарорсозии системаи обтаъминкунии маркази ноҳияи Ванҷ ба маблағи 294,2 ҳазор сомонӣ аз ҷониби КВД «Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ»-и Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷудо гардида, аз худ карда шудаанд. Хати оби нӯшокии деҳаи Бовид ба маблағи 1000,0 ҳазор сомонӣ бо маблағгузории хусусӣ ба истифода дода шуд.

Дар нуҳ моҳи соли 2019 барои корҳои лоиҳакашии шабакаҳои обу канализатсияи маркази ноҳияи Рӯшон маблағи 65,4 ҳазор сомонӣ аз ҷониби КВД "Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ" Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷудо гардид. Сохтмони хати оби нӯшокии деҳаи Ҷадуд (4253м) бо маблағгузории БҶИИМК-и Ҳазинаи Оғохон ба маблағи 116,7 ҳазор сомонӣ, сохтмони хати оби нӯшокӣ дар деҳаи Хуфи ҷамоати деҳоти Пастхуф (2815 м) бо маблағгузории ширкати Глобал Партнерс ба маблағи 190,8 ҳазор сомонӣ корҳои сохтмонӣ ба анҷом расида, хати обгузари мавзеи Ҷангали деҳаи Пастхуф ба маблағи 65,0 ҳазор сомонӣ бо маблағгузории сафорати Амрико сохта ба истифода дода шуд.

Дар ноҳияи Роштқалъа дар соли 2018 сохтмони хати оби нӯшокӣ дар деҳаи Сорж (5075 м, барои 28 хоҷагӣ) ба маблағи 179,2 ҳазор сомонӣ, хати оби нӯшокӣ дар деҳаи Шод-Кулев (4881 м) ба маблағи 69,5 ҳазор сомонӣ, хати оби нӯшокӣ дар деҳаи Чандин (4820 м) ба маблағи 22,7 ҳазор сомонӣ, гузаронидани хати оби нӯшокӣ барои кашари мазеи Диринаки деҳаи Зануч (4000 м) ба маблағи 29,5 ҳазор сомонӣ бо маблағгузории БҶИИМК-и Ҳазинаи Оғохон корҳои сохтмонӣ ба анҷом расида, сохтмони оби нӯшокӣ дар деҳаи Шохиризми ҷамоати деҳоти Барвоз (3360м) ба маблағи 36,3 ҳазор сомонӣ ба анҷом расид.

Дар ноҳияи Ишкошим соли 2019 барои барқароркунии системаи обтаъминкунии маркази ноҳия маблағи 66 ҳазор сомонӣ аз ҷониби КВД "ХМК" Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷудо гардиданд, сохтмони хати оби нӯшокӣ дар деҳаи Удит барои 34 хоҷагӣ ба маблағи 110,9 ҳазор сомонӣ бо маблағгузории БҶИИМК-и Ҳазинаи Оғохон корҳои сохтмонӣ анҷом ёфта, сохтмони хати оби нӯшокии деҳаи Вранги Ҷамоати деҳоти Вранг (1990 м) ба маблағи 25,7 ҳазор сомонӣ бо маблағгузории Глобал Партнес сохта ба истифода дода шуданд.

Дар ноҳияи Мурғоб соли 2018 сохтмони чоҳи амудӣ дар маркази ноҳия (чуқурӣ 28 м. барои 32 хоҷагӣ) ба маблағи 7,4 ҳазор сомонӣ, сохтмони чоҳи амудӣ дар деҳаи Аличур (чуқурӣ 13 м. барои 60 хоҷагӣ) ба маблағи 2,2 ҳазор сомонӣ, сохтмони чоҳи амудӣ дар деҳаи Мурғоб (чуқурӣ 9 м) ба маблағи

22,5 ҳазор сомонӣ, сохтмони чоҳи амудӣ дар деҳаи Мурғоб (чуқурӣ 10м) ба маблағи 22,8 ҳазор сомонӣ, сохтмони чоҳи амудӣ дар деҳаи Тохтамиш (чуқурӣ 20 м.) ба маблағи 26,7 ҳазор сомонӣ, сохтмони чоҳи амудӣ дар деҳаи Булункул (чуқурӣ 7 м) ба маблағи 34,6 ҳазор сомонӣ, сохтмони чоҳи амудӣ дар деҳаи Рангул (чуқурӣ 8 м) ба маблағи 23,2 ҳазор сомонӣ, сохтмони чоҳи амудӣ дар деҳаи Куна-Курган (чуқурӣ 14 м) ба маблағи 26,5 ҳазор сомонӣ, сохтмони чоҳи амудӣ дар деҳаи Мурғоб (чуқурӣ 9 м) ба маблағи 23,8 ҳазор сомонӣ, сохтмони чоҳи амудӣ дар деҳаи Булункул (чуқурӣ 5 м) ба маблағи 34,6 ҳазор сомонӣ, сохтмони чоҳи амудӣ дар деҳаи Мурғоб (чуқурӣ 15 м) ба маблағи 26,6 ҳазор сомонӣ бо маблағгузори БҶИИМК-и Хазиная Оғохон корҳои сохтмонӣ ба итмом расонида шуд.

Дар ноҳияи Шугнон соли 2018 сохтмони хати оби нӯшокӣ дар деҳаи Кӯшк барои 50 хоҷагӣ ба маблағи 69,0 ҳазор сомонӣ, хати оби нӯшокии деҳаи Горҷвин (барои 166 хоҷагӣ 9500 м) ба маблағи 153,6 ҳазор сомонӣ, хати оби нӯшокии деҳаи Нишусп, мавзеи Даштак (барои 38 хоҷагӣ, 8307 м) ба маблағи 189,6 ҳазор сомонӣ бо маблағгузори БҶИИМК-и Хазиная Оғохон корҳои сохтмонӣ ба итмом расида, сохтмони хати оби нӯшокии деҳаи Вер (1515 м) ба маблағи 28,8 ҳазор сомонӣ бо маблағгузори Глобал Партнес сохта ба истифода дода шуд.

Дар шаҳри Хоруғ соли 2018 барқароркунии ҳавзҳои обтаъминкунӣ ва ҳудуди онҳо ба маблағи 743,7 ҳазор сомонӣ бо маблағгузори Бонки рушди Аврупо корҳои сохтмонӣ ба анҷом расонида шуд. Бо ташаббуси роҳбарияти мақомоти иҷроияи маҳалли ҳокимияти давлатии вилоят ва маблағгузори Ҳукумати Шветсария дар ҳамкорӣ бо Оҷонсии Оғохон оид ба сохтмони хати обгузар дар масофаи 2,7 км, кубури қутраш 150 мм аз маҳаллаи Дашти боло то маркази шаҳри Хоруғ ба анҷом расонида шуд, ки маблағи сметавии сохтмони хати обгузари мазкур 849,7 ҳазор сомониро ташкил медиҳад.

Корҳои анҷомдодаи шаҳру ноҳияҳои Хоруғ, Ванҷ, Роштқалъа, Рӯшон, Шугнон ва Дарвоз ҷиҳати баланд бардоштани дастрасии аҳоли бо оби ошомиданӣ, мусоидат намудааст.

15.2. (15.3) Таъмини иҷрои Барномаи ислоҳоти соҳаи об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020,

Вобаста ба барномаи болозикр дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳои Хоруғ, Ишкошим, Шугнон ва Роштқалъа он маълумот омода нагардидааст.

Вобаста ба иҷрои Барномаи ислоҳоти соҳаи об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020 дар ноҳияҳои Ванҷ ва Дарвоз як қатор корҳо ба иҷро расонида шуда, вобаста ба ин мақомоти иҷроияи маҳалли ҳокимияти давлатии ноҳияҳои мазкур дар ҳамкорӣ бо ташкилотҳои ғайридавлатии "Миссияи Шарк", Хазиная Оғохон ва Ҳилоли Аҳмар-и Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати таъминоти деҳаҳои дурдаст бо оби нӯшокӣ ҷалб карда шуд.

Тибқи маълумотҳои ҷамоатҳои деҳоти ноҳияи Дарвоз Ҷамоати деҳоти Ҷамоати деҳоти Сағирдашт 95 фоиз, Қалъаиҳум 90 фоиз, Ҷамоати деҳоти Нулванд 88 фоиз ва Ҷамоати деҳоти Вишхарв 75 фоиз бо оби нӯшокӣ

таъмин буда, ҷараёни таъминкунии ин ҷамоатҳо аз тарафи ташкилотҳои ғайридавлатии зикргардида дар ин самт корҳо идома доранд.

Ҳамзамон, дар ноҳияи Рӯшон дар доираи барномаи мазкур, барои таъмини аҳолии ноҳия бо оби нушокӣ, бо назардошти ҳамаи сарчашмаҳо дар ҳаҷми 7,5 млн.сомонӣ маблағ пешбинӣ гардидааст. Дар сурати амалӣ гардидани чорабиниҳои мазкур, масъалаи таъминоти оби нӯшокӣ, дар ноҳия пурра ҳалли худро меёбад. Бояд қайд намуд, ки мушкилоти мазкур дар нимсолаи аввали соли ҷорӣ низ ба назар мерасид.

Вобаста ба иҷрои Барномаи ислоҳоти соҳаи об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ноҳияи Шугнон оид ба оби нушокӣ ба солҳои минбаъда пешбинӣ карда нашудааст.

15.3 (15.4) Гузаронидани чорабиниҳо вобаста ба Даҳсолаи байналмилалӣ "Об барои рушди устувор, 2018-2028" дар маҳал чихати чалби сармоягузoron

Вобаста ба эълон гардидани Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор солҳои 2018- 2028» мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон Нақша чорабиниҳоро таҳия ва тасдиқ намуда, давра ба давра амалӣ намуда истодааст. Аз ҷониби мутахассисон дар ҳамаи шаҳру ноҳияҳои вилоят конференс, сӯҳбату вохӯриҳо инчунин, озмунҳо дар доираи масъалаи мазкур баргузор карда шудааст.

Дар мавзӯҳои "Об барои рушди устувор", аксияи «Тозагии соҳил» дар шаҳру ноҳияҳо, оид захираҳои оби Бадахшон, оид ба пирияхҳои Бадахшон ва аҳамияти онҳо ва оид ба "Сарез-нозанини хуфта" тариқи телевизиони Бадахшон 18 маротиба, 3 маротиба тавасути телевизиони шабакаи якуми Тоҷикистон, 4 маротиба ба воситаи телевизиони Сафина баромадҳо ва намоишҳо пешкаши тамошобинон гардидаанд. Тавассути радиои вилоятӣ 14 маротиба ва радиои тоҷик 6 маротиба баромадҳо дар мавзӯи об ба шунавандагон пешкаш карда шуд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он, Вазорати молия, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, КВД "Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ" барои баланд бардоштани дараҷаи таъминоти аҳоли бо оби тоза, беҳтар намудани ҳолати молиявии Корхонаи давлатии фаръии обтаъминкунӣ ва канализатсияи шаҳру ноҳияҳо тадбирҳои зарурӣ пешбинӣ намоянд.

Беҳдошт ва дастрасӣ ба хизматрасониҳои коммуналӣ

15.5. (15.5, 15.6) Ҷорӣ намудани хизматрасониҳои коммуналӣ

15.5. Ҷорӣ намудани низоми чамбоварии партовҳои саҳти маишӣ дар шаҳру ноҳия, дехот, ҳавасмандгардонии "Шуғли сабз", вусъатдиҳӣ ва дастгирии давлатии низоми соҳибкорони экологӣ ва бозори хизматрасониҳои экологӣ (Нақша - чорабиниҳо бахшида ба солҳои 2019-2021 "Соли рушди дехот, сайёҳӣ ва хунарҳои мардумӣ");

Дар шаҳри Хоруғ ва маркази ноҳияҳои вилоят нуктаҳои партовҳои маишӣ (полигон, свалка) мавҷуд буда, дар назорати доимии КВД "ХМК"-и шаҳру ноҳияҳо қарор доранд.

Ҳаҷми баровардани партовҳо 20,3 ҳазор метри кубӣ ташкил дода, даромадноки бошад, маблағи 1262,5 ҳазор сомонӣ ташкил медиҳад, ки ин 83,5 фоизи нақшаро дар бар мегирад, аз он ҷумла, дар шаҳри Хоруғ 10,0 ҳазор метри кубӣ, ноҳияи Дарвоз 1,6 ҳазор метри кубӣ, ноҳияи Ванҷ 1,8 ҳазор метри кубӣ, ноҳияи Рӯшон 2,6 ҳазор метри кубӣ, ноҳияи Шугнон 0,2 ҳазор метри кубӣ, ноҳияи Роштқалъа 0,8 ҳазор метри кубӣ, ноҳияи Мурғоб 2,1 ва ноҳияи Ишкошим 1,5 ҳазор метри кубиро ташкил мекунанд.

Дар баробари ин қайд кардан зарур аст, ки дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят айна ҳол ягон корхонаи безараргардонии лампаҳои каммасрафи симобдори аз истифодабаромада мавҷуд набуда, вобаста ба иҷрои супориши Муовини якуми Сарвазири Ҷумҳурии Тоҷикистон аз санаи 17 феввали соли 2018 таҳти № 18128(22.4) чиҳати дар марказҳои вилоятҳо ва шаҳри Душанбе бо ҷалби маблағҳои бучетӣ ва маблағҳои мақсадноки грантӣ ба истифода додани корхонаҳои хурди безараргардонии лампаҳои каммасрафи симобдори аз истифода баромада, мактуби раиси ВМКБ №1/118 аз 16 марти соли 2018 ба Муассисаи давлатии "Фонди дастгирии соҳибкорӣ"-и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол гардид, аммо то ҳол дастгирӣ ва маблағгузорӣ нагардидааст.

15.6. Корҳои анҷомдодашуда дар доираи барномаҳои соҳавии мақомоти иҷроияи марказии ҳокимияти давлатӣ (дар ҳамкорӣ бо вазорату идораҳо) дар шаҳру ноҳия (дар асоси иҷрои ваколатҳои ММХД ҚЧТ "Дар бораи ҳифзи муҳити зист" моддаи 10)

ҚЧТ "Дар бораи ҳифзи муҳити зист"

Моддаи 10. "Ваколати мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи ҳифзи муҳити зист"

Банди 2. Таҳия ва татбиқи барномаҳо ва нақшаҳои амал оид ба ҳифзи муҳити зист.

Дар ноҳияи Дарвоз вобаста ба иҷрои барномаи соҳавӣ намояндагии корхонаи воҳиди давлатии "Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ" дар ноҳия ба маблағи 53518 сомонӣ хизмат расонид, ки ин нисбати ҳамин давраи соли гузашта 1989 сомонӣ зиёд буда, 107,0 фоизи нақшаи истехсолиро ташкил дод.

Дар ин давом ба 258 шартнома ба аҳоли ва корхонаҳо баста шуда, сари вақт корхонаи мазкур ӯҳдадорихоро иҷро менамояд.

Дар ноҳияи Ишкошим дар сатҳи миллӣ ба мақсади рушди соҳаи коммуналӣ, беҳдошт ва сифати хизматрасониҳо бо қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 – июли соли 2010, №321 "Концепсияи ислоҳоти ҳоҷагии манзилию коммуналӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2010-2025" қабул гардида, айна ҳол дар марҳилаи амалишавӣ қарор дорад.

Дар ноҳия низ дар доираҳои ин Концепсияи соҳавӣ маблағгузориҳо чиҳати барқарорсозии шабакаҳои обу канализатсия, идоракунии ПСМ ва харидории техника дар давоми солҳои 2014 – 2018 дар маҷмӯъ маблағи

41508,0 ҳазор сомонӣ пешбинӣ гардидааст, аммо аз рӯи маълумотҳои пешниҳоднамудаи КДФ “Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ” – и ноҳия дар давоми солҳои 2014 – 2018 аз маблағҳои пешбинишуда, ягон маблағ ҷудо нагардидааст, ки дар натиҷа қорҳои ба нақша гирифташуда дар ин давра мавриди иҷро қарор дода нашудаанд.

Бояд қайд намуд, ки маълумотҳои пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Дарвоз ва Ишкошим нисбати нимсолаи аввали соли 2019 бетғйир боқӣ мондааст.

Шӯъбаи ҳифзи муҳити зисти ноҳияи Мурғоб 124 объектҳо дар самти ҷойгиркунии партовҳо, ҳавои атмосферӣ ва барои истифодабарии захираҳои табиӣ аз ҳисоби ҷойгиркунии партовҳо 8189 сомонӣ, барои ҳавои атмосферӣ 962 сомонӣ, барои моҳи 1165 сомонӣ, барои олами ҳайвонот аз ҳисоби шикор 163224 сомонӣ ва аз ҳисоби зарари олами ҳайвонот 955 сомонӣ ба суратҳисоби шӯъбаи ҳифзи муҳити зисти ноҳия ва бучаи маҳалли ворид гардидаанд.

Вобаста ба иҷрои ваколатҳои мақомотҳои иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар қонуни мазкур пешбинигардида, дар ҳисоботҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳр ва ноҳияҳои Хоруғ, Шугнон ва Ванҷ маълумот омода карда нашудааст.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ, Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, КВД “Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ” барои таҳияи лоиҳа оиди азнавсозӣ ва сохтмони хати қоррезии шаҳр ва марказҳои ноҳияҳо, амалигардонии лоиҳаи идоракунии партовҳои саҳти маишӣ дар шаҳру ноҳияҳо, иҷрои ваколатҳои мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатии дар ҚҶТ “Дар бораи ҳифзи муҳити зист” пешбинигардида ба ҷамоҳангсозии фаъолият тақвият дода шавад.

16. Таъмини устувори экологӣ

Нишондодҳои пешакии таъмини устувори экологӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ, 16.1. (16.1, 16.2) Пешгирии ҳолатҳои фавқулода, 16.2. (16.3) Қорқарди партовҳо тибқи стандартҳои муқарраргардида, арзёби гардиданд.

16.1. (16.1,16.2.) Пешгирии ҳолатҳои фавқулода

16.1. Қорҳои анҷомдодашуда оид ба рафти қорҳои соҳилмустаҳкамкунӣ, пешгирии фарсоиши (эрозияи) заминҳои кишоварзӣ ва ҷангалҳо,

Дар нӯҳ моҳи соли 2019 дар шаҳри Хоруғ барои тоза намудани маҷрои дарёи Ғунд дар масофаи 250 метри бо ҳаҷми 9100 метри кубӣ аз сангу шағал аз тарафи Филиали Оҷонсии Оғохон оид ба макони зист сузишвории дизелӣ ба миқдори 2 тонна ва аз тарафи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят техникаи Эксаватор ҷудо гардидааст, тоза карда шуд.

Дар соли 2019 аз тарафи Филиали Оҷонсии Оғо Хон оид ба макони зист дар маҳаллаи Тем зинакунонии нишебӣ ба маблағи 25 ҳаз.доллари амрикоӣ ва дар дигар қисматҳои шаҳр 46 ҳазор доллари ИМА пешбинӣ шудааст.

Дар нух моҳи соли 2019 корҳои соҳилмустаҳкамкунӣ бо истифода аз симтур дар мавзёҳои хавфноки Пунишер ва Жаки Ҷамоати деҳоти Нулванди ноҳияи Дарвоз ба анҷом расонида шудааст.

Ҳамзамон, соли 2019 ноҳияи Рушон чараёни корҳои соҳилмустаҳкамкунӣ дар Дашти Вомар ба масофаи 525 метр оғоз гардида, ба ин мақсад 100,0 ҳазор сомони сарф карда шуд. Корҳои соҳилмустаҳкамкунӣ идома дорад.

Дар ноҳияи Шугнон корҳои соҳилмустаҳкамкунӣ аз тарафи Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҷумҳурии Тоҷикистон барои тоза кардани рӯдхонаи деҳаи Барсеми Ҷамоати деҳоти Сучон дар масофаи 1200 метр симтур ва сӯзишвории дизелӣ ба миқдори 3000 литр ҷудо гардид. Барои тоза намудани рӯдхонаи деҳаи Патхури Ҷамоати деҳоти Ванқалъа корҳои тозакунии рӯзҳои наздик боз карда мешаванд.

Мустаҳкам намудани соҳили дарёи Ғунд дар мавзёҳои Боғев, Сангов ва сарчуйи канали Барсеми Ҷамоати деҳоти Сучон ба масофаи 738 метр ба тариқи ҳашар симтур хобонда шуд.

Дар ноҳияи Ишкошим, замини корҳои соҳилмустаҳкамкунӣ тибқи тартиби муайянгардида, ба мавзёҳои хатарнок аз ҷумла деҳаҳои Гармчашма Андароб, Қозидех, Яхшвол, Бойбар, Шитхарв, Ямчун, Дриж, Ничгар ва Зугванд дар маҷмӯъ 1610м² симтурҳои махсус дода шуда, корҳои зарурӣ амалӣ гардиданд.

Дар давраи ҳисоботии ноҳияи Мурғоб аз тарафи башардустонаи Глобал Партнерс ба Ҷамоати деҳоти Мурғоби ноҳияи Мурғоб барои соҳилмустаҳкамкунӣ назди купруки пиёдагарди "НБО"-и "Тоҷикистон" 1000 (як ҳазор) литр ва аз тарафи Раиси Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон 300 (се сад) литр сӯзишворӣ дизелӣ ҷудо карда дода шуд. Рузҳои 16 то 26 сентябри соли ҷорӣ дар мавзеи мазкур дар қад қадӣ дарёи Оксу аз тарафи қувваю воситаҳои мудофияи граждании хадамоти роҳ ва нақлиёти ноҳия ва аз тарафи сокинони "НБО"-и "Тоҷикистон" ҳашар ташкил намуда, ҳамагӣ 16 нафар 1 адад боркунак ва 1 адад мошини боркаш кор ва фаъолият намуда, корҳои соҳилмустаҳкамкунӣ пурра ба анҷом расонида шуд.

Дар деҳаи Анчиди Ҷамоати деҳоти Роштқалъа бо ҷалби сармояи хориҷӣ корҳои соҳилмустаҳкамкунӣ бо маблағи 449,0 ҳазор сомони корҳо анҷом дода шуда, дар деҳаи Савири ноҳияи Роштқалъа дар масофаи 280 метр дар арафаи анҷомёбист.

Вобаста ба масъала маълум менамоем, ки барои пешгирӣ намудани зарари офати табиӣ ба оилаҳои дар зери хатари экологӣ истиқоматкунанда аз тарафи масъулин корҳои фаҳмондадиҳӣ дар маҳалҳои ноҳияҳои вилоят гузаронида шуда, бо 59 хоҷагӣ, ки дар соли 2018 тибқи нақша бояд ба ҷои бехатар кӯчонида мешуданд суҳбатҳо гузаронида, ба ҳар як хоҷагӣ маблағи муайян дода шуд. Инчунин дар ин муддат бо 53 хоҷагӣ, ки имсол бояд ба ҷои бехатар кӯчонида мешаванд, суҳбатҳо гузаронида шуданд. Бояд қайд намуд, ки ба 59 хоҷагӣ бо қарорҳои раисони ноҳияҳои вилоят барои сохтмони хонаи истиқоматӣ қитъаи замин ҷудо гардиданд.

Аз тарафи Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба воситаи Раёсати кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофияи

граждани дар вилоят огохиномаҳо ба мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Ванҷ 32 адад ва Дарвоз 18 адад ворид гардида, аз тарафи бахши ноҳия, ҷамоатҳо, хадоматҳои дахлдори ноҳия хабардор карда шуда, аҳолие, ки дар минтақаҳои хавфнок истиқоматдоранд аз тарафи ин ниҳодҳо хабардор карда шуда, ба аҳолие, ки дар минтақаҳои ниҳоят хатарнок истиқоматдоранд огохинома оиди то ба эътидол оморани вазъият муваққатан тарк намудани манзилҳои зисташон дода мешавад.

Дар ноҳия Рӯшон аҳолии 31 деҳа (208 хонавода) дучори ҷараёнҳои геологӣ таҳдидкунанда мебошанд. Шумораи бештари аҳоли дар мавзеи хавфнок дар ҷамоатҳои Рӯшон (379 нафар) ва Бартанг (231 нафар) зиндагӣ мекунанд. Ҷамоатҳои осебпазир Бартанг ва Басид махсус меёбанд.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Рӯшон барои пешгирии ҳолатҳои фавқуллодаи хусусияти табиӣ дошта фаъолиятро дар самти ҷалби аҳоли ва ба ҳамкорӣ бо мақомоти марказӣ, ташкилотҳои байналмилалӣ тақвият бахшида шавад. Ҳамзамон, масъулини соҳаи боқимонда шахру ноҳияҳои болозикр вобаста ба пешниҳод намудани маълумотҳои тақрори аз ҷамъбасти натиҷаҳои нимсолаи аввали соли ҷорӣ ҷораҳои мушаххас андешиданд.

16.2. (16.3) Қорқарди партовҳо тибқи стандартҳои муқарраргардида, арзёби гардиданд.

16.3. Мавҷудият ва ба талаботи муқарраргардида ҷавобгӯ будани нуқтаҳои партовҳои маиши (полигон, свалка), ташкили супоридани лампаҳои симобдор ба нуқтаҳои қорқард

Дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят айна ҳол ягон қорқард бе зараргардонии лампаҳои каммасрафи симобдори аз истифодабаромада мавҷуд набуда, нуқтаҳои партовҳои маишӣ (полигон, свалка) дар назорати доимии ҚВД "ХМК"-и шаҳру ноҳияҳо қарор доранд.

Дар вилоят дар нух моҳи соли ҷорӣ 25-адад нуқтаҳои ҷамъоварии лампаҳои симобдор ташкил карда шудааст. Аз ин ҷумла дар ноҳияи Дарвоз 1-адад, ноҳияи Ванҷ 7- адад, ноҳияи Рӯшон 5-адад, ноҳияи Шугнон 1-адад, ноҳияи Роштқалъа 6-адад, ноҳияи Ишқошим 1-адад, ноҳияи Мурғоб 1-адад, шаҳри Хоруғ 3-адад нуқтаи ҷамъоварӣ мавҷуд мебошад.

Дар ин давра ба миқдори 8284 адад лампаҳои каммасрафи симобдори аз истифодабаромада ҷамъоварӣ гардидаанд. Аз ин миқдор ба ҳолати ҳозира 8284 адад лампаҳои каммасрафи симобдори аз истифодабаромада, аз ҷумла дар шаҳри Хоруғ 5344 адад, ноҳияи Дарвоз 700 адад, ноҳияи Рӯшон 600 адад, ноҳияи Шугнон 682 адад, ноҳияи Роштқалъа 250 адад бо маблағгузори раёсати ҳифзи муҳити зисти ВМКБ (7557 сомонӣ) барои зараргардонӣ ба вилояти Суғд ва шаҳри Душанбе интиқол дода шудаанд. Боқимонда 1256 адад лампаҳои каммасрафи симобдори аз истифодабаромада, аз ҷумла дар ноҳияи Дарвоз 400 адад, ноҳияи Ванҷ 412 адад, ноҳияи Рӯшон 200 адад, ноҳияи Роштқалъа 170 адад, ноҳияи Мурғоб 50 адад ва Шугнон 39 адад дар нуқтаҳои қабул боқӣ мондаанд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он, Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, КВД "Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ" барои чамбоварии лампаҳои каммасраф ва ташкили коркарди онҳо, пешгирӣ намудани ҳолатҳои фавқуллода ва ҳалли масъалаҳои аҳолии дар минтақаҳои хавфнок истиқоматдошта ба ҳамоҳангсозии фаъолият тақвият дода шавад.

17. Рушди варзиш ва ҷавонон (банди 51-и паём)

Нишондоди пешакии рушди варзиш ва ҷавонон бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ 17.1. (17.1) Дастгирии ҷавонони лаёқатманд ва баланд бардоштани нерӯи эҷодии онҳо, 17.2. (17.2) Рафти иҷрои нақшаи даъвати ҷавонон ба хизмати ҳарбӣ, 17.3.(17.3, 17.4, 17.5) Фароҳам овардани шароит барои ҷалби сокинон ба варзиш, арзбӣ гардиданд.

17.1. (17.1) Дастгирии ҷавонони лаёқатманд ва баланд бардоштани нерӯи эҷодии онҳо

Шумораи умумии ҷавонон дар вилоят 82829 нафарро ташкил медиҳад, ки аз он 49 ҷавонони роҳбарикунанда буда, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 3 нафар кам гаштааст.

Шумораи ҷавонони роҳбарикунанда дар вилоят нисбати нимсолаи аввали соли қорӣ бетағйир боқӣ мондааст.

Ҷавонони роҳбарикунанда дар шаҳри Хоруғ +2 нафар (5 нафар роҳбарикунанда), дар ноҳияҳои Ишкошим +5 (20 нафар роҳбарикунанда), Ванҷ +4 нафар (36 нафар роҳбарикунанда) ва Мурғоб +3 нафар (17 нафар роҳбарикунанда) нисбат ба соли гузашта зиёд гашта, нишондиҳандаи дастгирии ҷавонони лаёқатманд марҳила ба марҳила таъмин гардида истодааст.

Ҳамзамон, ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Рӯшон (4 нафар роҳбарикунанда) ва Роштқалъа (10 нафар роҳбарикунанда) дар сатҳи соли гузашта буда, дар ноҳияҳои Дарвоз -10 нафар (39 нафар роҳбарикунанда) ва Шугнон -1 нафар (7 нафар роҳбарикунанда) шумораи ҷавонони роҳбарикунанда нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта кам гардидааст, ки ба пурзӯр намудани фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои болозикрро барои баланд бардоштани нишондиҳандаи дастгирии ҷавонони лаёқатманд ба вазифаҳои роҳбарикунанда ба миён омадааст.

Фарқияти нишондиҳандаи мазкур нисбати нимсолаи аввали соли қорӣ дар ноҳияҳои Шугнон +5 нафар, Мурғоб +4 нафар ва Ишкошим +3 нафар зиёд гардидааст.

Инчунин, ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Ванҷ, Рӯшон ва Роштқалъа бетағйир боқӣ буда, дар шаҳри Хоруғ -1 нафар ва дар ноҳияи Дарвоз -10 нафар кам шудааст, ки ҷиҳати баланд бардоштани сатҳи маънавиёти ҷавонон ва ҳисси ватандӯстӣ дар онҳо тадбирҳои мушаххас

андешида шавад.

17.2. Рафти иҷрои нақшаи даъвати ҷавонон ба хизмати ҳарбӣ

Даъвати ҷавонписарон ба хизмати ҳарбӣ яке аз маъракаҳои муҳими сиёсӣ буда, ҷавонони вилоят худихтиёрӣ ба сафи Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил шуданд ва дар мӯҳлати кӯтоҳтарин пурра иҷро гардидааст, ки 105 фоизро ташкил додааст.

Ин нишондиҳанда дар шаҳри Хоруғ 118%, ноҳияҳои Ишкошим 119%, Мурғоб 107%, Ванҷ 107%, Рӯшон 103%, Дарвоз 103%, Роштқалъа 102% ва Шуғнон 100%-ро ташкил додааст, ки барои баланд бардоштани ҳисси ватандустии ҷавонон таъсири мусбӣ мерасонад.

17.3.(17.3, 17.4, 17.5) Фароҳам овардани шароит барои ҷалби сокинон ба варзиш **17.3. Рафти бунёди иншоотҳои варзишӣ аз ҷумла бо ҷалби соҳибкорону тоҷирон (банди 51 паём);**

Дар вилоят ҷамъи умумии иншоотҳои варзишӣ 380 адад мебошад, аз ҷумла як маҷмааи варзишӣ, 64 адад толори варзишӣ, 281 адад майдончаҳои варзишӣ, 12 адад варзишгоҳ, 3 адад қасри варзишӣ дар ноҳияҳои Дарвоз, Ванҷ ва Рӯшон вучуд доранд.

Дар вилоят 10 адад мактаби варзишӣ бо фарогирии 3641 нафар варзишгар, аз ҷумла 652 духтар дар 312 гурӯҳ бо 214 мураббӣ фаъолият карда истодааст.

Шумораи иншоотҳои варзишӣ дар шаҳри Хоруғ 13 адад толори варзишӣ, 1 адад маҷмааи варзишӣ ва 1 адад варзишгоҳ, дар ноҳияҳои Ванҷ 1 адад варзишгоҳ, 50 адад майдончаҳои назди муассисаҳои таълимӣ, 10 адад толори варзишӣ, 3 адад майдончаи бозии кудакон ва 1 адад майдончаи варзишӣ, Рӯшон 3 адад варзишгоҳ, 4 адад толори варзишӣ, 31 адад майдончаи варзишӣ ва 1 клуби варзишӣ, Роштқалъа 5 адад толори варзишӣ ва 51 адад майдончаи варзишӣ, Дарвоз 2 адад варзишгоҳ, 1 адад клуби варзишӣ, 24 адад майдончаи варзишӣ ва 10 адад толори варзишӣ ва Мурғоб 2 адад толори варзишӣ ва 28 адад майдончаи варзишӣ фаъолият намуда истодааст.

Бо ҷалби соҳибкорону тоҷирони маҳаллӣ дар ноҳияҳои Ишкошим дар маркази ноҳия сохтмони варзишгоҳ барои 4000 ҷойи нишаст, Рӯшон дар Ҷамоати деҳоти Назаршо Додхудоев сохтмони толори варзишӣ барои гуштин, дар деҳаи Дерзуд майдончаи варзишӣ барои футзал идома дорад.

Инчунин, дар натиҷаи ҳамкориҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ бо ширкати “Помир-энерҷӣ” моҳи июли соли ҷорӣ майдонча барои бозии кудакон дар кӯчаи Шириншоҳ Шоҳтемур бо харчи зиёда аз 90 ҳазор сомонӣ сохта ба истифода дода шудааст.

Ҳамзамон, сохта ба истифодани 18 майдончаҳои варзишӣ аз ҳисоби бучҷети давлатӣ ва бо ҷалби ташкилотҳои ғайридавлатӣ дар ҳудуди шаҳр ба нақша гирифта шудааст.

Инчунин, дар ноҳияи Шуғнон бо дастгирии соҳибкори маҳаллӣ дар деҳаи Муни Ҷамоати деҳоти Навобод майдончаи варзишӣ мавриди истифода қарор дода шудааст.

Дар ноҳияи Мурғоб аз тарафи соҳибкорону тоҷирон, ягон иншоотҳои варзишӣ бунёд карда нашуд.

Ҳамзамон, сохтмони 3 адад толори варзишӣ ва 3 адад майдончаи варзишӣ дар иншоотҳои ҷашнӣ бахшида ба 30 солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нақша гирифта шудааст, ки барои таъмини нишондиҳандаи рушди соҳаи варзиш мусоидат намуда, заминаи фароҳам овардани шароит барои ҷалби сокинон ба варзиш гузошта мешавад.

17.4. Нишондиҳандаҳои иншоотҳои соҳаи варзиш ва машқҳои пагоҳирӯзӣ.

Дар давоми нӯҳ моҳи соли 2019 машқҳои пагоҳирӯзӣ 151 маротиба гузаронида шуда, теъдоди 16819 нафар, 5063 нафар занон ва 6511 нафар мард фаро гирифтааст.

Ин нишондиҳанда дар шаҳри Хоруғ 48 (+2 нисбат ба соли гузашта) маротиба гузаронида шуда, теъдоди иштирокдорон 300 нафар буда, аз онҳо 110 нафар зан мебошад, ноҳияҳои Шугнон 40 (+2) маротиба, теъдод 1400 нафар, 500 нафар зан, Рӯшон 35 (+12) маротиба, теъдод 2268 нафар, 846 нафар зан, Мурғоб 30 (+5) маротиба, теъдод 1159 нафар, 489 нафар зан, Ишкошим 28 (+6) маротиба, теъдод 1461 нафар, 386 нафар зан, Ванҷ 28 (+2) маротиба, теъдод 1180 нафар, 273 нафар зан ва Дарвоз 21 (+6) маротиба, теъдод 1310 нафар, 85 нафар занро ташкил медиҳад, ки барои таъмини солимии ҷомеа замина гузошта шуда истодааст.

Дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ маълумот вобаста масъалаи мазкур нисбати нимсолаи аввали соли ҷорӣ бетағйир боқӣ монда, дар ҳисоботи ноҳияи Роштқалъа вобаста масъалаи мазкур маълумот пешниҳод нагардидааст.

17.5. Оммавигардонии варзиш, таблиғи тарзи ҳаёти солим, оморасозии варзишгарони касбӣ (банди 51 паём);

Бо мақсади тарғиби ташакулли тарзи ҳаёти солим, пешгирии бемориҳои сироятӣ ва иҷрои нақшаҳои муштарак дар давраи ҳисоботӣ 30 семинар тренингиҳои омӯзишӣ бо ҷалби 148 нафар, вохӯрию мулоқотҳо бо фарогирии 21396 нафар, 7 семинар машваратҳои иттилоотӣ бо ҷалби 725 нафар, 23 аксияю ҳамоишҳо бо ҷалби 4790 нафар, 9 конференсия ва миззи мудаввар, 30 озмунҳо бо фарогирии 708 нафар сокинони маҳаллӣ ва гузаронида шуда, дар ин давом 2907 адад маводҳои иттилоотӣ ба аҳоли тақсим карда шуд.

Дар давоми нӯҳмоҳи соли равон барои сафарбар намудани варзишгарони вилоят ҷиҳати ширкат варзидан дар мусобиқаҳои ҷумҳуриявӣ 329,3 ҳаз. сомонӣ ҷудо гардидааст.

Дар мусобиқаҳои варзишӣ 763 нафар варзишгар, ки аз онҳо 185 нафарашон бонувон мебошанд, ғаёлона иштирок намуданд.

Варзишгарони вилоят дар 37 адад мусобиқаҳои ҷумҳуриявӣ ва 13 чемпионатҳо иштирок намуда, сазовори 187 медал гардиданд, аз ҷумла 49 адад медали тилло, 55 адад медали нукра ва 38 адад медали биринҷӣ ва дар

11 адад мусобиқаҳои байналмилалӣ иштирок намуда, сазовори 4 адад медали тилло, 10 адад нуқра ва 14 адад биринҷӣ гардиданд.

Дар шаҳру ноҳияҳои вилоят дар самти оммавигардонии варзиш, таблиғи тарзи ҳаёти солим, омодагии варзишгарони касбӣ як қатор корҳо роҳандозӣ гардида, дар давоми нимсолаи аввал бо иштироки зиёди алоқамандони варзиш бозиҳои варзишӣ аз қабилӣ "Гӯштини миллӣ", бозии "Волейбол", "Тениси рӯи мизӣ", "Футболи хурд", таэквандо "ВТФ", бокс, инчунин "Дави миллӣ" ташкилу гузаронида шуданд.

Қабилӣ қайд аст, ки дар давоми нӯҳ моҳи соли 2019 дар ноҳияи Ишкошим дар маҷмуъ 27 адад мусобиқаҳои варзишӣ дар ҳайати 133 даста ва бо иштироки 1464 нафар варзишгарон доир гардида, маблағи умумии он ба 25920 сомонӣ рост меояд.

Дар ноҳияи Мурғоб бахшида ба "Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ" 13 чепионати бозии миллӣ "Ордо 2019" дар байни Ҷамоатҳои ноҳия ташкил карда баргузор гардидааст.

Дар шаҳри Хоруғ зиёда аз 17 маротиба мусобиқаҳои варзишӣ байни хонандагони муассисаҳои таълимӣ баргузор гардидааст. Инчунин, 90 нафар варзишгарони шаҳр, ки дар мусобиқаҳои ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ сабақат намудаанд, бо мукофоти пулии раисони шаҳру вилоят қадрдонӣ гардиданд.

Дар нӯҳ моҳи соли 2019 варзишгарони мактаби варзишии ноҳияи Шугнон дар мусобиқаҳои ҷумҳуриявӣ ва вилояти иштирок намуда, ҷамъ сазоворӣ 133 адад медалҳо гардиданд.

Мавриди қайд аст, ки дар ҳисоботҳои ҷамъбастии ноҳияҳои Ванҷ, Дарвоз, Роштқалъа ва Рӯшон теъдоди мусобиқаҳо ва ғолибонӣ сатҳи ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ дарҷ нагардидааст.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он, Агентии хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ҷалби бештари ҷавонон ба вазифаҳои роҳбарикунанда, ҷалби ташкилоту муассиса, соҳибкорон барои бунёди майдону толорҳои варзишӣ, ва фароҳам овардани заминаи баланд бардоштани оммавигардонии варзиш ва дастгирии ташаббуси мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Душанбе оид ба ташкили машқҳои пагоҳирӯзӣ, мусоидат намоянд.

18. Рушди соҳаи сайёҳӣ (банди 34, 36-и паём)

Нишондоди пешакии рушди соҳаи алоқа ва технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ аз нишондиҳандаҳои рушди иқтимоӣ иқтисодӣ, 18.1. Рафти иҷроии Нақшаи ҷорабиниҳои амалсозии стратегияи рушди сайёҳии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, 18.2.(18.2, 18.3, 18.4) Фароҳам овардани шароит барои рушди соҳаи сайёҳӣ, арзёбӣ гардиданд.

18.1. Рафти иҷроии Нақшаи ҷорабиниҳои ва корҳои анҷомдода ҷиҳати рушди инфрасохтори сайёҳӣ

Шуъбаи рушди сайёҳии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон дар заминаи қарори раиси вилоят аз 8 апрели соли қорӣ нақшаи кории шуъбаи рушди сайёҳӣ ба тасвиб расид. Тибқи нақшаи кории шуъбаи рушди сайёҳӣ дар 9 моҳи соли 2019 як қатор корҳо ба сомон расонида шудаанд. Бо мақсади ҳарчи бештар ҷалб намудани сайёҳон ба ВМКБ ва ҳамзамон муаррифи намудани минтақаҳои сайёҳии вилоят насби рекламаи минтақаҳои сайёҳӣ ва ишораҳои сариҷа, аз ҷумла насби харитаи нави сайёҳӣ ва таъмини маводи иттилоотии сайёҳӣ бо се забон, дар ҳамкорӣ бо АСЭФП ва дигар субъектҳои хизматрасони сайёҳӣ дар истгоҳҳои нақлиётӣ ва даромадгоҳҳои шаҳру ноҳияҳои вилоят корҳо рафта истодаанд. Дар баробари ин дар қад-қуди роҳҳои маркази шаҳру ноҳияҳои вилоят шиори овозаҳо вобаста ба эълон гардидани “Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ” насб карда шуда, тавассути васоити ахбори омма, сомонаҳои расмӣ ва шабақаҳои иҷтимоӣ муҳимияти рушди соҳаи сайёҳӣ тарғибу ташвиқ шуда истодааст.

Бо мақсади рушди сайёҳӣ дар ноҳия қарори раиси ноҳия Мурғоб аз 31 августи соли 2018, №263 “Дар бораи Стратегияи рушди сайёҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2020” қабул гардида нақша ҷорабинии он ба Кумитаи рушди сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод гардид. Дар ноҳия ҳунарҳои мардумӣ, аз он ҷумла ҳайкалсозӣ аз санг, шоҳи ҳайвонотҳо, гипс, пашми гусфанд, тухфаҳоро омода намуда, барои сайёҳон ба фуруш бароварда шуд.

Дар ноҳияи Рӯшон барои пешбурди сиёсати соҳа ва татбиқи самаранокии он барои ҷалби бештари сайёҳон хизматрасониҳои босифат зарур аст. Ба ин мақсад аз тарафи раиси ноҳия дар нимсола 555 адад қарор ба тасвиб расонида шуд, ки аз онҳо 2 адад барои сохтмони меҳмонхона, 45 адад мағоза, 241 хонаҷой мебошанд.

Самаранокии корҳои анҷомдода вобаста ба иҷрои Нақшаи ҷорабинӣ ва корҳои анҷомдода ҷиҳати рушди инфрасохтори сайёҳӣ дар шаҳру ноҳияҳои Хоруғ, Рӯшон ва Мурғоб ба назар расида, боқимонда ноҳияҳоро зарур мебошад, ки вобаста ба иҷрои Нақшаи ҷорабинӣ бахшида ба солҳои 2019-2021 “Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ” ҷораҳои мушаххас андешанд.

18.2.(18.2, 18.3, 18.4) Фароҳам овардани шароит барои рушди соҳаи сайёҳӣ

18.2. Корҳои анҷомдода ҷиҳати рушди инфрасохтори сайёҳӣ, зиёд намудани таъдоди ширкатҳои сайёҳӣ ва шумораи сайёҳон

Дар ҳудуди вилоят 34 нафар субъектҳои хизматрасонии сайёҳӣ (ширкатҳои сайёҳӣ) бо иҷозатномаи махсуси Кумитаи рушди сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷаъолият карда истодаанд. Аз ҷумла: Дарвоз 2, Ванҷ 1, Рӯшон 3, Шуғнон 3, Ишкошим 1, Мурғоб 11 ва шаҳри Хоруғ 10 адад мебошанд.

Бо мақсади ташаккул додани туризми табобатӣ солимгардонӣ, ки ин шакли аз ҳама паҳншударини ҷаъолияти туристӣ буда, бо мақсади истироҳат, солимгардонӣ, барқароркунии ҷисмонӣ ба шумор меравад, ва дар ҳудуди вилоят 4-осоишгоҳ Гарм-Чашма, Авҷ, Биби Фотимаи Зӯхро ва

Челондех арзи вучуд доранд, ки ба 3 нафар сайёҳони дохилию хориҷӣ хизмат мерасонанд, ки маълумоти мазкур нисбати нимсолаи аввали соли чорӣ бетағйир боқӣ мондааст.

Вобаста ба эълон гардидани соли 2019 “Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ” шумораи сайёҳони хориҷӣ афзоиш ёфта, дар давоми нӯх моҳи соли чорӣ дар вилоят теъдоди сайёҳони ташрифоварда 7813 нафарро ташкил дода, аз он 4848 нафар ё 62% сайёҳони хориҷӣ мебошанд, ки аз намууди сайёҳии табобатӣ, солимгардонӣ ва экологӣ истифода намудаанд.

Нишондиҳандаи баланди шумораи сайёҳони хориҷӣ, ки ба шаҳру ноҳияҳои вилоят ташриф овардаанд, нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар шаҳри Хоруғ +8142 (747нафар), Мурғоб +3538 (4457 нафар), Дарвоз +3160 (4980 нафар), Рӯшон +830 (650), ноҳияҳои Ишкошим +675 (3881нафар), Роштқалъа +59 (265 нафар) ва Ванҷ +40 (83 нафар) зиёд мушоҳида гардида, барои сайёҳон мавзҳои сайёҳии ин ноҳияҳо ҷалбкунанда ба ҳисоб меравад.

Дар ҳисоботҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Шугнон вобаста ба замимаҳо маълумот омода нагардидааст.

Нишондиҳандаҳои шумораи сайёҳони хориҷӣ нисбат ба шашмоҳаи соли чорӣ дар ноҳияҳои Мурғоб +3538 (4457нафар), Дарвоз +3160 (4980 нафар), Рӯшон +830 (650), Ишкошим +675 (3881нафар), зиёд гардидааст, ки барои воридоти маблағ ба бучети маҳал имконият фароҳам оварда шудааст.

Вобаста ба эълон гардидани “Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ” дар ноҳияи Дарвоз бо мақсади беҳтар намудани инфирасохтор ва фароҳам овардани шароити мусоид барои сайёҳони дохилию хориҷӣ ширкати сайёҳии ҶДММ “М-Сайёд” дар мавзҳои Яхчи сари Чамоати деҳоти Нулванд сохтмони меҳмонхонаи се ошёна бо маром идома дорад, ки то ба имрӯз 80% ғоиз қорҳои сохтмонӣ анҷом расонида шудааст, ки нишондиҳандаи мазкур нисбати нимсолаи аввали соли чорӣ бетағйир боқӣ мондааст.

Инчунин, аз тарафи соҳибқори ватанӣ дар маркази ноҳия тарабхонаи “Ориёно” аз нав таъмир карда шуда, қору ғаъолияташро баҳри қабули меҳмонҳои дохилию хориҷӣ ба роҳ монда шудааст.

18.3.(18.3)Ташкили ба роҳ мондани муаррифии мавзҳои нодири сайёҳӣ ва таъсиси сомонаҳои интернетӣ

Бо мақсади ҳарчи бештар ҷалб намудани сайёҳон ба Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон ва ҳамзамон муаррифӣ намудани минтақаҳои сайёҳии вилоят насби рекламаи минтақаҳои сайёҳӣ ва ишораҳои сарироҳӣ, аз ҷумла насби харитаҳои сайёҳӣ ва таъмини маводи иттилоотии сайёҳӣ бо се забон дар ҳамкорӣ бо Ассотсиатсияи сайёҳии экологии фарҳангии Помир ва дигар субъектони хизматрасонии сайёҳӣ дар даромадгоҳҳои шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳо қорҳо рафта истода аз тарафи шуъбаи рушди сайёҳии вилоят харитаи сайёҳии вилоят таҳия карда мешавад. Дар баробари ин қад-қади роҳҳои марказии шаҳру ноҳияҳои вилоят шиору овезаҳо вобаста ба эълон гардидани “Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ” насб карда

шуда, тавассути васоити ахбори омма, сомонаҳои расмӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ муҳимияти рушди сайёҳӣ, тарғибу ташвиқ карда мешаванд.

Маврид ба зикр аст, ки дар партави сиёсати созанда ва "дарҳои кушод"-и Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон гӯшаи сайёҳии ВМКБ-ро намояндаи соҳаи сайёҳии вилоят Ассотсиатсияи Эко - Фарҳангии Помир дар намоишгоҳи бузурги байналмилалӣ сайёҳӣ, ки аз 6 то 10 марти соли 2019 дар шаҳри Берлини Ҷумҳурии Федералии Олмон (ITB Berlin-2019) баргузор гардид муаррифӣ намуданд. Кӯҳҳои сарбафалаки Бадахшони Тоҷикистон ба рӯйхати "100 самти беҳтарин пешоҳангони глобалӣ дар ҳифзи фарҳанги миллӣ, анъана ва ҷалби мардумон ба соҳаи сайёҳӣ дар соли 2019" шомил шуда, дар минтақаи Осиё ва Уқёнуси Ором ҷои сеюмро сазовор гардид. Бо даъвати расмӣ сафорати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Брусел намояндагони Ассотсиатсияи сайёҳӣ экологии фарҳангии Помир (АСЭФП) даъват шуданд ва имкониятҳои сайёҳии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшонро муаррифи намуданд. Ахборот оиди ин имкониятҳо дар маҷаллаи "Travelling News from and to tourism lovers" #119 June" ҷоп гардид, ки маҷаллаи мазкур зиёда аз 7 млн. нафар хонанда дорад.

Ҳамзамон, дар шаҳри Тошканди Ҷумҳурии Ёзбекистон намояндагони АСЭФП дар форуми намояндагони соҳаи сайёҳӣ дар таърихи 11 апрели соли 2019 иштирок намуданд, дар ин ҷорабини муҳим намояндагони АСЭФП имкониятҳои сайёҳии вилоятро муаррифи намуданд.

Дар ин ҷорабини бо 42 ширкатҳои сайёҳии Ҷумҳурии Ёзбекистон ва Ҷумҳурии Қирғизистон воҳӯриҳои судманд баргузор гардидааст.

Омузиши соҳавӣ барои мутахассисони соҳаи сайёҳӣ дар робита бо дигар сохторҳои дахлдори соҳаи сайёҳӣ дар мавзӯи Менеджмент, Маркетинг ва Иртиботот барои намояндагони соҳаи сайёҳӣ аз тарафи Донишгоҳи Осиёи Марказӣ (ДОМ) аз санаи 14 то 23 апрели соли 2019 гузаронида шуда, дар омузиши мазкур 20 нафар кормандони соҳаи сайёҳӣ иштирок карданд. Кормандони шуъбаи рушди сайёҳии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, ширкатҳои сайёҳӣ ва донишҷӯёни Донишгоҳи шаҳри Хоруғ дорой шаходатномаи Донишгоҳи Осиёи Марказӣ гардиданд.

Вобаста ба муаррифӣ ва таблиғ намудани имкониятҳои шоистаи сайёҳии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон намояндагони портали иттилоотии маҷаллаи таърихиву фарҳангии "Наша история"-и Ҷумҳурии Беларус барои таҳияи маҷалла ба Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон ташриф оварданд.

Намояндагони портали иттилооти маҷаллаи таърихиву фарҳангии "Наша история"-и Ҷумҳурии Беларус ҷиҳати наشري мақолаҳо оид ба имкониятҳои соҳаи сайёҳии вилоят аз мавзӯҳои таърихӣ, экологӣ, кӯҳнавардӣ, этнографӣ, табобатӣ, ҳунарҳои мардумӣ ва таомҳои миллӣ аз наздик шинос шуданд.

Инчунин, бо мақсади фароҳам овардани ҳамаи имкониятҳо дар соҳаи сайёҳӣ ва ҳалли мушкилотҳои ҷойдошта дар ин самт, ки рушди минбаъдаи соҳа аз онҳо вобастагӣ дорад, санаи 7-8 июни соли 2019 конференсияи илмӣ -

амалӣ баҳшида ба солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ таҳти унвони "Мушкилотҳо ва имкониятҳои соҳаи сайёҳӣ дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон" дар меҳмонхонаи Серена баргузор гардидааст. Намояндагони портали иттилооти маҷалаи таърихиву фарҳангии "Наша история"-и Ҷумҳурии Белорус ҷиҳати нашри мақолаҳо оиди имкониятҳои соҳаи сайёҳии вилоят аз мавзӯҳои таърихӣ, экологӣ, кӯҳнавардӣ, этнографӣ, табобатӣ, ҳунарҳои мардумӣ ва таомҳои миллӣ аз наздик шинос шуданд.

Барои ҷалби диққати бештари сайёҳон ба Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон санаи 24 июни соли 2019 гурӯҳи хабарнигорони идораи радио ва телевизиони "Мир" бо барномаи "Риштаи ҷаҳон" ба вилоят ташриф оварданд ва бо маъсулини шӯъбаи рушди сайёҳии вилоят ҷойҳои диққатҷалбкунандаи сайёҳии вилоятро ба навор гирифтанд.

Барои рушди босуботи ин соҳа аз ҳама муҳим волоияти қонун ва таъмини амнияти бехатарии сайёҳон ба ҳисоб рафта вобаста ба ин санаи 28 июни соли 2019 дар Ассотсиатсияи Сайёҳӣ Экологии Фарҳангии Помир семинари омузишӣ дар мавзӯи "Бехатарии сайёҳон аз офатҳои табиӣ" бо иштироки намояндаи барномаи инкишофи Созмони Милали Муттаҳид баргузор гардидааст.

Бо мақсади тарғибу ташвиқи соҳаи сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ тавассути телевизиони Бадахшон барномаҳои гуногунмазмун таҳти унвони "Волотар аз кӯҳ фақат кӯҳ метавонад", "Ёдгориҳои таърихии ноҳияи Ишкошим", "Сайри таърих", "Дарвоз розҳояшро мекушояд", "Муҳофизони роҳи абрешим", "Сайру гашт аз Яшилкул то Бачор", "Ваҳон интизори сайёҳон", "Обҳои шифобахши Помир" ва дигарон намоиш ва ба нашр расиданд.

Бояд зикр намуд, ки айни замон шӯъбаи рушди сайёҳии вилоят бо бахшҳои ноҳияҳои ба шабакаи ягонаи Интернет пайваست набуда, таъсиси маҳзани маркази ягонаи иттилоотии сайёҳӣ бо мақсади ҷамъоварии ҳама гуна маълумотҳои зарурӣ вобаста ба соҳаи мазкур мушкилот ба миён омадааст, ки дар ин замина корҳо рафта истодааст.

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки дар натиҷаи тадбирҳои андешидашуда сол аз сол ташрифи сайёҳони хориҷи ба ҷумҳурӣ зиёд гардида истодааст.

Оид ба банди мазкур маълумоти нав оварда нашудааст.

18.4. Таъсиси сомонаҳои интернетӣ ва маъмурӣ хизматрасонӣ сайёҳӣ дар вилояту шаҳру ноҳияҳо

Шӯъбаи рушди сайёҳии мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят дар ҳамкорӣ бо бахшҳои рушди сайёҳии шаҳру ноҳияҳои Ванҷ, Ишкошим ва Мурғоб корҳоро ҷоннок намуда, аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳалли ҳокимияти давлатии ноҳияи Дарвоз сомонаи интернетӣ (darvoz.tj), Ванҷ (www.Vanj.tj) фаъолият мекунад, ки дар он мавзӯҳои сайёҳӣ, меҳмонхонаву истироҳатгоҳҳои соҳибкорон ва ҷойҳои таърихӣ ноҳия нишон дода шудааст, ки нисбати нимсолаи аввали соли ҷорӣ тағйирот ба назар намерасад.

Имрӯзҳо дар ноҳия Комплекси туристияю истироҳатии “Ванчи Боло” аз сохта шудааст. Ҳоло дар ноҳия 4 меҳмонхона аз ҷумла, меҳмонхонаи “Вохурӣ” дорои 4 утоқ, меҳмонхонаи “Раҳмат” дорои 6 утоқ, Комплекси туристии Ванчи боло дорои 8 утоқ ва ҚДММ “Зиёратшо” дорои 3 утоқ мавҷуданд. Дар деҳаи Поймазори Ҷамоати деҳоти Рованд ду утоқ дар хонаҳои истиқоматӣ барои қабули сайёҳон омода гардонида шудааст.

Таҳияи маводи итилоотии сайёҳии ноҳияи Мурғоб вобаста ба минтақаҳои сайёҳӣ ҷуғрафия, харита, наворҳои видеоӣ, диск ёддошт, буклет, ва раҳнамо барои сайёҳон ва дигар маводи тарғиботӣ бо забонҳои давлатӣ ва хориҷӣ ва дар даромадгоҳи ноҳия харитаи сайёҳӣ насб гардида, ҷойҳои таърихӣю фарҳангии ноҳия нишон дода шудааст.

Пешниҳод: Кумитаи рушди сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдо, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ, Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ шаҳри ноҳияҳои он барои фароҳам овардани шароит ҷиҳати ҷалби сармоягузорӣ, соҳибкорон, ҳалли мушкилотҳои ҷойдошта (додани статуси байналмилалӣ ба гузаргоҳи Кулма, ҷалб намудани Бонки аввалини молиявии хурд ба хизматрасонии VISA, MASTER CARD), таъсиси Ширкатҳои сайёҳӣ, коркарди хатсайрҳо ва дақиқ ба роҳ мондани ба ҳисобгирии шумораи сайёҳони хориҷӣ мусоидат намоянд.

19. Баробарии гендерӣ (банди 49-и паём)

19.1. (19.1) Иштироки занҳо дар ҳаёти ссиёсию ҷамъиятӣ

19.1.1 Корҳои анҷомдода ҷиҳати таъмин кардани занон ба мансабҳои роҳбарикунанда дар ҳамаи сохторҳои МИМҲД, шаҳри ноҳияҳо, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, аз ҷумла дар бонкҳо

Теъдоди ҳаёти хизматчиёни давлатӣ дар вилоят 749 нафар мебошанд, ки аз онҳо 213 нафарашон ё 31 фоизро занон ташкил медиҳанд. Дар мансабҳои роҳбарикунандаи хизматчиёни давлатӣ 270 нафар кор мекунанд, ки аз онҳо 62 (25%) нафарро занон ташкил медиҳанд. Айни ҳол дар вилоят аз ҳисоби занон як нафар муовинони раиси вилоят, 7 нафар муовинони шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳо, 6 нафар мудирони шӯъбаҳо ва 5 нафар занон мудирони бахшҳо, 4 мудирони шӯъбаи мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ 15 нафар мудирони бахши мақомот буда 11 нафар зан ё худ 18% вакилони Маҷлиси вакилони халқи вилоят 54 нафар занон вакилони маҷлиси вакилони халқӣ ноҳия 207 нафар занон вакилони маҷлиси ҷамоат мебошанд, ки нисбати нимсолаи аввали соли ҷорӣ ин нишондод бетағйир боқӣ мондааст.

Ба Маҷлиси вакилони халқи ноҳияҳои Ванҷ 8 нафар, Ишкошим 8 нафар, Рушон 8 нафар, Шугнон 8 нафар, Роштқалъа 7 нафар, Мурғоб 5 нафар, Дарвоз 4 нафар ва шаҳри Хоруғ 6 нафар шомиланд, ки дар сатҳи муайян иштироки занҳо дар ҳаёти ссиёсию ҷамъиятӣ таъмин карда шудааст.

Шумораи заноне, ки дар соҳаи иқтисоду молия қору фаъолият доранд, 229 нафарро ташкил медиҳанд.

Дар соли 2019 9 нафар занон ва бонувони шахру ноҳияҳои вилоят соҳиби гранти Президентӣ гардида, корхонаҳои хурду миёнаро ба қор даровард, ва теъдоди зиёди ҷавондухтарон ва занон бо ҷои қори доимӣ таъмин шуданд.

Дар муассисаҳои бонкии вилоят ба ҳолати имруза, 595 нафар қорманд қору фаъолият доранд, ки аз ин теъдод 229 нафар ё ин 38,4% -ро бонувон ташкил медиҳанд.

Шумораи занҳои роҳбарикунанда дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ 54 нафар буда нисбати соли гузашта – 2 нафар кам гаштааст.

Тибқи маълумотҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шахру ноҳияҳои Ванҷ 7 нафар буда, нисбати ҳамин давраи соли гузашта +1 нафар зиёд шудаанд, дар ноҳияҳои Роштқалъа 6 нафар (+1 нафар) , Шугнон 7 нафар (+1 нафар), Рӯшон 7 нафар (+1 нафар) ва Мурғоб 4 нафар (+1 нафар) -ро ташкил додааст.

Ин нишондиҳанда дар шаҳри Хоруғ 9 нафар (-3 нафар), ноҳияҳои Дарвоз 7 нафар (-3 нафар) ва Ишкошим 9 нафар (-1 нафар) кам гардида тақвият додани фаъолиятро дар ин самт тақозо менамояд.

Ҳамзамон, шумораи занҳои роҳбарикунанда дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ нисбати шаш моҳи соли ҷорӣ -7 нафар кам гардидааст.

Инчунин, ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Роштқалъа +1 нафар, Рӯшон +1, Шугнон +1, Ванҷ +1 ва Мурғоб +1 ташкил дода, дар шаҳри Хоруғ -3, Дарвоз -3 ва Ишкошим -1 нафар кам гаштааст, ки аз қошиш ёфтани иштироки занон дар ҳаёти сиёсӣ чамбиятӣ дарак медиҳад.

Бояд қайд намуд, ки бинобар сабаби пешниҳод нагардидани маълумоти болозикр дар ҳисоботҳои 3 моҳи соли ҷорӣ мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Ванҷ, Дарвоз ва Шугнон муқоисаи фарқияти нишондодҳо ғайриимкон гардидааст.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шахру ноҳияҳои он, Қумитаи қор бо занон ва оилаи назди Қуқумати Қумҳурии Тоҷикистон, Агентии хизмати давлатии назди Президенти Қумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати фароҳам овардани шароити муқоид дар самти иштироки занҳо дар ҳаёти сиёсӣ чамбиятӣ, инчунин пешбарии занҳои фаъол ба вазифаҳои роҳбарикунанда фаъолияти ҳамоҳангсозиро тақвият бахшанд.

20. Ҳолати иттиҳодияҳои динӣ

20. (20.1, 20.2) **Фаъолияти иттиҳодияҳои динӣ дар самти дастгирии қишрҳои осебпазири аҳоли (Нусха аз Протоколи маҷлиси Қуқумати Қумҳурии Тоҷикистон аз 29.11.2018 с., №12 банди 19);**

20. Ҳолати иттиҳодияҳои динӣ

20. (20.1, 20.2) Фаъолияти иттиҳодияҳои динӣ дар самти дастгирии қишрҳои осебпазири аҳоли (Нусха аз Протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29.11.2018 с., №12 банди 19);

Дар миқёси шаҳру ноҳияҳои вилоят 62 масҷиди ҷомеъ ва панҷвақта, аз ҷумла дар шаҳри Хоруғ 1 адад, ноҳияи Дарвоз 26 адад, Ванҷ 20 адад, ноҳияи Мурғоб 15 адад фаъолият намуда истодаанд. Дар ҳудуди вилоят шумораи масҷидҳои басташуда 16 адад, дар ноҳияи Дарвоз 14 ва ноҳияи Ванҷ 2 адад мебошанд. Дар масҷидҳои ҷомеъ мувофиқи талабот камераҳои назоратӣ насб карда шуда, баргузориҳои намоз ва амри маъруф дар рӯзҳои ҷумъа назорат карда мешаванд.

Шубҳаи дин, танзими анъана ва ҷашну маросими мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон бо мақсади иҷрои банди 19 нусха аз Протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 ноябри соли 2018, №12 қорҳои муайянеро ба сомон расонида, дар ин самт қаблан рӯйхати шахсони яққаву танҳо, маъҷубон, барҷомонда, ятимон, оилаҳои камбизоат дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят тартиб дода шуда, дар арафаи идҳои миллӣ ва суннатӣ ба онҳо кӯмакҳои хайриявӣ расонида мешавад.

Ҳамзамон, дар соли ҷорӣ дар арафаи иди байналмиллалии Наврӯз ба маблағи 228,7 ҳазор сомонӣ, Иди Фитр ба маблағи 548,2 ҳазор сомонӣ, ҷамъ 777,0 ҳазор сомонӣ ва аз тарафи иттиҳодияҳои динӣ ба маблағи 54470 сомонӣ кӯмакҳои хайриявӣ расонида шуданд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳалли ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он, ҳамкориро бо Вазорати қорҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи дин, танзими анъана ва ҷашну маросимҳои миллии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои таъмини самаранокии фаъолияти иттиҳодияи диниро дар самти дастгирии қишрҳои осебпазири аҳоли ҷиҳати иҷрои Нусха аз Протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29.11.2018 сол, №12 банди 19 қораҳои заруриро роҳандозӣ намояд. Маълумоти нав ба қайд гирифта нашудааст.

**21. Рушди соҳаи хизматрасониҳои пулакӣ
(банди 3 ва 8-и паём)**

Нишондодҳои пешакии рушди соҳаи хизматрасониҳои пулакӣ бо нишондиҳандаҳои 21.1.(21.1) Афзоиши ҳаҷми хизматрасониҳои пулакӣ, 21.2. Баланд бардоштани сифати хизматрасониҳои коммуналӣ арзёбӣ гардиданд.

21.1. (21.1) Афзоиши ҳаҷми хизматрасониҳои пулакӣ

21.1. Ҳолати маблағгузорӣ ба бахшҳои хусусии соҳаҳои истеҳсолии шаҳру ноҳияҳо

Дар вилоят ҳаҷми хизматрасонии пулакӣ дар давоми нӯҳ моҳи соли 2019 маблағи 70776,7 ҳазор сомониро ташкил дод, ки ин нисбати ҳамин давраи соли 2018 7,1 фоиз, ё ин ки 4689,5 ҳазор сомонӣ зиёд гардидааст.

Ҳаҷми хизматрасонии пулакӣ ба аҳоли дар шаҳри Хоруғ дар ин давра 45,1 млн. сомонӣ ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта +3,3

млн сомони ё 107,9% ва ноҳияҳои Рӯшон 4,6 млн. сомони, нисбат ба соли гузашта 70,2 ҳаз. сомони ё 117,9%, Дарвоз 3,7 млн. сомони, нисбат ба соли гузашта 1,2 млн. сомони ё 148%, Мурғоб 1,16 млн. сомони, нисбат ба соли гузашта 46,8 ҳаз. сомони ё 101,7% ва Ишкошим 1,22 млн. сомони, нисбат ба соли гузашта 72,1 ҳаз. сомони ё 106% зиёд ташкил додааст.

Инчунин, ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Шугнон дар ин давра 4,92 млн. сомони ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта -30,2 ҳаз. сомони ё 99,3%, Ванҷ 3,7 млн. сомони, нисбат ба соли гузашта -20,6 ҳаз. сомони ё 94,8% ва Роштқалъа 3,3 млн. сомони, нисбат ба соли гузашта -20,8 ҳаз. сомони ё 94,2% кам гаштааст.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Шугнон, Ванҷ ва Роштқалъа барои таъмини нишондиҳандаи афзоиши ҳаҷми хизматрасониҳои пулакӣ фаъолиятро ҷоннок намуда, барои таъмини суръати афзоиши ҳаҷми маҷмуи маҳсулоти дохила чораҳои иловагӣ, пешбинӣ намоянд.

21.2. Корҳои анҷомдода ҷиҳати дастрасии хизматрасониҳои пулакӣ

Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Дарвоз ҷиҳати дастгирии бахшҳои хусусӣ, аз ҷумла рушди соҳибкорӣ диққати зарурӣ равона намуда, аз тарафи бонкҳои амалкунанда дар ноҳия дар нимсолаи аввали соли ҷорӣ ба 4 нафар соҳибкорон, 4 нафар занон ва 19 нафар ҷавонон маблағи 182500 сомони барои рушд ва равақ додани соҳаи соҳибкории хурду миёна қарзҳо имтиёзнок дода шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 41500 сомони зиёдтар ҷудо гардидааст, ки нисбати нимсолаи аввали соли 2019 ин нишондиҳанда бетағйир боқӣ мондааст.

Дар ноҳияи Ишкошим бо мақсади баланд бардоштани дастрасии аҳолии ноҳияҳо ба хизматрасонии пулакӣ, хусусан дар маҳалҳои дурдаст, ба ҳолати 1 октябри соли 2019 3 адад филиалҳои бонкҳои ҷумҳуриявӣ ва як адад ташкилоти хурди қарзӣ, аз ҷумла ҚСП «Агроинвестбанк», Бонки давлатии амонатгузори «Амонатбанк», ҚСП «Тоҷиксодиротбанк», ва филиали ташкилоти хурди қарзии «Рушди Кӯҳистон» ва дар ноҳияи Рӯшон 3 адад филиалҳои бонкҳои ҷумҳуриявӣ ва 2 адад ташкилоти хурди қарзӣ, аз ҷумла ҚСП «Агроинвестбанк», Бонки давлатии амонатгузори «Амонатбанк», ҚСП «Тоҷиксодиротбанк», Аввалин бонки молиявии хурд ва Бонки хурди молиявии «Рушди Помир» фаъолият дошта, ба аҳоли хизматрасонии бонкиро ба роҳ мондаанд.

Дар соҳаи хизматрасонии бонкӣ дар ноҳияи Рӯшон 5 адад филиалҳои бонкҳои ҷумҳуриявӣ ва як адад ташкилоти хурди қарзӣ, аз ҷумла ҚСП «Агроинвестбанк», Бонки давлатии амонатгузори «Амонатбанк», ҚСП «Тоҷиксодиротбанк», Аввалин бонки молиявии хурд ва Бонки хурди молиявии «Рушди Помир» ба амалиётҳои бонкӣ машғуланд.

Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияи вилоят ҷиҳати дастгирии бахшҳои хусусӣ аз ҷумла, рушди соҳибкорӣ диққати зарурӣ равона намуда, аз тарафи бонкҳои амалкунанда дар ноҳияҳои Мурғоб 3,3 млн. сомони, Рӯшон 3 млн. сомони, Ишкошим 1,3 млн.

сомонӣ, Шуғнон 1,6 млн. сомонӣ, Ванҷ 730 ҳаз. сомонӣ, Роштқалъа 204,5 ҳаз. сомонӣ, Дарвоз 182,5 ҳаз. сомонӣ ва шаҳри Хоруғ 110 ҳаз. сомонӣ қарзҳои имтиёзнок ҷудо намудааст.

22. Таҳкими тартиботи ҳуқуқӣ

Нишондодҳои пешакии таҳкими тартиботи ҳуқуқӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ, 22.1. Тамоюли ҷиноятҳои ба қайд гирифта ва ошкоршавии онҳо, 22.2 Ҳолатҳои худкушӣ (суицид), 22.3.(22.3, 22.4) Шумораи ҷиноятҳо, ки аз тарафи ҷавонон содиршуда ва шомилшавии онҳо ба ҳаракатҳои ифротгарой ва тундрав, 22.4 (22.5) Қорҳои анҷомдодашуда оид ба пешгирии сар задани ҷиноятҳо арзёбӣ гардиданд.

22.1. Ҷиноятҳои ба қайд гирифташуда, дар алоҳидагӣ бо намуди онҳо, аз ҷумла ошкоршавии онҳо

Таҳлили маълумотҳои умумӣ оид ба вазъи ҷинояткории Маркази иттилоотӣ - таҳлилии Раёсати Вазорати қорҳои доҳилии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон дар нӯҳмоҳи соли 2019 нишон медиҳад, ки дар ин давом аз ҷониби мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва сохторҳои қудратии дар вилоят мустақарбуда дар ҳамаи самтҳои хизматӣ 528 (2018- 504) ҷиноят ба қайд гирифта шудааст, ки нисбат ба соли гузашта 4,7% фоиз зиёд шудааст, ё худ 24 адад ҷиноят зиёдтар ба қайд гирифта шудааст. Аз ин ҷумла, аз тарафи Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ВМКБ 45 (2018-43) ҷиноят, прокуратураи ҳарбии гарнизони Хоруғ 28 (2018-39), Раёсати Агентии давлатии назорати молиявӣ ва мубориза бо коррупсия дар ВМКБ 154 (2018-161), Раёсати Агентии назорати маводи нашъадори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ВМКБ 4 (2018-12) ба қайд гирифта шудааст.

Ҷиноятҳои аз тарафи Раёсати Вазорати қорҳои доҳилии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон ва мақомоти прокуратураи вилоят ба қайд гирифташуда 297 адад ташкил медиҳанд, ки ин нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта (2018-249) 19,2% афзоиш ёфтааст, ё худ 48 адад ҷиноят зиёдтар ба қайд гирифта шудааст. Фоизи қурошавии ҷиноятҳо дар ҳамаи самтҳо 85,79%-ро ташкил медиҳад, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 4,57% (2018-81,22 %) зиёд мебошад. Аз 528 (2018-504) ҷиноятҳои ба қайд гирифташуда ба шаҳри Хоруғ 177 адад (2018-150), ноҳияи Ванҷ 60 адад (2018-57), ноҳияи Ишкошим 63 адад (2018-54), ноҳияи Дарвоз 43 адад (2018-58), ноҳияи Мурғоб 50 адад (2018-47), ноҳияи Рӯшон 46 адад (2018-50), ноҳияи Шуғнон 52 адад (2018-42) ва ноҳияи Роштқалъа 37 адад (2018-46) рост меоянд.

Нишондодҳои дар боло қайдгардида далоят медиҳанд, ки содиршавии ҷиноятҳо дар ноҳияҳои Рӯшон- 4 адад, Роштқалъа- 9 адад, Дарвоз – 15 ададӣ кам гардида, дар шаҳри Хоруғ +27 адад ва дар ноҳияҳои Ишкошим +9 адад, Ванҷ +3 адад, Шуғнон +10 адад ва Мурғоб +3 адад зиёд гардидааст.

Аз ҷиноятҳои вазнини бақайдгирифташуда 17 (2018-7) адад ба шаҳри Хоруғ, 2 (2018-2) адад ба ноҳияи Ванҷ, 5 (2018-7) адад ба ноҳияи Ишкошим, 6 (2018-5) адад ба ноҳияи Дарвоз, 9 (2018-1) адад ба ноҳияи Мурғоб, 2 (2018-1) адад ба ноҳияи Рӯшон ва 7 (2018-6) адад ба ноҳияи Шугнон, 5 (2018-4) адад ба Роштқалъа рост омада, дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Шугнону Мурғоб вилоят тамоюли зиёдшавӣ доранд.

Дар ин давра аз ҷониби ноболиғон 2 (2018-3) ҷиноят бо иштироки 6 нафар ба қайд гирифта шуд. Аз ҷиноятҳои содиргардида 1 адади ба шаҳри Хоруғ ва ноҳияи Ишкошим рост меоянд.

22.2 Ҳолатҳои худкушӣ (суитсид)

Дар нӯҳмоҳаи соли 2019 аз тарафи мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дар вилоят 16 (2018 – 9) ҳодисаи худкушӣ ва 5 ҳодисаи суикасд ба ҷони худ ба қайд гирифта шудааст. Аз ин миқдор 4 (2) ҳодиса дар шаҳри Хоруғ, 0 (5) ҳодиса дар ноҳияи Шугнон, 2(1) ҳодиса дар ноҳияи Роштқалъа, 5(0) ҳодиса дар ноҳияи Ишкошим, 3 (1) ҳодиса дар ноҳияи Рӯшон, 1 (0) ҳодиса дар ноҳияи Дарвоз ва 1 (0) ҳодиса дар ноҳияи Ванҷ рӯй додааст. Ҳолатҳои худкушӣ аз аз руи сину сол 2 нафар ноболиғ, 4 нафар синни 18-25 сола, 7 нафар синни 25-40 сола, 7 нафар синни 40-60 сола мебошанд. Ҳамзамон қайд кардан зарур аст, ки чунин ҳодисаҳои худкушӣ аз ҷониби ҷинси мард 12 нафар ва ҷинси зан 4 нафар ба қайд гирифта шудаанд.

22.3 (22.3, 22.4) Шумораи ҷиноятҳои, ки аз тарафи ҷавонон содиршуда ва шомилшавиҳои онҳо ба ҳаракатҳои ифротгароӣ ва тундрав

Аз тарафи ҷавонони аз синни 18 то 30 сола 41 (2018-46) ҷиноят ба қайд гирифта шудааст.

Дар ноҳияи Ванҷ шомилшавиҳои ҷавонон ба ҳаракатҳои ифротгароӣ, тундарав ва дастгир намудани аъзоён ва ҷонибдорони ҳизбу ҳаракатҳои ғайрқонунӣ амалкунанда 39 нафарро ташкил намуда, ҷиҳати пешгирии ин ҳодисаҳо корбарӣ рафта истодааст. Аз соли 2016 то инҷониб дар ноҳия ба ҳизбу ҳаракатҳои ғайрқонунӣ ягон нафар шомил нагардидааст.

Ин ҳолат дар ҳисоботҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ ноҳияҳои Ишкошим, Мурғоб, Роштқалъа, Рӯшон ва Шугнон ба назар намерасанд, ки аз ҷиҳати босамари мақомоти дахлдорро вобаста ба масъалаи мазкур дарак медиҳад.

Дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Дарвоз вобаста ба масъалаи мазкур маълумот дарҷ нагардидааст.

Мавриди зикр аст, ки мутобиқи маълумоти пешниҳоднамудаи Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 17 октябри соли 2019, №4/10-1642 вобаста ба шумораи ҷиноятҳои, ки аз тарафи ҷавонон содир мешавад, дар ВМКБ ҳамагӣ дар давраи ҳисоботи 92 ҳолат ба қайд гирифта шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта – 5 ҳолат кам гардидааст.

22.4 (22.5) Корҳои анҷомдодашуда оид ба пешгирии сар задани ҷиноятҳо

Дар самти ташвику тарғиби қонунҳо дар давраи таҳлилӣ пурзӯр намуда, 428 маротиба сӯҳбату вохӯриҳо гузаронида шудаанд, ки аз ин дар воситаҳои ахбори омма 40 маротибаро ташкил медиҳад.

Аз ҷумла, вобаста ба шарҳи мазмуну муҳтавои Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 декабри соли 2018 153 маротиба дар байни коллективҳои меҳнатӣ, хонандагону донишҷӯён ва бо аҳолии шаҳру ноҳияҳои вилоят ва тавассути воситаҳои ахбори омма сӯҳбату вохӯриҳои гузаронида шудаанд.

Дар ин давра 3 маротиба чаласаи Шӯрои вилоятии мутобиқсозии методӣ оид ба тарбияи ҳуқуқии шаҳрвандони дар назди раиси ВМКБ барпо шуда, баргузориҳои онҳоро аз ҷониби телевизиони ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ пахш гардидаанд. Дар чаласаи баргузоршуда, қарорҳои дахлдор қабул гардида, аз ҷониби аъзоёни Шӯро ва дигар мақомотҳои марбута ба иҷро расонида шудаанд.

Ба мақсади иҷрои қарорҳои дар боло зикргардидаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар рӯзномаи «Бадахшон» рубрикаи «Маслиҳати ҳуқуқӣ» ташкил шуда, вобаста ба шарҳи санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ, тағйиру иловаҳо ба қонунҳои амалкунанда, пурсишу саволҳои шаҳрвандон аз рӯи масъалаҳои ҳуқуқӣ ҷавобҳои саҳеҳи кормандони адлия дода шуд. Дар ин давом дар рӯзнома –12 маротиба фаҳмондадиҳии қонунҳо ва посухҳо дода, ба ҷоп расонида шудаанд. Инчунин, дар ҳамбастагӣ бо идораҳои дахлдори давлатӣ ба таври доимӣ барномаҳои телевизионӣ дар мавзӯҳои гуногуни ҳуқуқӣ гузаронида мешавад.

Речаи гузаронидани “Рӯзи ягонаи ҳуқуқӣ” дар қаламрави вилоят барои нимсолаи якум ва дууми соли 2019 аз ҷониби Раиси Шӯро тасдиқ гардида, барои иҷроӣ ба аъзоёни Шӯро ва дигар мақомотҳои марбута ирсол карда шудааст ва зерин назорати доимӣ қарор дорад.

23. Рафти иҷрои нақшаи чорабиниҳои сафарҳои корӣ супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳангоми сафари корӣ ба шаҳру ноҳияҳои ВМКБ

23.1. Чараёни иҷрои супоришҳои сафарҳои корӣ, ки муҳлати иҷроӣ дар соли 2019 муайян карда шудааст.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ҷиҳати татбиқи сифатнок ва саривақтии Нақшаи чорабиниҳо оид ба иҷрои дастури супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки аз 11 то 15 сентябри соли 2018 дар чараёни сафари корӣ ба Вилояти Мухтори Кӯхистони Бадахшон баён доштанд, қарори раиси ВМКБ-ро аз 9 октябри соли 2018, №339 таҳия ва тасдиқ намуда, ҷиҳати иҷро дастраси мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо, раёсату идораҳо ва муассисаҳои дахлдор гардонд.

Нақшаи чорабиниҳои мазкур аз 98 банди назоратӣ иборат буда, 9 банди он дар асоси маълумотҳои пешниҳодшуда ҷиҳати иҷроӣ пурра аз назорат

бароварда шуда, 2 банди он бандҳо 25 ва 43 тибқи мактуби Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мӯҳлатҳои мӯҳлатҳои муқарраргардида иҷро нагардида, мӯҳлати иҷро онҳо тамдид карда шуданд. Айни замон 87 банд дар ҷараёни қарордоранд, ки мӯҳлати иҷро онҳо соли 2019 – 2021 –ро дар бар мегирад. Аз ҷумла дар соли 2019 мутобиқи нақша иҷроиши 19 банд (3, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 22,31, 34, 38, 39, 45, 59, 62, 73, 77,81, 82, 86) муайян карда шудааст.

Аз бандҳои мазкур бандҳои 45 ва 86 пурра иҷро гардида, боқимондаи онҳо мавриди иҷро қарордоранд.

Ҳамзамон, мавриди зикр мебошад, ки маълумоти пешниҳодгардида мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ дар давраи ҳисоботи нисбат ба шашмоҳаи аввали соли ҷорӣ бетағйир боқӣ мондааст, ки масъулинро зарур мебошад, ки ҷиҳати иҷро саривақтии бандҳои иҷронашуда, ҷораҳои зарурӣ роҳандозӣ намоянд.

23.2. Рафти иҷро камбудихое, ки аз ҷониби гурӯҳҳои қорӣ Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2018 дар шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ ошкор карда шудаанд.

Рафти иҷро супориши Роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 20 феввали соли 2018, №10/1 ва аз 20 феввали соли 2018, 324/10-50 оид ба ислоҳи пурраи камбудихое, ки аз ҷониби қорӣ Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян гардиданд, ҷунин мебошад.

Дар маҷмӯъ аз ҷониби гурӯҳҳои қорӣ Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2018 дар шаҳру ноҳияҳои ВМКБ 10 адад камбудихо ошкор ва муайян карда шудаанд.

Бояд қайд намуд, аз шумораи умумии камбудихо ошкоргардида, то ба имруз 4 (бандҳои 1, 2, 4, 9) адади он бартараф гардида, 3 (бандҳои 3,6,7) адади он бошад қисман иҷро гардидааст.

Вобаста ба масъалаи теъдоди қорҳои аз фаъолият бозмонда дар (соли 2016, 8 адад қорҳона, соли 2017, 21 адад қорҳона) дар 9 моҳи соли 2019 7 адад қорҳои саноатии аз фаъолият бозмондааст, мақомоти иҷроияи маҳаллии ин шаҳру ноҳияҳо дар ҳамқорӣ бо Вазорати саноат ва технологияи нав ҷиҳати ба қор андохтани онҳо ҷораҳои заруриро пешбинӣ намоянд.

Дар масъалаи мавҷудияти шумораи қорҳои бемории (ВМНО/БПНМ) дар соли 2017 Хоруғ 308 нафар, Шугнон 109 нафар, Рӯшон 72 нафар, Ванҷ 13 нафар, Ишкошим 36 нафар, Мурғоб 5 нафар, Дарвоз 9 нафар ва Роштқалъа 17 нафарро ташкил дода, таҳлил муайян намуд, ки дар 9 моҳи соли 2019 дар дар шаҳри Хоруғ 357 нафар, ноҳияҳои Шугнон 124 нафар, Рӯшон 74 нафар, Роштқалъа 34 нафар, Ишкошим 84 нафар, Ванҷ 15 нафар, Дарвоз 11 нафар ва Мурғоб 4 нафарро ташкил додааст, ки ҳамқорӣ мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо ва Вазорати тандурустии ва ҳифзи иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон вусъат дода шавад.

Бояд қайд намуд, ки вобаста ба банди мазкур мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он

маълумотҳои муфассал пешниҳод накарданд ва он маълумотҳое, ки дар давраи ҳисоботи пешниҳод гардиданд нисбати нимсолаи аввали соли ҷорӣ бетағйир мебошанд.